

KOLEDAR

SV. CIRILA
IN METODA
V LJUBLJANI
1 9 3 8

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani

JE NAJMODERNEJŠE UREJENA IN IZVRŠUJE VSA TISKARSKA DELA OD NAJPREPROSTEJŠEGA DO NAJMODERNEJŠEGA.

TISKA SOLSKE, MLADINSKE, LEPOSLOVNE IN ZNANSTVENE KNJIGE. ILUSTR. KNJIGE V ENOBARVNEM ALI VEČBARVNEM TISKU. BROŠURE IN KNJIGE V MALIH IN NAJVEČJIH NAKLADAH. ČASOPISE, REVJIJE IN MLADINSKE LISTE.

OKUSNA OPREMA ILUSTRIRANIH KATALOGOV, CENIKOV IN REKLAMNIH LISTOV. LASTNA TVORNICA SOLSKIH ZVEZKOV.

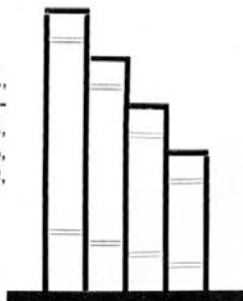
ZVEZKI ZA OSNOVNE, MEŠČANSKE IN SREDNJE ŠOLE. RISANKE, DNEVNIKI IN BELEŽNICE. VSE TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN ŠOLE (LEPAKE, LETAKE, IZPRICEVALA I. T. D.) DAJTE V TISK UČITELJSKI TISKARNI.

NAJNIŽJE CENE !

Učiteljska knjigarna

IMA V ZALOGI »GALERIJO NAŠIH MOZ«: 1. TRUBAR, 2. VODNIK, 3. SLOMSEK, 4. PREŠEREN, 5. LEVSTIK, 6. STRITAR, 7. JURČIČ, 8. GREGORČIČ, 9. AŠKERC, 10. TAVČAR, 11. LEVEC, 12. ERJAVEC, 13. JENKO, 14. CANKAR, 15. GANGL, 16. PARMA, 17. KERSNIK, 18. MAISTER, 19. ŽUPANČIČ, 20. STROSSMAYER.

SLIKA DIN 10.—.

KOLENDAR

OBRAMBNE DRUŽBE

SV. CIRILA IN METODA

V LJUBLJANI

1938

IZDALO IN ZALOŽILO VODSTVO CMD

CENA 15 DIN

V L J U B L J A N I 1 9 3 7

NATISNILA „NARODNA TISKARNA“ V LJUBLJANI. PREDSTAVNIK FRAN JERAN

KOLENDAR

OPRAVILNE DRUŽBE

SV. CIRILA IN METODA

V LJUBLJANI

Janez Dolžan
H VII 4

1938

030024118

J. C. 33.564c

Rodoslov našega kraljevskega doma

Sve za krst častni
i slobodu zlatnu!
Geslo dinastije.

Njegovo Veličanstvo kralj *Peter II.*, rojen dne 6. IX. 1923. v Beogradu.

Kraljev oče: Nj. Veličanstvo *Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj*, rojen na Cetinju dne 17. XII. (4. XII.) 1888, † 9. X. 1934, poročen 8. VI. 1922 z

Njenim Veličanstvom *Marijo*, princeso rumunsko, rojeno dne 9. I. 1899, kraljica-mati.

Kraljeva brata: kraljevič *Tomislav*, rojen 19. I. 1928 v Beogradu, in kraljevič *Andrej*, rojen 28. VI. 1929 na Bledu.

Kraljev ded: Nj. Vel. kralj *Peter I. Veliki Osvoboditelj*, † 16. VIII. 1921, in kraljeva stara mati: kneginja *Zorka*, † 4. III. 1890.

Kraljev stric: Nj. kralj. Visočanstvo kraljevič *Gjorgje*, rojen na Cetinju dne 8. IX. 1887.

Kraljeva teta: Nj. Visočanstvo princesa *Jelena*, rojena na Reki, dne 4. IX. 1884, poročena v Petrogradu s knezom *Jovanom Konstantinovičem* dne 5. IX. 1911.

Bratranec kraljevega očeta: Nj. Visočanstvo knez *Pavle*, sin kneza *Arsenija*, rojen dne 27. IV. 1893., poročen z grško princeso *Olgo*, rojeno 29. V. 1903. Njuna sinova: knez *Aleksander* in knez *Nikolaj* ter hčerka princesa *Elizabeta*.

Nj. Visočanstvo knez *Arsen*, brat Nj. Veličanstva kralja *Petra I. Velikega Osvoboditelja*, roj. 16. IV. 1859.

Kr. namestniška oblast.

1. Nj. kralj. Visočanstvo *Pavle Karadjordjevič*.

2. *Radenko Stankovič*, senator in bivši prosvetni minister.

3. *Dr. Ivo Perovič*, bivši ban savske banovine.

Namestniki: armijski general *Vojislav Tomić*, senatorja *Jovan Banjanin* in dr. *Zec*.

Kraljevina Jugoslavija.

a) GRB:

Dvoglavi beli orel v poletu na rdečem ščitu; vrh obeh glav krona kraljevine; na prsih ima orel ščit, na katerem je bel križ na rdečem ščitu, 25 polj, ki so menjaje se rdeča in srebrna, in tri zlate šesterokrake zvezde nad belim polumesecem na modrem ščitu.

b) DRŽAVNE BARVE:

Modra bela rdeča.

Vsebina

	Stran
Rodoslov našega kraljevskega doma.	
Kraljeva namestniška oblast.	
Kraljevine Jugoslavije barve in grb.	
Koledar.	
Poštne in brzajavne pristojbine. Državne takse.	
Naši grobovi (A. Beg)	32
Umrli pokrovitelji CMD (A. Beg)	35
Tomo Zupan (A. Debeljak)	36
V slovo Tomu Zupanu (Ing. Mačkovšek)	36
Tomo Zupan (Kolar Ivan)	36
Ljudmila Roblekova (Mara Lamutova)	39
V bolečinah (Ksaver Meško)	40
Mihej Habih (Brodnik)	41
CMD in kočevsko vprašanje (Dr. Vasič)	42
Pojdi v tujino	43
Rodni brat (Jože Thaler)	43
Kočevje in Kočevarji (Dr. Jože Rus)	44
Slovenski kmet na Kočevskem (Lojze Zupanc)	48
Šolstvo v dravograjskem srezu (Močnik Peter)	51
Pod grebeni Visokih Tur (Brodnik)	54
Naši v Belgiji (Svatopluk Stoviček)	56
Naši v Nemčiji (Davorin Ravljen)	59
Pregled pomembnejših knjig o narodno obrambnih problemih (Leo Staré)	61
Proslava 50-letnice šentpeterske CM podružnice (Fran Škulj)	63
50-letnica šentjakobsko-trnovske CM podružnice (—lj—)	64
Vestnik Družbe sv. Cirila in Metoda	67—77
Bilanca DCM za leto 1936	78—84
Družbe sv. Cirila in Metoda pokrovitelji	81
50 letni in 25 letni jubilej CM podružnic	81
Navodila podružnicam	84
Doneski podružnic	85—86
Uprava Družbe sv. Cirila in Metoda	87
Inserati.	

Navadno leto 1938

ima 365 dni in se začne s soboto in konča s soboto.

Astronomični letni časi.

Pomlad se začne 21. marca ob 7. uri 43 minut.
Poletje se začne 22. junija ob 3. uri 4 minute.
Jesen se začne 23. septembra ob 18. uri 0 minut.
Zima se začne 22. decembra ob 13. uri 14 minut.

Godovinsko število.

Zlato število . . . 1		Rimska številka . . . 6
Epakta . . . XXIX		Nedeljska črka . . . B
Sončni krog . . . 15		Letni vladar je Jupiter

Odpravljeni cerkveni prazniki.

1. Svečnica (2. II.), 2. Marijino oznanjenje (25. III.), 3. velikonočni ponedeljek, 4. binško ponedeljek, 5. mali šmaren (8. IX.), 6. sv. štefan (26. XII.).

Državni prazniki.

1. **Ciril in Metod**, slovanska apostola: dne 24. vel. travna.
2. **Vidov dan**: dne 28. rožnika v spomin junakov, padlih za vero in domovino.
3. **Petrov dan**: dne 6. kimavca (rojstni dan Njeg. Vel. kralja Petra II.).
4. **Zedinjenje Jugoslavije**: dne 1. grudna.

Znamenja luninih premen.

Mlaj ☽ Prvi krajec ☾ ščip ☽ Zadnji krajec ☾

Mrki sonca in lune.

Letos bosta sonce in luna dvakrat mrknila. V naših krajih bo viden le lunin mrk, ki bo 7. nov.

Dne 14. maja bo popolni lunin mrk; začetek ob 9. uri 18 minut, višek ob 9. uri 44 minut, konec ob 10. uri 9 minut. Viden bo na zapadnem Atlantskem oceanu, v Severni in Južni Ameriki, na južnem Lednem morju in Tihem oceanu, v Avstraliji ter po severnovzhodni Aziji.

Dne 29. maja bo popolni sončni mrk; začetek ob 12. uri 18 minut, višek ob 14. uri 22 minut, konec ob 15. uri 18 minut. Viden bo na južno-vzhodnem delu Tihega oceana, v delu Južne Amerike, na jugu Atlantskega oceana in v južni Afriki.

Dne 7. novembra bo popolni lunin mrk; začetek ob 22. uri 45 minut, središče ob 23. uri 26 minut, konec ob 0.8 minut po polnoči. Viden bo po Evropi, Aziji, v zapadnih delih Avstralije, v Afriki, na Indijskem in Atlantskem oceanu, na Severnem Lednem morju, v Severni Ameriki, razen na severozahodnem delu, ter v Južni Ameriki.

Dne 21. novembra bo delni sončni mrk; začetek ob 22. uri 45 minut, višek ob 0.52 minut po polnoči, konec 22. novembra ob 2. uri 59 minut. Ta mrk, ki bo pokril le tri četrte sonca, bo viden v severnovzhodni Aziji, severozahodnih delih Severne Amerike in na severnem delu Tihega oceana.

Narod, ne pozabi na

6. september,

ki je posvečen bazovškemu mučenikom,

10. oktober,

dan koroškega plebiscita, ko nam je ugrabil tujec zibelko slovenstva — Korotan,

12. november,

dan rapalske pogodbe, po kateri smo izgubili Primorje: Goriško, Trst, Istro, del Dalmacije in del Kranjske — 600.900 Jugoslovenov,

20. september,

dan nedolžnih žrtev narodove prebuje.

Srbsko: Јануар
Hrvatsko: Siećanj.
Češko: Leden

31 dni

Bolgarsko: Януари
Poljsko: Styczeń
Rusko: Январь

Dnevi		Za rimske katoličane	Dani		Za pravoslavne	Narodna imena
1	Sobota	Novo leto. Obr. G. ☉	19	Subota	Dec 1937. M. Bon.	Dragovit
Sveta družina se vrne iz Egipta. (Mt 2, 19—23.)						
2	Nedelja	Ime Jezus; Izidor	20	Nedelja	Dan. Ignj. (Oci)	Zlatan
3	Ponedeljek	Genovefa, devica	21	Ponedeljak	M-ca Julijana	Slavimir
4	Torek	Tit, škof; Angela F.	22	Utorak	Vm. Anastasija	Dobromir
5	Sreda	Telesfor, mučenec	23	Sreda	Naum Ohr. (Tuc-d)	Grozdana
6	Četrtek	Sveti Trije kralji	24	Četvrtak	M. Evgen. (Bad-d)	Darin
7	Petek	Valentin, škof; Teodor	25	Petak	Rođ. Hr. (Božič)	Svetoslav
8	Sobota	Severin, opat; Teofil	26	Subota	Dr. dan Božiča	Bogoljub
Dvanajstletni Jezus v templju. (Lk 2, 42—52)						
9	Nedelja	1. po razgl. G. Sv. dr. ☽	27	Nedelja	Sv. Stefan arh.	Nikosava
10	Ponedeljek	Viljem, škof; Agaton	28	Ponedeljak	20 h. muč. u Nik.	Dobroslav
11	Torek	Higin, papež; Pavlin O.	29	Utorak	14h. d. u Vitlejemu	Božidar
12	Sreda	Alfred, opat; Arkadij	30	Sreda	Muč. Anisija	Bođigoj
13	Četrtek	Veronika Mil.; Juta	31	Četvrtak	Prep. Melanija	Bogomir
14	Petek	Hilarij, c. uč.; Feliks	1	Petak	Jan. 1938. Nova god.	Neda
15	Sobota	Pavel, pušč.; Maver	2	Subota	Silvestar	Radoslav
O ženitnini v Kani Galilejski. (Jan 2, 1—11.)						
16	Nedelja	2. po razgl. G. ☽	3	Nedelja	Pr. Malah, Gor.	Tmislava
17	Ponedeljek	Anton pušč.; Marijan	4	Ponedeljak	Evstatije arh. s.	Zvonimir
18	Torek	Sv. Petra stol v Rimu	5	Utorak	Teop. muč. (Krs.-d.)	Vera
19	Sreda	Marij in tov., mučenec	6	Sreda	Bogojavljenje	Hranimir
20	Četrtek	Fabijan in Sebastijan	7	Četvrtak	Sabor Jov. Krst.	Zivojin
21	Petek	Neža, devica, mučenica	8	Petak	Prep. Georgije	Janja
22	Sobota	Vincencij in Anastazij	9	Subota	Muč. Polijevkt	Sviloj
Jezus ozdravi stotnikovega hlapca. (Mt 8, 1—13.)						
23	Nedelja	3. po razgl. Zar. M. D. ☾	10	Nedelja	Grigorije ep. N.	Voljica
24	Ponedeljek	Timotej, škof; Evgenij	11	Ponedeljak	Prep. Teodosije	Milislava
25	Torek	Spreobrnjenje Pavla	12	Utorak	Muč. Tatijana	Kosava
26	Sreda	Polikarp, škof; Pavla	13	Sreda	Jerm. i Strat.	Vsevlast
27	Četrtek	Janez zlatousti, c. uč.	14	Četvrtak	Sv. Sava I. a s.	Dušana
28	Petek	Prikazanje Neže	15	Petak	Pavle Tivejski	Dragomil
29	Sobota	Frančišek Saleški	16	Subota	Č. ver. ap. Petra	Gorislava
Jezus med viharjem v ladjici spi. (Mt 8, 23—27.)						
30	Nedelja	4. po razgl. Gosp.	17	Nedelja	Antonije Vel.	Desislav
31	Ponedeljek	Janez Bosko, spokor. ☽	18	Ponedeljak	Sv. Atanas. Vel.	Divna

☉ 1. ob 19.58; lepo — ☽ 9. ob 15.13; lepo, prijetno — ☽ 16. ob 6.53; lepo — ☾ 23. ob 9.09; deževno, sneg — ● 31. ob 14.35; lepo.

Sonce stopi v znamenje vodnarja dne 20. ob 17. uri 59 minut.

Dan je dolg od 8ur 42 minut do 9 ur 38 minut. — Dan zraste za 56 minut.

B E L E Ž K E

S V E Č A N - F E B R U A R

Srbsko: Фебруар
Hrvatsko: Veljača
Češko: Unor

28 dni

Bolgarsko: Фебруари
Poljsko: Luty
Rusko: ФЕВРАЛЬ

Dnevi		Za rimske katoličane	Dani		Za pravoslavne	Narodna imena
1	Torek	Ignacij, škof, mučenec	19	Utorak	Makarije Egipć.	Budmil
2	Sreda	Svečnica. Dar. Gosp.	20	Sreda	Jevtimije Veliki	Ljubomira
3	Četrtek	Blaž, škof; Oskar, škof	21	Četvrtak	Maksim Isp.	Bojmir
4	Petek	Andrej K., škof	22	Petak	Ap. Timotej i An.	Daroslav
5	Sobota	Agata, devica; Albuin	23	Subota	Kliment i Agat.	Jagoda
Prilika o pšenici in ljuljki. (Mt 13, 24—30.)						
6	Nedelja	5. po raz. G.; Doroteja	24	Nedelja	Pr. mati Ksen.	Zalimir
7	Ponedeljek	Romuald, o.; Julijana	25	Ponedeljak	Sv. Grigorije B.	Malina
8	Torek	Janez Matajski, sp.)	26	Utorak	Prep. Ksenofont	Zvezdodrag
9	Sreda	Apolonija, dev. muč.	27	Sreda	Prep. m. Jov. Zl.	Bogoslava
10	Četrtek	Sholastika, dev. muč.	28	Četvrtak	Prep. Jev. Sirin	Vojmil
11	Petek	Lurška Mati božja	29	Petak	Prenos m. sv. Ignj.	Dobrana
12	Sobota	Obletn. kron. Pija XI.	30	Subota	Sv. Tri Jerarha	Zvonimir
O delavcih v vinogradu (Mt 20, 1—16.)						
13	Nedelja	1. predpostna nedelja	31	Nedelja	B. i č. Kir i Jov.	Vrativoj
14	Ponedeljek	Valentin, m. Ivana ☉	1	Ponedeljak	M. Trifun	Cvetna
15	Torek	Favstin, m. Jordan sp.	2	Utorak	Sretenje	Ljuboslava
16	Sreda	Julijana, m. Onezim	3	Sreda	Sim. Bogoprimec	Strahomir
17	Četrtek	Frančišek Kle;	4	Četvrtak	Prep. Isidor	Vesela
18	Petek	Simeon, škof; Flavijan	5	Petak	M. Agatija	Dobrana
19	Sobota	Konrad, puščavnik	6	Subota	Vukola episkop	Bratomil
Prilika o sejavcu in semenu. (Lk 8, 4—15.)						
20	Nedelja	2. predpostna nedelja	7	Nedelja	Prep. Partenije	Drago
21	Ponedeljek	Feliks, škof; Irena dev.	8	Ponedeljak	Sv. Sava II a. s.	Miloslav
22	Torek	Sv. Petra stol v Ant. ☾	9	Utorak	Muč. Nikifor	Gojslav
23	Sreda	Peter Dam., c. uč.	10	Sreda	M. Haralampije	Čudomil
24	Četrtek	Matija, ap.; Sergij m.	11	Četvrtak	Sv. Đ. Kratovac	Divka
25	Petek	Valburga, devica	12	Petak	Sv. Meletije	Bludomir
26	Sobota	Matilda, devica; Viktor	13	Subota	Sim. Mirotočivi	Nikna
Jezus ozdravi slepca. (Lk 18, 31—43.)						
27	Nedelja	3. predpostna nedelja	14	Nedelja	Pr. Avk. i Kir.	Inoslav
28	Ponedeljek	Roman, opat	15	Ponedeljak	Apostol Onisim	Sodka

☉ 8. ob 1.32; mrzlo — ☽ 14. ob 18.14; lepo — ☾ 22. ob 5.24; sneg vihar.

Sonce stopi v znamenje rib dne 19. ob 8. uri 20 minut.

Dan je dolg od 9 ur 41 minut do 11 ur 2 minuti. — Dan zraste za 1 uro in 21 minut.

1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30
31	31	31	31	31	31
32	32	32	32	32	32
33	33	33	33	33	33
34	34	34	34	34	34
35	35	35	35	35	35
36	36	36	36	36	36
37	37	37	37	37	37
38	38	38	38	38	38
39	39	39	39	39	39
40	40	40	40	40	40
41	41	41	41	41	41
42	42	42	42	42	42
43	43	43	43	43	43
44	44	44	44	44	44
45	45	45	45	45	45
46	46	46	46	46	46
47	47	47	47	47	47
48	48	48	48	48	48
49	49	49	49	49	49
50	50	50	50	50	50

Srbsko: Mapr
Hrvatsko: Ožujak
Češko: Březen

31 dni

Bolgarsko: Мартъ
Poljsko: Marzec
Rusko: Мартъ

Dnevi		Za rimske katoličane	Dani		Za pravoslavne	Narodna imena
1	Torek	Pust. Albin, škof	16	Utorak	Mučenik Pamfil	Mojmir
2	Sreda	Pepelnica	17	Sreda	Teodor Tiron	Belin
3	Četrtek	Kunigunda, cesarica	18	Četvrtak	Lav papa Rimski	Milana
4	Petek	Kazimir, spoznavalec	19	Petak	Ap. Arhip	Mislav
5	Sobota	Janez Jožef od Križa	20	Subota	Lav episkop katanski	Sladoje
Jezus trikrat skušan. (Mt 4, 1—11.)						
6	Nedelja	Prva postna nedelja	21	Nedelja	Timof. i Evsev.	Danica
7	Ponedeljek	Tomaž Akvinski, c. uč.	22	Ponedeljak	Progl. srp. Kralj.	Zvezda
8	Torek	Janez od Boga, sp.	23	Utorak	Polikarp ep. sm.	Jelen
9	Sreda	Kvatre, Franciška R.)	24	Sreda	I. i II. n. g. Jov. Kr.	Bodin
10	Četrtek	40 mučencev; Makarij	25	Četvrtak	Sv. Tarasije	Danimir
11	Petek	Kvatre. Sofronij, šk.	26	Petak	Sv. Porfirije	Stana
12	Sobota	Kvatre. Bernard	27	Subota	Pr. Prok. Dek.	Radoja
Jezus se na gori izpremeni. (Mt 17, 1—9.)						
13	Nedelja	Druga postna nedelja	28	Nedelja	Vasilije i Nestor	Božana
14	Ponedeljek	Matilda, kr.; Pavlina	1	Ponedeljak	Muč. Evdok.	Svetovid
15	Torek	Klemen M. Hofb.	2	Utorak	Teodor ep. Kirin.	Desimir
16	Sreda	Hilarij in Tacijan, m. ☉	3	Sreda	Muč. Evtropije	Velislav
17	Četrtek	Jedert, devica; Patrik	4	Četvrtak	Prep. Gerasim	Ljubislava
18	Petek	Ciril Jer.; Salvator	5	Petak	Muč. Kanon	Budimir
19	Sobota	Jožef, ženin Marije D.	6	Subota	42 muč. u Amor.	Slavoljub
Jezus izžene hudiča. (Lk 11, 14—28.)						
20	Nedelja	Tretja postna nedelja	7	Nedelja	Vasilije, Jefr.	Zlata
21	Ponedeljek	Benedikt, opat	8	Ponedeljak	Teofilo ep. Nik.	Vlada
22	Torek	Lea; Katarina Gen., d.	9	Utorak	40 muč. (Mladenci)	Tuga
23	Sreda	Jožef Oriol; Pelagija	10	Sreda	Muč. Kodrat	Slavo
24	Četrtek	Gabrijel, nadangel ☾	11	Četvrtak	Sofron. Jerus.	Dražislav
25	Petek	Oznanjenje Marije Dev.	12	Petak	Prep. Teofan	Jaroslav
26	Sobota	Emanuel, m.; Maksima	13	Subota	Pr. m. sv. Nikif.	Predrag
Jezus nasiti pet tisoč mož. (Jan 6, 1—15.)						
27	Nedelja	4. sredpostna nedelja	14	Nedelja	Prep. Benedikt	Srdan
28	Ponedeljek	Janez Kapistran	15	Ponedeljak	Muč. Agatije i dr.	Stanimir
29	Torek	Ciril, m.; Bertold, sp.	16	Utorak	Mučenik Savin.	Uma
30	Sreda	Janez Klimak; Kvirin	17	Sreda	Aleksije č. Božji	Branivoj
31	Četrtek	Benjamin; Modest ☉	18	Četvrtak	Sv. Kiril Jerusal.	Pribislav

☉ 2. ob 6.40; deževno — ☽ 9. ob 9.35; dež, mrzlo — ☼ 16. ob 6.15; dež, vihar ☾ 24. ob 2.06; mrzlo — ☊ 31. ob 19.52; dež, sneg.

Sonce stopi v znamenje ovna dne 21. ob 7. uri 43 minut.
Dan je dolg od 11 ur 5 minut do 12 ur 43 minut. — Dan zraste za 1 uro in 38 minut

Št. št.	Ime	Prezime	Spol	Starost	Šola	Priglasba
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

M A L I T R A V E N - A P R I L

Srbsko: Април
Hrvatsko: Travanj
Češko: Duben

30 dni

Bolgarsko: АПРИЛЪ
Poljsko: Kwiecień
Rusko: АПРѢЛЬ

Dnevi		Za rimske katoličane	Dani		Za pravoslavne	Narodna imena
1	Petek	Hugo, škof; Venancij	19	Petak	Muč. Hrisant i D.	Mutimir
2	Sobota	Frančišek Pavlanski	20	Subota	Jov. iz ob. Sv. Save	Gojmir
Judje hočejo Jezusa kamenjati. (Jan 8, 46—59.)						
3	Nedelja	5. postna, Tiha nedelja	21	Nedelja	Jakov Ispovednik	Žarko
4	Ponedeljek	Izidor Sev.; Benedikt	22	Ponedeljak	Vasilije Ankir.	Dušica
5	Torek	Vincencij Fer.; Irena	23	Utorak	Sv. Nikon i 20 uč.	Dabiživ
6	Sreda	Sikst, papež	24	Sreda	Prep. Zaharija	Čudna
7	Četrtek	Herman Jožef, spozn.)	25	Četvrtak	Blagovesti	Radivoj
8	Petek	Marija 7. žal.; Albert	26	Petak	Sabor arh. Gavr.	Viljenica
9	Sobota	Tomaž Tol., muč.	27	Subota	Sv. Matrona Sol.	Ljuban
Jezus jezdi v Jeruzalem. (Mt 21, 1—9.)						
10	Nedelja	6. post., Cvetna nedelja	28	Nedelja	Prep. Ilarion	Srčanica
11	Ponedeljek	Leon Vel., papež, c. uč.	29	Ponedeljak	Prep. Marko i Kir.	Rada
12	Torek	Hulij I., papež; Angelus	30	Utorak	Jovan Lestvičnik	Sava
13	Sreda	Hermenegild, mučenec	31	Sreda	Prep. Apatije ep.	Zdegoj
14	Četrtek	Vel. četrtek. Justin ☉	1	Četvrtak	Marija Eg.	Jelača
15	Petek	Vel. petek. Helena	2	Petak	Prep. Tit čudotv.	Gestirad
16	Sobota	Vel. sobota. Benedikt	3	Subota	Prep. Nikita Isp.	Božislava
Jezus vstane od mrtvih. (Mk 16, 1—7.)						
17	Nedelja	Vel. noč. Vstajenje G.	4	Nedelja	Cveti	Vitigoj
18	Ponedeljek	Velikonočni ponedeljek	5	Ponedeljak	M. Teod. i Agat.	Gradislava
19	Torek	Konrad Askulski	6	Utorak	Sv. Evtihije	Tihorad
20	Sreda	Neža Montepulčanska	7	Sreda	Sv. Georgije isp.	Dragislav
21	Četrtek	Anzelm, c. uč.; Simeon	8	Četvrtak	Ap. Iradion, Ag.	Dragomira
22	Petek	Soter in Gaj, p. ☾	9	Petak	Veliki Petak	Ljutomir
23	Sobota	Vojteh, škof; Egidij A.	10	Subota	Muč. Terentije	Dobrica
Jezus se prikaže ob zaprtih durih. (Jan 20, 19—31.)						
24	Nedelja	1. povelikon., Bela ned.	11	Nedelja	Hr. Vos. Uskrs	Jurislav
25	Ponedeljek	Marko, evangelist	12	Ponedeljak	Drugi dan Uskrsa	Tugomir
26	Torek	Mati b. dobrega sveta	13	Utorak	Treći dan Uskrsa	Sekana
27	Sreda	Cita, devica	14	Sreda	Sv. Martin isp.	Raduna
28	Četrtek	Pavel od Križa, sp.	15	Četvrtak	Ap. Arist.	Slavica
29	Petek	Peter, m.; Robert, opat	16	Petak	Muč. Irina, Ag.	Tankoslava
30	Sobota	Katarina Sienska, d. ☿	17	Subota	Prepod. Simeon	Samorad

☉ 7. ob 16.09; lepo — ☽ 14. ob 19.21; dež, sneg — ☽ 22. ob 21.14; dež — ☿ 30. ob 6.28; dež.

Sonce stopi v znamenje bika dne 20. ob 19. uri 15 minut.

Dan je dolg od 12 ur 46 minut do 14 ur 15 minut. — Dan zraste za 1 uro in 29 minut.

B E L E Ž K E

Ljubi in neguj vse vrline jugoslovenskega naroda!

VELIKI TRAVEN - MAJ

Srbsko: Maj
Hrvatsko: Svibanj
Češko: Květen

31 dni

Bolgarsko: Maj
Poljsko: Maj
Rusko: Maj

Dnevi		Za rimske katoličane	Dani		Za pravoslavne	Narodna imena
Jezus dobri pastir. (Jan 10, 11—16.)						
1	Nedelja	2. povelikonoč. nedelja	18	Nedelja	Prepod. Jovan	Žiga
2	Ponedeljek	Atanazij, c. uč.	19	Ponedeljak	Jovan Verhopešt.	Živana
3	Torek	Najdenje sv. križa	20	Utorak	Teodor Trihina	Solnčarica
4	Sreda	Florijan, mučenec	21	Sreda	Sv. muč. Januarije	Valhun
5	Četrtek	Pij V., papež; Irenej	22	Četvrtak	Teodor Sikeot.	Desirad
6	Petek	Janez Ev. p. L. vrati)	23 Petak	Đurdev-dan		Zdemir
7	Sobota	Stanislav, škof, muč.	24	Subota	Sava Stratilat.	Prisnoslav
Jezus napoveduje svoj odhod. (Jan 16, 16—22.)						
8	Nedelja	3. povelikonoč. nedelja	25	Nedelja	Ap. i jev. Marko	Budislav
9	Ponedeljek	Gregor Nacianški, c. uč.	26	Ponedeljak	Vasilije ep. Am.	Prvinica
10	Torek	Antonin, škof; Janez A.	27	Utorak	Sp. mošt. Sv. Save	Dvorna
11	Sreda	Frančišek Hier.,	28	Sreda	Jason i Sosip.	Ljerka
12	Četrtek	Pankracij in tovariši	29	Četvrtak	Vasilije ostr. č.	Stojmir
13	Petek	Servacij, škof	30	Petak	Jakov b. J. Bogosl.	Jasna
14	Sobota	Bonifacij, muč. ☉	1	Subota	Jeremija pr.	Svetolik
Jezus obeta učencem svetega Duha. (Jan 16, 5—14.)						
15	Nedelja	4. povelikonoč. nedelja	2	Nedelja	Atanasije Alek.	Jaromira
16	Ponedeljek	Janez Nepomuk, muč.	3	Ponedeljak	Muč. Tim. i Mav.	Mladena
17	Torek	Bruno, škof	4	Utorak	M-ca Pelagija	Dušoje
18	Sreda	Erik, kralj; Aleksandra	5	Sreda	Muč. Irina	Mladica
19	Četrtek	Peter Celestin	6	Četvrtak	Mnogostr. Jov	Vitoslava
20	Petek	Bernardin Sienski	7	Petak	Znam. č. krsta	Milodar
21	Sobota	Feliks Kant.	8	Subota	Sv. Jovan Bogosl.	Jelina
Jezus uči o moči molitve. (Jan 16, 23—30.)						
22	Nedelja	5. povel., Križeva ☾	9	Nedelja	P. m. sv. Nikole	Boža
23	Ponedeljek	Janez Krstnik de Rossi	10	Ponedeljak	Ap. Simon Zilot.	Milorad
24	Torek	Marija D., pomoč, kr.	11	Utorak	Čirilo i Metod	Cveta
25	Sreda	Urban I. papež	12	Sreda	Epifanije Kip.	Zdestan
26	Četrtek	Kristusov vnebohod	13	Četvrtak	M-ca Glikerija	Dragica
27	Petek	Beda Čast, c. uč.	14	Petak	Muč. Isidor	Volkašin
28	Sobota	Avguštin, škof	15	Subota	Pahomije Vel.	Jaromir
O pričevanju Svetega Duha. (Jan 15, 26—16, 4.)						
29	Nedelja	6. povelikonoč. ned. ☉	16	Nedelja	Pr. Teodor i Efr.	Dana
30	Ponedeljek	Ivana Orleanska, dev.	17	Ponedeljak	Ap. Andronik	Milica
31	Torek	Angela, dev.; Kancijan	18	Utorak	Pr. Teodor. Ank.	Bojслав

☉ 6. ob 22.24; lepo — ☽ 14. ob 9.39; spremen. — ☾ 22. ob 13.36; vel. dežja — ☉ 29. ob 15.00; sprem.

Sonče stopi v znamenje dvojčkov dne 21. ob 18. uri 51 minut.

Dan je dolg od 14 ur 18 minut do 15 ur 29 minut. — Dan zraste za 1 uro in 11 minut.

B E L E Ž K E

Št. vrstic	Ime	Prezime	Starost	Šola	Opis
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Tujca spoštuj in bodi proti njemu vljuden. Hlapčevsko se ne vedi, ker vzbuja to v tujčevih očeh posmeh in je v sramoto vsemu narodu!

Srbsko: Јуни
Hrvatsko: Lipanj
Češko: Červen

30 dni

Bolgarsko: Юни
Poljsko: Czerwiec
Rusko: Июнь

Dnevi		Za rimske katoličane	Dani		Za pravoslavne	Narodna imena
1	Sreda	Fortunat, spoznavalec	19	Sreda	Muč. Patrikije	Radovan
2	Četrtek	Marcelin, mučenec	20	Četvrtak	V. G. (Spasov dan)	Velimir
3	Petek	Klotilda, devica	21	Petak	C. Kon. i C. Jel.	Radoslava
4	Sobota	Frančišek Kar.; Kvirin	22	Subota	Muč. Vasilisk	Dika
Jezus govori o Sv. Duhu in ljubezni. (Jan 14, 23—31.)						
5	Nedelja	Binkošti	23	Nedelja	Mihallo ep. S.	Dobromil
6	Ponedeljek	Binkoštni ponedeljek	24	Ponedeljak	Pr. Simon Stol.	Miljutin
7	Torek	Robert, škof	25	Utorak	III obr. gl. Jov. K.	Bogomil
8	Sreda	Kvatre. Medard, škof	26	Sreda	Sv. Ap. Karp	Svetin
9	Četrtek	Primož in Felicijan, m.	27	Četvrtak	Muč. Terapont	Dostana
10	Petek	Kvatre. Margareta kr.	28	Petak	Prep. Nikita	Rusmir
11	Sobota	Kvatre. Jošt, opat	29	Subota	Muč. Teodosija	Hrvoje
Jezusu je dana vsa oblast. (Mt 28, 18—20.)						
12	Nedelja	1. pobink. Sv. Trojica	30	Nedelja	Silaz. Sv. Duha	Zorica
13	Ponedeljek	Anton Pad., spoznav. ☉	31	Ponedeljak	Drugi dan Duh.	Zlatana
14	Torek	Bazilij, c. uč.; Elizej	1	Utorak	Treči dan Duh.	Bislav
15	Sreda	Vid in tov.; Germana	2	Sreda	Sv. Nikifor	Dragomir
16	Četrtek	Sveto Rešnje telo	3	Četvrtak	Muč. Lukilijan	Tratomir
17	Petek	Adolf, škof; Nikander	4	Petak	Sv. Mitrofan	Bodin
18	Sobota	Marko in Marc., m.	5	Subota	Sv. muč. Dorotej	Bogdan
Prilika o veliki večerji. (Lk 14, 16—24.)						
19	Nedelja	2. pobinkoštna nedelja	6	Nedelja	Prep. Visarion	Milava
20	Ponedeljek	Silverij, papež	7	Ponedeljak	Teodot ep. Ank.	Nenadej
21	Torek	Alojzij, spoznavalec ☾	8	Utorak	Teodor Stratil.	Miloš
22	Sreda	Ahacij, mučenec	9	Sreda	Kiril arh. Alek.	Gostimir
23	Četrtek	Agripina, dev. muč.	10	Četvrtak	Timotije ep. Pr.	Višeslav
24	Petek	Kres. Srce Jezusovo	11	Petak	Vart i Varnava	Janislav
25	Sobota	Viljem, opat; Henrik	12	Subota	Prep. Onufrije	Grlica
Prilika o izgubljeni ovci in denarju. (Lk 15, 1—10.)						
26	Nedelja	3. pobinkoštna nedelja	13	Nedelja	Muč. Akilina	Hrana
27	Ponedeljek	Hema (Ema), vdova ☉	14	Ponedeljak	Prorok Jelisej	Ladislav
28	Torek	Vidov dan, Irenej, škof	15	Utorak	K. Lav (Vidovdan)	Zorana
29	Sreda	Sv. Peter in Pavel, ap.	16	Sreda	Sv. Tihon	Peroslav
30	Četrtek	Spomin sv. Pavla, ap.	17	Četvrtak	Muč. Manuil	Predislav

☉ 5. ob 5.32; dež — ☽ 13. ob 0.47; lepo — ☾ 21. ob 2.52; mrzlo, dež — ● 27. ob 22.10; lepo.
Sonce stopi v znamenje raka dne 22. ob 3. uri 4 minute.

Dan je dolg od 15 ur 30 min. do 15 ur 43 min. — Dan zraste do 21. za 16 min. in se skrči do 30. za 3 min.

M A L I S R P A N - J U L I J

Srbsko: Јули
Hrvatsko: Srpanj
Češko: Červenec

31 dni

Bolgarsko: Юли
Poljsko: Lipiec
Rusko: Июль

Dnevi		Za rimske katoličane	Dani		Za pravoslavne	Narodna imena
1	Petek	Presv. Rešnja Kri	18	Petak	Muč. Leontije	Bogoslav
2	Sobota	Obisk. Marije Device	19	Subota	Juda brat Gosp.	Dragonama
Čudežni ribji lov. (Lk 5, 1—11.)						
3	Nedelja	4. pobinkoštna nedelja	20	Nedelja	Naum Ohridski	Nada
4	Ponedeljek	Urh, škof; Berta	21	Ponedeljak	Julijan od Tarsa	Belizar
5	Torek	Ciril in Metod, slov. ap.	22	Utorak	Jevseviye ep. sam.	Dobruška
6	Sreda	Izaija, prerok	23	Sreda	Muč. Agripina	Domogoj
7	Četrtek	Vilibald, škof	24	Četvrtak	Ivanj-dan	Negoda
8	Petek	Evgenij III., papež	25	Petak	Fevronija	Milolika
9	Sobota	Nikolaj in tov. gork. m.	26	Subota	Pr. David	Hvalimir
O grehu v misli in besedi. (Mt 5, 20—24.)						
10	Nedelja	5. pobinkoštna nedelja	27	Nedelja	Prep. Samson	Ljubica
11	Ponedeljek	Pij I., papež; Olga	28	Ponedeljak	Besr. Kir i Jov.	Medo
12	Torek	Mohor in Fortunat	29	Utorak	Petrov-dan	Draguška
13	Sreda	Anaklet, papež	30	Sreda	Sabor 12 apostola	Dragan
14	Četrtek	Bonaventura, škof	1	Četvrtak	Vrač. K. i D.	Svobodin
15	Petek	Henrik I., kralj	2	Petak	Pol. halj. Bogor.	Vladimir
16	Sobota	Devica Marija Karmel.	3	Subota	Muč. Jakint	Bogdan
Jezus nasiti štiri tisoč mož. (Mk 8, 1—9.)						
17	Nedelja	6. pobinkoštna nedelja	4	Nedelja	Andrej ar. Krit.	Držislav
18	Ponedeljek	Friderik, muč.; Kamil	5	Ponedeljak	Monahinja Ana	Miroslav
19	Torek	Vincencij P.; Avrea	6	Utorak	Pr. Sisoje Vel.	Radoš
20	Sreda	Marjeta, devica	7	Sreda	Sv. vm. Nedelja	Česlav
21	Četrtek	Prakseda, dev. muč.	8	Četvrtak	Velm. Prokopije	Zora
22	Petek	Marija Magdalena	9	Petak	Svm. Pankratije	Pribina
23	Sobota	Apolinarij, škof, muč.	10	Subota	45 muč. u Nikop.	Brana
O lažnih prerokih. (Mt 7, 15—21.)						
24	Nedelja	7. pobinkoštna nedelja	11	Nedelja	Mč. Euf. i Olga	Ratimir
25	Ponedeljek	Jakob, apostol; Krištof	12	Ponedeljak	Mč. Prok. i Il.	Boljedrag
26	Torek	Ana, mati Marije Dev.	13	Utorak	Sabor Arh. Gavr.	Jana
27	Sreda	Pantaleon	14	Sreda	Ap. Akila	Dušan
28	Četrtek	Inocencij	15	Četvrtak	Kirik i Julita	Svetomir
29	Petek	Marta, dev.; Beatrika	16	Petak	Svm. Atinogen	Dobrila
30	Sobota	Abdon in Senen, muč.	17	Subota	Vm. Mar. (Og. Mar.)	Vitodrag
O krivičnem hišniku. Lk 16, 1—12.)						
31	Nedelja	8. pobinkoštna nedelja	18	Nedelja	Mč. Jak. i Emil.	Jelenica

☩ 4. ob 14.47; sprem. — ☩ 12. ob 16.04; sprem. — ☩ 20. ob 13.19; vel. dežja — ☩ 27. ob 4.53; dež.
Sonce stopi v znamenje leva dne 23. ob 13. uri 57 minut.
Dan je dolg od 15 ur 43 minut do 14 ur 53 minut. — Dan se skrči za 50 minut. — Začetek pasjih dni.

B E L E Ž K E

Jugoslavija se je rodila iz potokov prelite krvi jugoslovenskega naroda, zato veruj v obstoj in edinstvo kraljevine Jugoslavije!

VELIKI SRPAN - AVGUST

Srbsko: Август
Hrvatsko: Kolovoz
Češko: Srpen

31 dni

Bolgarsko: Август
Poljsko: Sierpień
Rusko: Август

Dnevi	Za rimske katoličane	Dani	Za pravoslavne	Narodna imena
1 Ponedeljek	Vezi sv. Petra	19 Ponedeljak	Sv. St. Lazarević	Dedomir
2 Torek	Porciunkula	20 Utorak	Pr. sv. Ilija	Bojan
3 Sreda	Najdenje Štefana	21 Sreda	Simeon i pr. Jez.	Mirača
4 Četrtek	Dominik, spoznavalec	22 Četvrtak	M. Magd. (Bl. Mar.)	Ljubačica
5 Petek	Marija Snežnica	23 Petak	M. Trofim	Predobra
6 Sobota	Gospod. spremljenje	24 Subota	Vmuč. Hristina	Vlastica
Jezus joka nad Jeruzalemom. (Lk 19, 41—47.)				
7 Nedelja	9. pobinkoštna nedelja	25 Nedelja	U. sv. Ane Bog.	Vidojka
8 Ponedeljek	Ciriak, Larg, Smaragd	26 Ponedeljak	Sv. muč. Ermolaj	Godeslav
9 Torek	Janez Vianney, spozn.	27 Utorak	M. Pantelejmon	Našemir
10 Sreda	Lavrencij, mučenec	28 Sreda	Prohor i Nik.	Jurica
11 Četrtek	Tiburcij, mučenec	29 Četvrtak	Muč. Kalinik	Bolemir
12 Petek	Klara, devica; Hilarija	30 Petak	M. Angel. (G. pok.)	Dobrogost
13 Sobota	Kasijan, mučenec	31 Subota	Sv. Evdokim	Davola
Prilika o farizeju in cestinarju. (Lk 18, 9—14.)				
14 Nedelja	10. pobinkoštna nedelja	1 Nedelja	Av. Makaveji	Dobrina
15 Ponedeljek	Vnebovzetje Marije D.	2 Ponedeljak	Pr. m. arh. Stev.	Budinja
16 Torek	Rok, spoznavalec	3 Utorak	Prep. Isakije	Nemira
17 Sreda	Hiacint, spoznavalec	4 Sreda	7 dece u Efesu	Radigoj
18 Četrtek	Helena, cesarica	5 Četvrtak	M. Evsignije	Branislava
19 Petek	Ludovik Tol., škof	6 Petak	Preob. Gospod.	Ljudevit
20 Sobota	Samuel, prerok	7 Subota	Muč. Dometije	Zarka
Jezus ozdravi gluhonemega. (Mk 7, 31—37.)				
21 Nedelja	11. pobinkoštna nedelja	8 Nedelja	Emilijan Ispov.	Mirjana
22 Ponedeljek	Timotej, mučenec	9 Ponedeljak	Apostol Matija	Ostrivoj
23 Torek	Srce Marijino	10 Utorak	Muč. Lavrentije	Bogovoljka
24 Sreda	Jernej, apostol	11 Sreda	Muč. Evplo	Borivoj
25 Četrtek	Patricija, devica	12 Četvrtak	Fot. i Anikita	Dragorad
26 Petek	Cefirin, papež	13 Petak	Maksim Ispov.	Perunika
27 Sobota	Jožef Kal., spoznavalec	14 Subota	Pr. Mihej	Zlatko
Prilika o usmiljenem Samarijanu. (Lk 10, 23—37.)				
28 Nedelja	12. pobinkoštna nedelja	15 Nedelja	Vel. Gospojina	Milogaj
29 Ponedeljek	Obglav. Janeza Krst.	16 Ponedeljak	Joakim Osogovski	Zelided
30 Torek	Roza Limanska, devica	17 Utorak	Muč. Miron	Milka
31 Sreda	Rajmund, spoznavalec	18 Sreda	M. Flor i Jovan	Mildrag

☉ 3. ob 3.00; mrzlo — ☽ 11. ob 6.57; sprem. — ☽ 18. ob 21.30; lepo — ☽ 25. ob 12.17; vel. dežja.

Sonce stopi v znamenje device dne 23. ob 20. uri 46 minut.

Dan je dolg od 14 ur 49 minut do 13 ur 24 minut. — Dan se skrči za 1 uro in 25 min. — Konec pasjih dni.

K I M A V E C - S E P T E M B E R

Srbsko: Септембар
Hrvatsko: Rujan
Češko: Září

30 dni

Bolgarsko: Септември
Poljsko: Wrzesień
Rusko: Сентябрь

Dnevi	Za rimske katoličane	Dani	Za pravoslavne	Narodna imena	
1	Četrtek	Egidij, opat; Verena	19 Četvrtak	Andrija Strat.	Mladin Miljeva Lepa
2	Petek	Štefan, kralj; Maksima	20 Petak	Prop. Samuilo	
3	Sobota	Evfemija in Doroteja	21 Subota	Ap. Tadej	
Jezus ozdravi deset gobavih. (Lk 17, 11—19.)					
4	Nedelja	13. pobin., Angelska n.	22 Nedelja	Muč. Agatonik	Nedamisel Nedeljka Radonica Mrena Gostinja Vsemir Rakita
5	Ponedeljek	Gentilij, mučenec	23 Ponedeljak	Muč. Lup	
6	Torek	R. dan kralja Petra II.	24 Utorak	R. dan Kralja Petra II.	
7	Sreda	Marko in tovariši, m.	25 Sreda	Vartol. i Tit	
8	Četrtek	Rojstvo Marije Device	26 Četvrtak	Andr. i Natalija	
9	Petek	Peter Klaver, spozna	27 Petak	Pr. Pimen	
10	Sobota	Nikolaj Tol., spozn.	28 Subota	Mojsije Murin	
O božji previdnosti. (Mt 6, 24—33.)					
11	Nedelja	14. pobinkoštna nedelja	29 Nedelja	Us. gl. Jovana Krst.	Slaven Večedrag Zremil Znanoslav Svegoj Sodimir Prvan
12	Ponedeljek	Ime Marijino	30 Ponedeljak	Sabor srp. prosv.	
13	Torek	Frančišek K., spoznav.	31 Utorak	Pol. poj. Bogor.	
14	Sreda	Povišanje sv. križa.	1 Sreda	Simeon Stolp.	
15	Četrtek	Marija 7. žalosti	2 Četvrtak	Muč. Mamant	
16	Petek	Kornelij, papež	3 Petak	Janičije I. P. S.	
17	Sobota	Lambert, škof	4 Subota	Vavila i Mojsije	
Jezus obudi mladeniča. (Lk 7, 11—16.)					
18	Nedelja	15. pobinkoštna nedelja	5 Nedelja	Zahar. i Jelis.	Sokolica Vitodrag Morana Blagoslav Celimir Slavna Sadivoj
19	Ponedeljek	Januarij, škof	6 Ponedeljak	Mučen. Evdokije	
20	Torek	Evstahij in tov., muč.	7 Utorak	Muč. Sozontije	
21	Sreda	Kvatre. Matej, apostol	8 Sreda	Mala Gospoda	
22	Četrtek	Tomaž Vil., škof	9 Četvrtak	Joakim i Ana	
23	Petek	Kvatre. Linus, papež	10 Petak	Minod. i Nim.	
24	Sobota	Kvatre. Marija D.	11 Subota	Prep. Teodora	
Jezus ozdravi vodeničnega. (Lk 14, 1—11.)					
25	Nedelja	16. pobinkoštna nedelja	12 Nedelja	Sv. Muč. Avtonol	Uroš Stojoslava Radomira Vidica Stojan Jekica
26	Ponedeljek	Ciprijan in Justina	13 Ponedeljak	Muč. Kornilije	
27	Torek	Kozma in Damijan, m.	14 Utorak	Krstov dan	
28	Sreda	Venčeslav, kralj	15 Sreda	Muč. Nikita	
29	Četrtek	Mihael, nadangel	16 Četvrtak	V. mč. Eufimija	
30	Petek	Hieronim, c. uč.; Zofija	17 Petak	Muč. Sofija i 3 kć.	

☉ 1. ob 18.28; lepo — ☽ 9. ob 21.08; lepo — ☾ 17. ob 4.12; mrzlo, dež — ☀ 23. ob 21.34; lepo.
Sonce stopi v znamenje tehtnice dne 23. ob 18. uri

Dan je dolg od 13 ur 20 minut do 11 ur 47 minut. — Dan se skrbi za 1 uro in 33 minut.

V I N O T O K - O K T O B E R

Srbsko: Oktobar
Hrvatsko: Listopad
Češko: Říjen

31 dni

Bolgarsko: Октомври
Poljsko: Październik
Rusko: Октябрь

Dnevi	Za rimske katoličane	Dani	Za pravoslavne	Narodna imena	
1	Sobota	Remigij, škof	18 Subota	Prepod. Evmenije	Semislava
O največji zapovedi. (Mt 22, 34—46.)					
2	Nedelja	17. pobinkoštna nedelja	19 Nedelja	Mč. Trof. Sav.	Miran
3	Ponedeljek	Terezija Deteta Jezusa	20 Ponedeljak	Muč. Evstatije	Vitomir
4	Torek	Frančišek Serafinski	21 Utorak	Ap. Kodrat	Tegodrag
5	Sreda	Placid in tovariši	22 Sreda	Foka i pr. Jona	Dumnuka
6	Četrtek	Brunon, spoznavalec	23 Četvrtak	Zač. sv. Jovana	Brunoslav
7	Petek	Marija, kraljica rož. v.	24 Petak	Kr. Stef. prvov.	Dragonika
8	Sobota	Brigita, vdova	25 Subota	P. Eufrosinija	Dragosta
Jezus ozdravi mrtvoudnega. (Mt 9, 1—8.)					
9	Nedelja	18. pobinkoštna	26 Nedelja	Smrt ap. Jovana	Svetina
10	Ponedeljek	Frančišek Borgia	27 Ponedeljak	Muč. Kalistrat	Stremil
11	Torek	Materinstvo Matere b.	28 Utorak	Pr. Hariton	Negoslava
12	Sreda	Maksimilijan, škof	29 Sreda	Kirijak (Mih. d.)	Drugislav
13	Četrtek	Edvard, kr.; Koloman	30 Četvrtak	Grigorije ep.	Rosica
14	Petek	Kalist, papež; Just	1 Petak	Pokr. Bogor.	Sestrena
15	Sobota	Terezija, d.; Avrelija	2 Subota	Mč. Kipr. i Jus.	Radislav
Prilika o kraljevi ženitni. (Mt 22, 1—14.)					
16	Nedelja	19. pobinkoštna	3 Nedelja	Dion. Areopagit	Velena
17	Ponedeljek	Hedviga	4 Ponedeljak	St. Stiljanovič	Mira
18	Torek	Luka, evangelist	5 Utorak	Prep. Haritina	Travica
19	Sreda	Peter Alkant, spozn.	6 Sreda	Ap. Toma	Stojgoj
20	Četrtek	Felicijan, mučenec	7 Četvrtak	Muč. Serg. i Vak.	Raša
21	Petek	Uršula; Hilarion	8 Petak	Pelagija	Stojslav
22	Sobota	Kordula, muč.; Fides	9 Subota	Sv. Stev. Despot	Zorislav
Jezus ozdravi sina kraljevega uradnika. (Jan 4, 46—53.)					
23	Nedelja	20. pobinkoštna	10 Nedelja	Muč. Evlapije	Živka
24	Ponedeljek	Rafael, nadangel	11 Ponedeljak	Apostol Filip	Blagota
25	Torek	Krizant in Darija	12 Utorak	Prov i Tarah	Zlatija
26	Sreda	Evarist, papež	13 Sreda	Karpo i Papila	Vranica
27	Četrtek	Frumencij, škof	14 Četvrtak	Sv. Paraskeva	Srebra
28	Petek	Simon in Juda, apostola	15 Petak	Jeft. i Lukijan	Mila
29	Sobota	Narcis, škof; Donat	16 Subota	Muč. Longin	Gradimir
Prilika o neusmiljenem hlapcu. (Mt 18, 23—35.)					
30	Nedelja	21. pob. Kristus kralj	17 Nedelja	Prorok Osija	Vladika
31	Ponedeljek	Volbenk, škof	18 Ponedeljak	Petar Cetinjski	Gorazd

☉ 1. ob 12.45; veliko dežja — ☽ 9. ob 10.37; spremenljivo — ☾ 16. ob 10.24; mrzel veter —

● 23. ob 9.42; dež — ● 31. ob 8.45; dež ali sneg.

Sonce stopi v znamenje škorpiona dne 24. ob 3. uri 21 minut.

Dan je dolg od 11 ur 44 minut do 10 ur 11 minut. — Dan se skrči za 1 uro in 33 minut.

Bodi ponosen na svojo jugoslovensko domovino, na svoj narod in poslužuj se vsepovsod le materine govornice! Ljubi jo kot svetinjo, ki ti jo je zapustila rodna mati!

L I S T O P A D - N O V E M B E R

Srbsko: Ноембар
Hrvatsko: Studeni
Češko: Listopad

30 dni

Bolgarsko: Ноембрий
Poljsko: Listopad
Rusko: Ноябрь

Dnevi	Za rimske katoličane	Dani	Za pravoslavne	Narodna imena	
1	Torek	Praznik vseh svetnikov	19 Utorak	Pr. Pčinjski	Ljubomil
2	Sreda	Spomin vernih duš	20 Sreda	Vm. Artemije	Zdanila
3	Četrtek	Viktorin, škof	21 Četvrtak	Ilar. Veliki	Bogomil
4	Petek	Vital, Modesta	22 Petak	Averkije ep. jer.	Dragomir
5	Sobota	Caharija in Elizabeta	23 Subota	Jakov br. Gospod.	Savina
O davku cesarju. (Mt 22, 15—21.)					
6	Nedelja	22. pobinkoštna nedelja	24 Nedelja	Mučenik Areta	Ratislav
7	Ponedeljek	Janez Gabriel Perb. ☉	25 Ponedeljak	Markijan i Mart.	Zdenko
8	Torek	Bogomir, škof; Klavdij	26 Utorak	Vmč. Dimitrije	Nežir
9	Sreda	Teodor, mučenec	27 Sreda	Muč. Nestor	Sebislav
10	Četrtek	Andrej Avelin, spozn.	28 Četvrtak	Sv. Arsenije	Golobica
11	Petek	Martin, škof; Menas	29 Petak	Anast. i Avramije	Višnjica
12	Sobota	Martin, papež; Avrelij	30 Subota	Milutin kr. srp.	Davorin
Jezus obudi Jajrovo hčer. (Mt 9, 18—26.)					
13	Nedelja	23. pobinkoštna nedelja	31 Nedelja	Stah. i Amplije	Nevenka
14	Ponedeljek	Jozafat Kunč., škof ☾	1 Ponedeljak	V. Kos. i Dam.	Borislava
15	Torek	Jedert	2 Utorak	Muč. Akindin	Volčica
16	Sreda	Otmar; Neža Asiška	3 Sreda	Obn. hr. (Đurđie)	Večerin
17	Četrtek	Gregorij Čud.; Saloma	4 Četvrtak	Joanik. Vel.	Ljubava
18	Petek	Odon, opat; Roman	5 Petak	Galaktion i Ep.	Oliva
19	Sobota	Elizabeta, kraljica	6 Subota	Pavle Ispov.	Imica
O razdejanju Jeruzalema. (Mt 24, 15—35.)					
20	Nedelja	24. pobinkoštna nedelja	7 Nedelja	33 muč. u Melit.	Vladiboj
21	Ponedeljek	Darovanje Marije Dev.	8 Ponedeljak	Sv. Arh. Mihail	Grmislav
22	Torek	Cecilija, devica ☽	9 Utorak	Muč. Onisifor	Jezdimir
23	Sreda	Klemen, papež; Felicita	10 Sreda	Erast i Olimp.	Ravijola
24	Četrtek	Janez od Križa	11 Četvrtak	St. Deč. (Sv. Mr.)	Jeca
25	Petek	Katarina; Mozes	12 Petak	Jovan Milostivi	Kolomir
26	Sobota	Silvester, opat	13 Subota	Jovan Zlatoust	Zdedrag
O poslednji sodbi. (Lk 21, 25—33.)					
27	Nedelja	Prva adventna nedelja	14 Nedelja	Ap. Filip	Vedrana
28	Ponedeljek	Jakob M., spoznavalec	15 Ponedeljak	Muč. Gur. (B. post)	Lelija
29	Torek	Saturnin, mučenec	16 Utorak	Ap. i jev. Matej	Skoromir
30	Sreda	Andrej, apostol ☽	17 Sreda	Grigorije Čud.	Hrabroslav

☉ 7. ob 23.23; lepo — ☾ 14. ob 17.20; lepo — ☽ 22. ob 1.05; mrzlo — ☽ 30. ob 4.59; sneg, vihar.

Sonce stopi v znamenje strelca dne 23. ob 0 uri 7 minut.

Dan je dolg od 10 ur 7 minut do 8 ur 57 minut. — Dan se skrči za 1 uro in 10 minut.

1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30
31	31	31	31	31	31
32	32	32	32	32	32
33	33	33	33	33	33
34	34	34	34	34	34
35	35	35	35	35	35
36	36	36	36	36	36
37	37	37	37	37	37
38	38	38	38	38	38
39	39	39	39	39	39
40	40	40	40	40	40
41	41	41	41	41	41
42	42	42	42	42	42
43	43	43	43	43	43
44	44	44	44	44	44
45	45	45	45	45	45
46	46	46	46	46	46
47	47	47	47	47	47
48	48	48	48	48	48
49	49	49	49	49	49
50	50	50	50	50	50
51	51	51	51	51	51
52	52	52	52	52	52
53	53	53	53	53	53
54	54	54	54	54	54
55	55	55	55	55	55
56	56	56	56	56	56
57	57	57	57	57	57
58	58	58	58	58	58
59	59	59	59	59	59
60	60	60	60	60	60
61	61	61	61	61	61
62	62	62	62	62	62
63	63	63	63	63	63
64	64	64	64	64	64
65	65	65	65	65	65
66	66	66	66	66	66
67	67	67	67	67	67
68	68	68	68	68	68
69	69	69	69	69	69
70	70	70	70	70	70
71	71	71	71	71	71
72	72	72	72	72	72
73	73	73	73	73	73
74	74	74	74	74	74
75	75	75	75	75	75
76	76	76	76	76	76
77	77	77	77	77	77
78	78	78	78	78	78
79	79	79	79	79	79
80	80	80	80	80	80
81	81	81	81	81	81
82	82	82	82	82	82
83	83	83	83	83	83
84	84	84	84	84	84
85	85	85	85	85	85
86	86	86	86	86	86
87	87	87	87	87	87
88	88	88	88	88	88
89	89	89	89	89	89
90	90	90	90	90	90
91	91	91	91	91	91
92	92	92	92	92	92
93	93	93	93	93	93
94	94	94	94	94	94
95	95	95	95	95	95
96	96	96	96	96	96
97	97	97	97	97	97
98	98	98	98	98	98
99	99	99	99	99	99
100	100	100	100	100	100

G R U D E N - D E C E M B E R

Srbsko: Децембар
Hrvatsko: Prosinac
Češko: Prosinec

31 dni

Bolgarsko: Декември
Poljsko: Grudzień
Rusko: Декабрь

Dnevi		Za rimske katoličane	Dani		Za pravoslavne	Narodna imena
1	Četrtek	Zedinjenje. Natalija.	18	Četvrtak	Ujedinjenje Jugoslavije	Božena
2	Petek	Bibijana, dev. muč.	19	Petak	Avdije i Varl.	Tihomir
3	Sobota	Frančišek Ksaverij	20	Subota	G. Dekapolit	Sveljub
Janez Krst. pošlje svoja učenca do Jezusa. (Mt 11, 2—10.)						
4	Nedelja	Druga adventna nedelja	21	Nedelja	Vavedenje	Velika
5	Ponedeljek	Saba, opat; Krispin	22	Ponedeljak	Ap. Filimon i dr.	Sojana
6	Torek	Miklavž (Nikolaj)	23	Utorak	Sv. Amfilohije	Vladovita
7	Sreda	Ambrozij, škof	24	Sreda	Vm. Katarina	Veselin
8	Četrtek	Brezmadežno sp. M. D.	25	Četvrtak	Kliment ep. rimski	Rodana
9	Petek	Delfina	26	Petak	Alim. Stolpnik	Savica
10	Sobota	Lavretanska Mati božja	27	Subota	Jakov Persijanac	Dražič
Janez Krstnik pričuje o Kristusu. (Jan 1, 19—28.)						
11	Nedelja	Tretja adventna nedelja	28	Nedelja	Stevan Novi	Gojica
12	Ponedeljek	Aleksander, mučenec	29	Ponedeljak	Paramon i Fil.	Široslav
13	Torek	Lucija, dev.; Otilija	30	Utorak	Andrija Prvozv.	Vitača
14	Sreda	Kvatre. Spiridion	1	Sreda	Sv. Prorok Naum	Vojmir
15	Četrtek	Kristina, dekla	2	Četvrtak	Sv. Uroš srpski	Cvetana
16	Petek	Kvatre. Albina, devica	3	Petak	Pror. Sofonija	Jaronega
17	Sobota	Kvatre. Lazar, škof	4	Subota	Sv. vel. muč. Varv.	Strojslav
Janez Krst. poklican v službo predhodnika. (Lk 3, 1—6.)						
18	Nedelja	Četrta adventna nedelja	5	Nedelja	Sava Osvečeni	Ljubonega
19	Ponedeljek	Urban, papež; Favsta	6	Ponedeljak	Sv. Nikola	Uglješa
20	Torek	Evgenij in Makarij	7	Utorak	Amvrosije ep. M.	Boživoj
21	Sreda	Tomaž, ap.; Severin	8	Sreda	Patapije	Tomislav
22	Četrtek	Demetrij, mučenec	9	Četvrtak	Začee Bogorod.	Zvezdana
23	Petek	Viktorija, devica	10	Petak	Jovan Despot i Ang.	Ozrislav
24	Sobota	Adam in Eva; Hermina	11	Subota	Danilo Stolpnik	Dunja
Jezus se rodi v Betlehemu. (Lk 2,1 —14.)						
25	Nedelja	Božič. Rojstvo Gosp.	12	Nedelja	Spiridion (Mater.)	Žitigoj
26	Ponedeljek	Štefan, prvi mučenec	13	Ponedeljak	Muč. Evstratije	Zlatka
27	Torek	Janez Evangelist, ap.	14	Utorak	Sv. muč. Levkije	Pelislav
28	Sreda	Nedolžni otročiči	15	Sreda	Mč. Eleverije	Zorica
29	Četrtek	Tomaž, škof; David	16	Četvrtak	Pr. Agej	Vrhoslav
30	Petek	Evgenij, škof; Nicefor	17	Petak	Danilo i 3 otr.	Branimir
31	Sobota	Silvester, papež	18	Subota	Muč. Sebastijan	Blažena

☉ 7. ob 11.22; mrzlo — ☾ 14. ob 2.17; sneg — ☀ 21. ob 23.53; dež — ☽ 29. ob 23.53; lepo.

Sonce stopi v znamenje kozla dne 22. ob 13. uri 14 minut.

Dan je dolg 8 ur 56 min. do 8 ur 42 min. — Dan se skrči do 22. za 16 min. in zopet zraste do 31. za 2 min.

B E L E Ž K E

Kupuj le domače izdelke pri zavednih, narodnih trgovcih! Ne kupuj tujih izdelkov ne doma, ne v tujini!

Poštne in brzojavne pristojbine

I. V TUZEMSKEM PROMETU.

1. Pisma. a) V lokalnem (krajevnem) prometu do 20 g din 1, nad 20 g kakor v medkrajevnem prometu. b) V medkrajevnem prometu do 20 g din 1.50, nad 20 do 50 g din 2, nad 50 do 250 g din 3.50, nad 250 g din 5, nad 500 do 1000 g din 10.

2. Dopisnice, odprte, komad din 1.

3. Tiskovine: (Obseg največ 45 × 45 cm; v zvitkih 75 × 10 cm, v obliki karte 12 × 18 cm) do 50 g 25 p; za vsakih nadaljnjih 50 g 25 p več. Največja teža 2000 g.

4. Priporočene pošiljke. a) Pristojbina za priporočanje v lokalnem prometu din 2. b) Pristojbina za priporočanje v medkrajevnem prometu din 3.

5. Pisma z označeno vrednostjo. a) Po teži kakor za priporočena pisma. b) Po vrednosti, dosežanje pristojbine.

6. Zavoji (paketi). a) Po teži, do enega kg din 3, nad 1 kg do 5 kg din 8, nad 5 kg do 10 kg: prvi pas do 100 km 10 din, drugi pas do 300 km 15 din, tretji pas nad 300 km din 20. Nad 10 kg do 15 kg: prvi pas din 15, drugi pas din 22, tretji pas din 36. Nad 15 kg do 20 kg: prvi pas din 20, drugi pas din 30, tretji pas din 40. b) Po vrednosti: iste pristojbine, kakor za pisma z označeno vrednostjo.

7. Nakaznice. a) Pristojbina za nakaznice znaša: do 50 din 2 din, do 100 din 3 din, do 300 din 4 din, do 500 din 5 din, do 1000 din 6 din, do 2000 din 8 din, do 3000 din 9 din, do 4000 din 10 din, do 5000 din 12 din. V tej pristojbini je vsebovana tudi pristojbina za izplačilo nakaznice na domu. b) Pristojbina za izplačilo na domu, ki se pobira od prejemnika samo za nakaznice iz inozemstva in za čekovne nakaznice, znaša: do 50 din 0.50 din, do 1000 din 1 din, do 5000 din 2 din.

8. Čekovne nakaznice. a) Do 500 din 0.50 din, nad 500 din 1 din.

Državne ustanove, ki so oproščene pristojbine za poštne nakaznice, so oproščene tudi te pristojbine kakor pri poštnih nakaznicah. Prav tako so oproščene čekovne pristojbine v prometu z nakaznicami, ki ga vrši Poštna hranilnica.

Pristojbina za sporočila na hrbtu nakaznice se ukine.

9. Čekovne položnice. Pri vplačilu do 500 din 50 p, od 500 din do 2000 din 1 din, od 2000 din do 5000 din 1.50 din, od 5000 din do 10.000 din 2 din, od 10.000 din do 50.000 din 3 din, od 50.000 din do 100.000 din 4 din, od 100.000 din 5 din.

10. Odkupne pošiljke. Pristojbina za dostavo 1 din.

11. Poštni nalogi. Pristojbina za dostavo 2 din.

12. Naročnina za poštni predal. Za predal brez ključa mesečno 15 din, s ključem 20 din.

13. Zaprte torbe. Mesečna pristojbina 15 din.

14. Obvestila o nenaročenih zavojih. Plača pošiljatelj 1.50 din.

15. Poste restante. Pristojbina za hranitev pisem itd. pri pošti 0.50 din.

16. Dostava vrednostnih pisem in zavojev na dom. a) Za pisma z označeno vrednostjo 1 din. b) Za zavoje do 5 kg 2 din, nad 5 kg 5 din.

17. Pooblastila. a) Če velja pooblastilo za en primer, znaša pristojbina 1 din. b) Za pooblastila od 15 dni do enega leta 5 din.

18. Brzojavna služba. a) Pristojbina za besedo 0.60 din. b) Pristojbina za potrdilo 2 din. Najnižja pristojbina je tista, ki velja za brzojavko z 10 besedami.

II. INOZEMSKI PROMET.

1. Pisma: do 20 g teže 4 din; za ostalih nadaljnjih 20 g ali del te teže 2 din; priporočnina 4 din, za Italijo do 20 g teže 3 din; priporočnina 4 din, za Češkoslovaško do 20 g teže 3 din in za vsakih nadaljnjih 20 g 2 din; priporočnina 3 din, za Grčijo do 20 g teže 3 din; priporočnina 3 din, za Rumunijo do 20 g teže 3 din, priporočnina 3 din, za Turčijo do 20 g teže 3 din; priporočnina 3 din.

2. Dopisnice: navadne 2 din, za Italijo 1.50 din, za Češkoslovaško 1.50 din, za Grčijo 1.50 din, za Rumunijo 1.50 din, za Turčijo 1.50 din.

3. Tiskovine: do 50 g 50 p; za vsakih 50 g 50 p več; za tiskovine v Češkoslovaško veljajo pristojbine za tuzemstvo. Za slepce: do 500 g 20 p; za vsakih 500 g 50 p več.

4. Vzorci brez vrednosti: do 100 g 1 din; za vsakih 50 g 50 p več.

5. Poslovni papirji: do 300 g 3 din; za vsakih 50 g 50 p več.

6. Mešane pošiljke: kakor za vzorce; če so poslovni papirji vmes, kakor za poslovne papirje.

7. Priporočnina 4 din.

8. Ekspresnina 6 din.

9. Povratnica: pri predaji 3 din, po predaji 6 din.

10. Polzvednica: 6 din.

11. Preklic pošiljke, izprememba naslova: 6 din.

12. List za odgovor: 6 din.

13. Pristojbina za ocarinjenje pisemskih pošilk: 3 din.

14. Vrednostna pisma: promet sedaj dovoljen z Albanijo, Avstrijo, Belgijo, Bolgarijo, Čehoslovaško, Egiptom, Francijo, Gdanskim, Italijo; Ma-

džarsko, Nemčijo, Poljsko, Romunijo, Švedsko; Svico, Turčijo in Veliko Britanijo; teža 2 kg, vrednost 3000 din; težna pristojbina kakor za priporočene pošiljke iste teže, vrednostna 5 din. Za

pošiljatev je potrebno posebno dovoljenje finančnega oblastva.

15. Zavitki (paketi) — pojasnila o pošiljlatvi se gobe pri vsaki pošti.

Državne takse

I. MENICE

Od vseh vrst menic, neglede na to, ali so izdane v državi ali v inozemstvu, če so izplačane v državi, kakor tudi od menic, izdanih v državi, neglede na to, ali so izplačane v državi ali v inozemstvu, in neglede na to, za koliko časa so izdane, se plačuje:

preko	300 din	do	600 din	1.50
"	600	"	1.200	2.—
"	1.200	"	2.000	4.—
"	2.000	"	3.200	6.50
"	3.200	"	5.000	10.—
"	5.000	"	6.800	13.50
"	6.800	"	10.400	19.—
"	10.400	"	14.000	25.—
"	14.000	"	20.000	34.—
"	20.000	"	26.000	43.—
"	26.000	"	32.000	52.—
"	32.000	"	38.000	61.—
"	38.000	"	44.000	70.—
"	44.000	"	50.000	79.—
"	50.000	"	60.000	94.—
"	60.000	"	70.000	109.—
"	70.000	"	80.000	124.—
"	80.000	"	90.000	139.—
"	90.000	"	100.000	154.—
"	100.000	"	125.000	192.—
"	125.000	"	150.000	230.—
"	150.000	"	175.000	268.—
"	175.000	"	200.000	306.—
"	200.000	"	250.000	382.—
"	250.000	"	300.000	458.—
"	300.000	"	350.000	534.—
"	350.000	"	400.000	610.—
"	400.000	"	500.000	760.—
"	500.000	"	750.000	1010.—
"	750.000	"	1.000.000	1260.—
"	1.000.000	"	1.250.000	1510.—
"	1.250.000	"	1.500.000	1760.—
"	1.500.000	din od vsakih 1000 din	še po 1 din.	Znesek izpod 1000 din se jemlje za popolnih 1000 din.

II. KUPNOPRODAJNE POGODBE

Taksa se pobira po vrednosti in sicer:

pri premičnihinah	1%
pri nepremičninah	4%

III. KOLEK ZA POBOTNICE

Od zneska 10 din dalje 1/2%

od priznanic o prejeti najemini

do 500 din	1 din
" od 500 din do 1000 din	2 "
" 1000 din do 2000 din	5 "
" 2000 din do 3000 din	10 "
nad 3000 din za vsakih 100 din	še 25 par.

Hišni lastniki so zavezani izdajati najemnikom priznanico na monopolskih obrazcih, ker se sicer kaznujejo s trikratno prikrajšano takso.

IV. ZAKUPNE POGODBE

Za pogodbe ali listine, s katerimi se dajo nepotršne stvari — izvzemši zgradbe, stanovanja in lokali — ali pravici v zakup, po trajanju in vrednosti zakupa taksa 1%, ki se prilepi v kolekih na pogodbo.

V. NAJEMNE POGODBE

Za pogodbe o najemu zgradbe, stanovanj in lokalov po višini letne najemnine, neglede na dobo nad 2.400 din do 3.600 10 din
 " 3.000 " " 6.000 din 20 "
 " 6.000 " " 10.000 din 30 "
 " 10.000 " " 20.000 din 50 "
 " 20.000 " " 30.000 din 100 "
 " 30.000 " " 50.000 din 200 "
 " 50.000 " " pa do vsakih 100 din še 1/2%.

Za najemne pogodbe je uporabljati monopolske obrazce, sicer 5 kratna kazen.

VI. RACUNI

Do 50 din prosto takse
 preko 50 din do 100 din 1 din
 " 100 " " 300 " 2 "
 " 300 " " 500 " 3 "
 " 500 " " 5 "
 od vsake pole.

VII. NABAVNE KNJIZICE

v katere vpisujejo trgovci ali obrtniki blago, ki so ga posameznim osebam odpremili ali oddali, na leto 10 din.

VIII.

Stalne reklame do 1/2 m² površine letno 40 din
 " 1 m² " " " 60 "
 " 4 m² " " " 120 "
 preko 4 m² " " " 250 "
 Nestalne obj., ki se nosijo po mestu 10 "
 Nestalne obj., ki se lepijo ali pritrujejo 0.50

A. B.

Naši grobovi

Po glavni skupščini leta 1936 je Družba sv. Cirila in Metoda vsled smrti izgubila veliko število marljivih sotrudnikov in sotrudnic, požrtvovalnih dobrotnikov in odbrotnic, ki jih navajamo na kratko v kronološkem redu. Žal, da ni bilo mogoče zvedeti za vse izgube, posebno ne iz zasedenega ozemlja. Ravno tako pa tudi ni bilo mogoče dobiti slik za vse pokojne.

† **Šega Ivan**, šol. upravitelj v p., ki je umrl na Jesenicah (Gor.) dne 10. oktobra 1936., je bil najprej tajnik, potem pa mnogo let predsednik CM podružnice v Radovljici, pozneje pa pri podr. na Javorniku — Savi.

† **Lavrenčič Marija** roj. **Obreza**, je bila mnogo let odbornica ž. CM podružnice v Postojni. Umrla je dne 14. oktobra 1936 v Ljubljani.

† **Pavšler Helena**, ki je umrla v Kranju dne 24. oktobra 1936, je bila od leta 1892 do 1898 tajnica ž. CM podružnice v Kranju.

† **Lipold Ivan**, prvi starosta Sokola v Mozirju, je bil med vojno predsednik CM podružnice v Rečici. Umrl dne 30. oktobra 1936 v Mozirju.

† **Zinka dr. Rybařeva**, vdova po ministru in slovečem buditelju tržaških Slovencev, je bila do odhoda v Trst predsednica ž. CM podružnice v Sežani (soprog je bil predsednik moške podružnice). Tudi je bila pokroviteljica družbi. Umrla v Beogradu dne 6. novembra 1936.

† **Dr. Marolt Janko**, okrožni zdravnik in župan na Vrhniki, kjer je umrl dne 7. novembra 1936, je bil predsednik ondotne CM podružnice od leta 1894 do 1898. Bil je tudi pokrovitelj.

† **Dr. Železnikar Vinko**, primarij bolnice v Slovenjgradcu in starosta ondotnega Sokola, je bil požrtvovalen rodoljub. Ondotni moški podružnici je predsedoval od leta 1912 do smrti (dne 9. novembra 1936). Bil je tudi šestkrat pokrovitelj družbi.

† **Žerjal Anton**, inšpektor Pokojninskega zavoda v Ljubljani, je umrl dne 9. novembra 1936. Pokojnik je bil idealist starega kova, izredno delaven in požrtvovalen za narodno stvar. Rodom iz Rihemberka na Goriškem, je pred vojno kot notarski uradnik v Kanalu obudil ondotno CM podružnico ter ji bil eno leto predsednik. Po prevratu se je posebno oklenil šentjakobskotrnovske podružnice v Ljubljani. Dasi begunec z rodbino ob skromnih dohodkih, je plačal v enem letu štirikrat pokroviteljino CM družbi (zase, za soprogo Liziko, za sina Tončka in za hčerko Mimico).

† **Engelsberger Klotilda**, ki je umrla v Krškem dne 26. novembra 1936, je bila par let odbornica ondotne CM podružnice.

† **Adamič Emil**, znani slovenski skladatelj in profesor glasbe, ki je umrl v Ljubljani dne 6. decembra 1936, je bil za svojega učiteljevanja v Kamniku dve leti blagajnik ondotne moške CM podružnice.

† **Svetčeva Terezija**, vdova po nepozabnem soustanovitelju naše družbe Luki Svetcu, je bila prva slovenska dama, ki je pred 50 leti prišla na skupščino CMD ter postala s tem povzročiteljica plodonosnega ženskega gibanja v družbi. Prva je ustanovila podružnico v Litiji, pri kateri je bila vedno odbornica, leta 1929 pa je dobila diplomsko častno predsednico za svoje neumorno 40 letno delo. Bila je tudi večkratna pokroviteljica. Umrila je dne 20. decembra 1936, stara 84 let v Litiji, kjer še živi njena starejša sestra Helena Bavdekova, istotako navdušena Cirilmetodarka.

† **Novak Fran**, gimnazijski ravnatelj v p., ki je umrl v Ljubljani dne 30. decembra 1936, je vedno podpiral družbo. Mnogo let je bil podpredsednik I. ljubljanske moške podružnice, pozneje pa tajnik do svoje smrti.

† **Kranjc Jožefa**, ki je umrla v Gornjem gradu dne 19. januarja 1937 v visoki starosti 92 let, je bila poleg pokojnega soproga, ki je bil mnogo let predsednik podružnice, navdušena Cirilmetodarka in tudi članica odbora.

† **Werli Anton**, trg. in pos. v Cerknici, kjer je umrl koncem meseca januarja 1937, je bil mnogo let predsednik ondotne podružnice.

† **Marija dr. Zupančeva**, vdova po dvornem svetniku, umrla v Ljubljani dne 1. februarja

1937, je bila mnogo let delavna odbornica pri šenklavško-frančiškanski in pri mestni ž. podružnici v Ljubljani.

† **Vodušek Gustav**, okr. šol. nadzornik v p. in župan trboveljski, ki je umrl 17. II. 1937 v Trbovljah, je bil dve leti (1910—1911) tajnik ondotne CM podružnice.

† **Haller Leopold**, ki je umrl dne 24. februarja 1937 v Mariboru, je bil več let blagajnik ondotne moške podružnice.

† **Grampovčan Ivanka**, ki je umrla dne 25. februarja 1937 na Vrhniki, je pridno sodelovala par let v ondotni CM podružnici.

† **Dr. Kersnik Janko**, ravnatelj Kmetijske posojilnice v Ljubljani, ki je umrl 26. II. 1937, je bil vedno zelo agilen Cirilmetodar. V glavnem odboru CMD je deloval nepretrgoma celih 14 let i. s. v nadzorstvu od leta 1921 do 1926, od takrat do leta 1935 pa je bil glavni blagajnik.

† **Oman Erna**, učit. v p., ki je umrla v Begunjah na Gorenjskem dne 25. marca 1937, je bila soustanoviteljica podružnice na Breznici in mnogo let marljiva tajnica.

† **Guštin Frančišek**, častni kanonik v Trstu je bil kot kaplan štiri leta tajnik CM podružnice na Greti pri Trstu. Umril je 1. aprila 1937 v Trstu.

† **Lapajne Josip**, šol. upravitelj v Cerkljah pri Kranju, ki je umrl vsled nezgode pri avtomobilski vožnji dne 2. aprila 1937, je bil zelo delaven pri vseh narodnih, kulturnih in gospodarskih organizacijah. Pri ondotni CM podružnici je bil 2 leti tajnik.

† **Dr. Kogoj Francišek**, okr. zdravnik in večletni župan na Jesenicah (Gor.), je dne 3. avgusta 1937 nagloma preminil ob Gardskem jezeru (Italija). Pri kopanju v jezeru ga je zadela kap. Star je bil 71 let. Pokojnik je bil

neustrašen narodni borec iz stare legije. Na Jesenicah, kjer je preživel celih 34 let (od leta 1903), je bil duša vsega narodnega in političnega dela. Dasi vedno neomajen naprednjak, so ga tudi politični nasprotniki spoštovali in cenili, kar se je posebno pokazalo ob njegovi smrti. Posebno vnet je bil vedno za CMD. Že na prvi službi v Kranjski gori so ga leta 1896 izvolili za podpredsednika Gorenjske podružnice, od leta 1897 do 1902 pa je bil tajnik. Ko se je leta 1903 preselil na Jesenice, so ga takoj izvolili za podpredsednika CM podružnice za Jesenice—Koroško Belo. Leta 1905. je ustanovil samostojno podružnico za jeseniško občino, ki ji je predsedoval nepretrgoma do leta 1913. Po njegovem prizadevanju je ustanovila CMD na Jesenicah 2 slov. otroška vrtca. Pokojnika so po smrti prepeljali v Ljubljano ter ga položili pri Sv. Križu v lastno grobnico.

† **Plavšak Ludvik**, veleposestnik pri Sv. Juriju ob Taboru, kjer je umrl dne 28. maja 1937, je bil odličen gospodarski in narodni delavec. Kot rudniški uradnik v Trbovljah je bil do priženitve k Južnovim več let tajnik ozir. blagajnik m. CM podr.

† **Kolenc Valentin**, pos. in trgovec v Čemšeniku, je bil mnogo let odbornik pri CM podružnici na Trojanah.

† **Armič Josip**, šol. upravitelj v p., ki je umrl v Celju dne 17. julija 1937, je bil na vseh svojih službenih mestih tudi izven šole vsestransko delaven. V Velenju je bil celih 10 let tajnik CM podružnice.

† **Blenk Robert**, ki je umrl v Splitu dne 14. junija, je bil marljiv tajnik ondotne vzorne podružnice.

† **Dr. Bratkovič Alojzij**, odvetnik in župan v Slovenjgradcu, kjer je umrl dne 2. avgusta 1937, je bil vedno naklonjen naši družbi. Leta 1911 je predsedoval ondotni moški CM podružnici. Bil je tudi večkratni pokrovitelj.

† **Ivan Lučman**, šol. upravitelj v p., ki je umrl dne 4. septembra 1937 v Mariboru, star 61 let, je bil izredno delaven tudi izven šole. V Šoštanjju, kjer je učiteljeval celih 23 let, je bil duša vseh organizacij. Kot priznan kmetijski veščak, ki je imel vzorno gospodarstvo, je ustanovil podružnico Sadjarskega in Čebelarskega društva. Bil je soustanovitelj Sokola, ki mu je mnogo let načeloval, deloval je pri Čitalnici in Ljudski knjižnici, pri Olepševalnem društvu, pri podružnici SPD itd. Pri CM podružnici je bil

† **Germek Anton**, tržaški učitelj v p., ki je umrl v Ljubljani dne 12. avgusta 1937 star 69 let, je bil za svojega službovanja v Trstu izredno delaven za CMD. Pri domači podružnici Sv. Ivan v Verdeli je nepretrgoma tajnikoval od leta 1906 do odhoda iz Trsta.

prvi odbornik od ustanovitve (1913) do odhoda v Maribor. Pa tudi v Mariboru so ga takoj upregli pri vseh važnejših organizacijah; pri Sokolu, pri Glasbeni Matici, itd. Bil je predsednik Učiteljskega društva, soustanovnik Učit. doma i. dr.

† **Rogelj Lovro**, posestnik in sodavičar na Vrhniki, ki je umrl dne 16. septembra 1937, je bil več let sodavičar v Celju za časa najljutejših narodnih borb. V Celju je ostal zaradi svoje narodne odločnosti v najlepšem spominu. Prišedši na Vrhniko se je krepko zavzel za oživljenje obeh CM podružnic, kjer je bil od začetka (1909) več let prvi odbornik.

† **Dominko Albert**, upokojeni šol. upravitelj, ki je umrl v Ljubljani dne 20. septembra 1937, je bil rodom iz Kobariida ter je tudi do svetovne vojne služboval v Gorskem kotu (Kobarid, Livk, Čezsoča). Kot navdušenega Jugoslovana so spravili politični

nasprotniki ob izbruhu vojne na Ljubljanski grad, a je bil po večmesečni preiskavi oproščen. Za časa službovanja v Čezsoči je bil nekaj let podpredsednik CM podružnice v Bovcu. Njegova poslednja želja je bila, naj njegovi prijatelji namesto vencev in cvetja naklonijo kak dar CMD.

† **Tratar Jože**, ljubljanski učitelj v p., ki je umrl dne 14. oktobra 1937, je bil vzoren vzgojitelj in neumoren narodni delavec. Ko je prišel leta 1908 iz bivše štajerske (Dobove) v svoj rojstni trg Mokronog, so ga takoj izvolili v odbor CM podruž-

nice in sicer je bil prvo leto tajnik, nato blagajnik, od leta 1912 do odhoda v Ljubljano pa vsa leta tajnik in blagajnik, torej pravi delavni odbor. V Ljubljani se je posvetil poglavitno Sokolu ter bil do rane smrti steber sokolstva na Taboru.

Umrl pokrovitelji CMD

† **Mahorič Franja**, veleposestnica in gostilničarka. Umrla 21. X. 1936 v Ptuju.

† **Lavrenčič Josip**, ravnatelj trošarin. urada v p. in posestnik, bivši kranjski deželni poslanec, po vojni pa poslanec v rimskem parlamentu. Umrl 18. XII. 1936 v Ljubljani.

† **Bergman Franja**, vdova zdravnika. Umrla 20. XII. 1936 v Žalcu.

† **Vodopivec Avgusta**, vdova po velikem županu. Umrla 17. II. 1937 v Ljubljani.

† **Gorazd Franjo**, mest. učitelj v p. Umrl 4. III. 1937 v Ljubljani.

† **Levec Janez**, šol. ravnatelj v p. Umrl 8. III. 1937 v Ljubljani.

† **Stupica Fran**, odsluženi notar. Umrl 24. III. 1937 pri Sv. Lenartu v Slov. g.

† **Turk Josip**, organizator in vodja slovenskega gasilstva, požrtvovalni sokolski in nacionalni delavec. Umrl 2. IV. 1937 v Ljubljani.

† **Dr. Defranceschi Peter**, primarij v p. Umrl 3. IV. 1937 v Novem mestu.

† **Ravnihar Fani**, vdova po deželnem blagajniku, mati ljublj. podžupana. Umrla 11. VI. 1937 v Ljubljani.

Vse plemenite pokojnike bo ohranil hvalni slovenski narod v trajnem spominu.

A. Debeljak

Tomo Zupan

Prišlo je, kar je davno priti moglo:
Moža, ki negoval je s tako vnemo
Telo in dušo, Nепreprosna nemo
Na vek zadržnila je v svojo proglo.

Glej, že zapustil je gradič Okroglo:
S Poljan za krsto v gosti gneči gremo
Pa vseh zaslug naštetih mu ne vemo,
Snujoč počasi mimo mestnih oglov.

Kako vklesali na pomnik Ti bomo.
Prešernov pranečak, oj Zupan Tomo,
Obrambe narodne ustanovitelj?

»V to jamo legel vzorni je voditelj.
Od nas za dom je želel majhen dar,
Sam sebe vsega dal je na altar.«

V slovo Tomu Zupanu

Ob grobu govoril prvomestnik ing. Mačkonšek.

Tomo Zupan! Ko se poslavljamo od Tebe, se Te spominjamo s presrčnim spoštovanjem in ljubeznijo. Občudovali smo Tvojo žilavost, združeno s plemenitostjo in širokogrudnostjo. Vse te odlike in vrline si prenesel v svojem snovanju tudi na obrambno družbo Ciril-Metodovo tako kot njen soustanovitelj, kakor tudi njen voditelj tekom njenih prvih dveh desetletij. S Tvojim geslom »Mal položi dar domu na altar« je CMD razšla, nastajale in rasle so pa tudi njene postojanke in trdnjave.

Kolar Ivan

TOMO ZUPAN

Družba sv. Cirila in Metoda je izgubila svojega prvega prvomestnika, soustanovitelja in častnega člana prelata Toma Zupana. Umrl je 8. marca v svojem gradiču na Okroglem v 98. letu svojega življenja. Skoraj za dvoje krepkih življenj dolga vrsta let, po vrednosti duha pa neprecenljivo bogato življenje. Zato je segla vest o smrti Toma Zupana tako globoko do srca. Tako čisti značaji so tudi velikim narodom redko sejani. Slovenci smo jih imeli nekaj, a nobena nismo znali prav ceniti. Tomu Zupanu ni bilo niti na starost prizanešeno, a vsaj mrtvemu so se vsi brez razlike stanu in naziranja poklonili z resničnim spoštovanjem. Izkazano mu je bilo tudi zunanje zadoščenje:

Globoko si občutil pretečo opasnost na naših mejah in zato je bilo stremljenje Tvoje v neutrudnem delu pomakniti meje naše žive in tvorne narodne zavesti do skrajnih mej naše govorice, kamor sega slovenski očenaš tam gori v Turah in za Dobračem ter ob robu beneške ravnine.

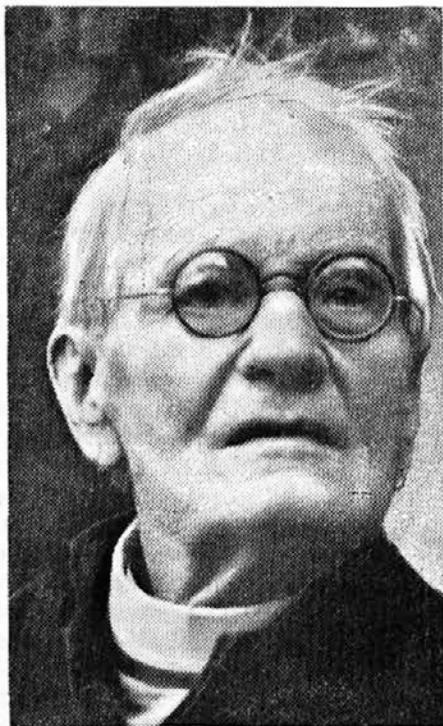
Mnogo teh postojank ni v osvobojeni domovini, živa tvorna meja narodne zavesti še ni na svojem cilju, marsikje je celo na umiku. Zato pa sprejmi ob slovesu našo obljubo, da Tvojih teženj Tvoja CMD ne bo nikdar opustila.

ljubljsko Alojzijevešče je gostoljubno sprejelo pod svojo streho pregnanega svojega nekdanjega gospodarja zadnjo noč, preden je legel v grob.

Duh plemenitega srca je končno tu zmagal nad doktrinarskim razumom. Zadnji dom ima Tomo Zupan pri Sv. Križu v Ljubljani, tik ob zidu pokopališke cerkve. Grob si je sam pripravil zase, za sorodstvo in za poslednjo Prešernovo sestro Alenko. Napis nad grobom skromno oznanja njegovo zadnje bivališče: Zupanovi iz Smokuča.

Rodil se je 21. decembra 1839. v Smokuču pri Breznici na Gorenjskem. Doma so bili premožni, imeli so posestvo dveh gruntov; oče je po malem tudi trgoval s suknom.

Vzgoja otrok je bila stroga pa pametna. Tomo na primer še do pete šole ni vedel, da so doma premožni, in je to zmerom poudarjal s posebno hvaležnostjo, kadar se je spominjal domače odgoje. Pomanjkanja sicer ni trpel, naučil se je pa zgodaj tiste skromnosti v življenjskih zahtevah ter natančnosti in po-

štenosti v vsakem opravilu, kar je za vse njegovo življenje tako pomenljivo in je tudi vzrok, da je učakal nenavadno visoko starost, celih 97 let.

Doma so odločili, da ne bo za kmetijo, ker je bil bolj drobne, nežne postave. Poslali so ga prěcej v ljubljanske šole. Ni še dopolnil 7. leta, pa je moral z doma v svet.

»Stan si tisti izvoli, da boš srečen,« mu je rekla mati, ko jo je nekoč spremljal kot gimnazijski student na Sv. Jošt. Izbral si je duhovski stan. Mati tega ni čakala, umrla je za veliko noč, tisto leto, ko je bil Tomo v osmi šoli. To je bil zanj največji udarec. Materi je ohranil prav otroško vdano ljubezen do konca svojih dni. Bil je ves njen tudi po značaju, od nje je imel največji

vzgojiteljski dar in tisto dostojanstveno preudarnost, ki ga je usposabljala vsepovsod za tako lepe uspehe. Za materjo je imel nanj največji vpliv prosvetljeni vodja Alojzijevišča dr. Krizostom Pogačar, popoln pristaš liberalno-krščanske struje sredi prejšnjega stoletja. V tem duhu se je vzgojil tudi Tomo Zupan in je ostal tak vse življenje, čeprav je moral ravno zaradi tega največ pretrpeti.

Po končanih teoloških študijah se je posvetil profesuri na srednji šoli (1863). Poučeval je verouk in slovenščino, na ljubljanski gimnaziji 5 let, potem v Kranju 11 let, kjer je poučeval tudi risanje. Risanja se je učil še v »alozjnicu« pri direktnih Langusovih učencih. Trdil je sicer, da za to stvar ni imel posebnega talenta, a njegova risba Prešernove glave (žal nedokončana) nam priča bolj o skromnosti kakor o pravilnosti te njegove sodbe. L. 1879. ga je privabil škof Pogačar v Ljubljano, ga imenoval za direktorja Alojzijevišča in za pravega konzistorialnega svetnika. Zraven mu je poveril zastopstvo v kranjskem deželnem šolskem svetu, kjer je z avtoriteto svoje osebnosti dosegal za narodno šolstvo vedno večje uspehe. Toliko da je svobodno razmahnil sile svojih sposobnosti, ga je zadel drugi strašni udarec usode: smrt mu je ugrabila pokrovitelja, »največjega škofa, kar jih je kdaj bilo na ljubljanski škofiji«, Pogačarja. (1884.) Zavladala je proti liberalnemu krščanstvu ravno nasprotna struja, Zupanu so vzeli alozjjeviški direktorat in zastopstvo v šolskem svetu. To je občutil kot hudo krivico vse življenje. Bil je vsestransko vzoren duhovnik; zaradi svoje zgledne tolerantnosti in taktnosti je užival vsepovsod največje spoštovanje, posebej še kot vzgojitelj in učitelj.

Posebno njegovo življenjsko delo je bilo raziskovanje zgodovine in vsega, kar spominja »néminljivega imena največjega vseh jugoslovanskih pevcev — akopram člana najmanjšega vseh jugoslovanskih narodov: Franceta Prešerna«. Večje ljubezni do pesnika ni gojil pač nihče. Tomo Zupan je bil najbolj vnet »prešernatrudnik«. Zbral in pokupil je tudi pesnikovo hišno ostalino: posteljo, mizo, dva stola, omaro s predali in mlinček za kavo; v rjuhe, na katerih je ležal pesnik na mrtvaški postelji, je dal vtakati v stilu narodnih ve-

zenin ličen napis, ki pravi, da je ležalo na teh rjuhah truplo največjega našega pesnika. Dal jih je sešiti kot posteljno pregrinjalo, ki ga je razprostrl čez Prešernovo posteljo le ob važnih obiskih. Vse to je hranil v posebni sobi svojega gradiča, imenoval jo je »Prešernovo sobo«; bila je desno nad vhodom, vogal-na soba v prvem nadstropju.

Skrbno je hranil tudi nekaj Prešernovih »lastnoročnic«: dve pesmi, eno pismo staršem (iz l. 1824) in eno latinsko nalogo iz šeste gimnazije. Pazil je na te spomine kot na največje svetinje. Posodil jih ni iz hiše nikomur, »ker so razni raziskovalci tako raziskovali, da ni nič ostalo«, razen kar je hranil on in nekaj malega v študijski in muzejski knjižnici.

Zgornje sobe gradiča so napolnjevale omare z bogato knjižnico. Imel je morda sploh največjo privatno knjižnico, še pomembnejšo zaradi redkosti mnogih knjig; od Dalmatinske biblie pa do marsikatero izmed najnovejših knjig je hranil prav vso pomembnejšo slovensko literaturo 19. stoletja. Knjižnico je zapustil univerzi.

Katero je prav za prav največje Zupanovo delo in v čem ima največjo zaslugo, je težko reči, kajti služil je svojemu narodu in njega omiki ves in popolnoma in vsepovsod. Vendar je pa po zgodovinski važnosti posebno očitno njegovo narodno-obrambno delo proti nemški in italijanski potujčevalni ofenzivi. Na pobudo svojega nekdanjega gojenca in enako čutečega narodnega duhovnika Ivana Vrhovnika je pomagal leta 1885 (ob tisočletnici Metodove smrti) ustanoviti narodno-obrambno Šolsko družbo sv. Cirila in Metoda. Za božič l. 1884 se je sestavil ustanovni odbor pod vodstvom Luke Svetca, in članov Ivana Hribarja, Ivana Murnika, drja. Jožeta Vošnjaka in Toma Zupana. Idejni ustanovitelj Ivan Vrhovnik je želel ostati javnosti prikrit. Avstrijsko notranje ministrstvo je potrdilo pravila 9. aprila 1885. S tem je bila družba tudi formalno priznana in je začela ono važno narodno samoobrambno delo, katerega izvršuje zdaj že 52 let.

Prav na god sv. bratov 5. julija 1886 se je zbrala v Ljubljani 1. redna velika skupščina in izvolila Družbi prvega prvomestnika — Toma Zupana, ki je že

v pripravljalnem odboru kot tajnik in blagajnik nosil največji delež bremena. Koj ob ustanovitvi je imela Družba že 25 podružnic in okrog deset tisoč kron zlate veljave premoženja. Tomo Zupan je vodil Družbo preudarno in pogumno vsako leto do večjih uspehov. Zgradili so lastne šole v Trstu, na Muti, v Št. Ruprtu pri Velikovcu, otroške vrtce v ogroženih krajih in delili podpore revnim rojakom in njihovim otrokom, kjer je bila potreba večja. To so bila bremena, ki jih zmore le sam in čist idealizem. Tomo Zupan je vztrajal na tej težki postojanki Družbenega načelnika 21 let.

Upokojen (l. 1904.) po 41-letnem službovanju na gimnaziji se je umaknil iz mestnega šuma v zatišje prirode. Pod Sv. Joštom na levem bregu Save blizu Naklega si je zgradil za jesen svojega življenja lasten dom, gradič na Okroglem. Takrat je bil star že 65 let. Spoznal je, da mu njegova natančnost ne dovoljuje, da bi vodil Družbeno poslovanje od daleč tako, kakor bi zahtevala njegova vestnost, drugim pa ni maral nalagati svojih dolžnosti. S to mislijo je v pismu 20. marca 1907 sporočil vodstvenemu odboru Družbe, da mora odložiti prvomestništvo. Morda je bilo tako prav ravno zanj. Nekaj mesecev za tem (6. avgusta 1907) je pretil nov vihar političnih strasti podjarmiti ali tudi razdejati idealno Družbeno akcijo. Pred 15 leti (1892) je Zupan vzdržal oni vehementni napad na Družbo in nanj. Z dostojanstvom je šel preko ponižanja, ko so ga pregnali z vodstva Alojzijevišča. Grenko pa je zadel to plemenito dušo lažni očitke, češ da se »molčeč udeležuje zlorab, ki se vprizarjajo z Družbo sv. Cirila in Metoda proti I. katoliškemu shodu, proti našemu od Boga nam postavljenemu škofu, proti avtoriteti naše višje cerkvene oblasti...« itd. Takrat je vzdržal, bil je v krepkih moških letih, star šele 52 let. A zdaj (1907) po 15 letih bi bilo težje, bolj bi ga bolelo, uklonil pa se ne bi. A tudi na maščevanje tak plemeniti značaj ni nikdar mislil. Kakor na davno minilo se je včasih spomnil grenkih ur in se je žalitvam le še nasmešnil in modro pripomnil: »Vsako hudo dejanje se samo kaznuje!« Tudi tista nemška nadutost je bila že močno kaznovana, ki se je hotela nekoč ponorčevati iz prvomestnika in Druž-

be s takimle naslovom na kuverti: An die Frau Družbe sv. Cirila in Metoda von T. Zupan. Hudo se motijo tisti, ki mislijo, da je bila Zupanu pot posuta z rožicami. Da, bil je v svojih aktivnih letih pač do najvišje mere spoštovana in popularna osebnost, in dasi je 32 let živel samotarsko življenje daleč odmaknjen od sveta, vendar ni ugasnilo spoštovanje, ki mu ga je pridobila njegova srčna dobrota, odločnost in delavnost prav do zadnjih dni.

Ljudmila Roblekova

Ni je več. — Tiho in neopaženo, kakor je bilo vse njeno delavno življenje, je odšla v večnost dne 31. avgusta 1937.

2. septembra smo jo spremili k Sv. Križu iz Jožefišča na Poljanski cesti, kjer je preživljala zadnja leta. Lep je bil njen pogreb, a v razmerju z njenimi zaslugami za naš narod mnogo preskromen.

Vsi, ki smo jo spremljali, smo se z grenkobo v duši zavedali, da odhaja žena, kakršnih je malo še med nami.

Ljudmila Roblekova se je rodila kot hči sodnega uradnika v Mokronogu dne 9. sept. 1853. l.

Tu je obiskovala ljudsko šolo. Nadaljnjo izobrazbo si je pridobila pri ss. uršulinkah v Ljubljani. Med njenimi učiteljicami je bila tudi pesnica s. Stanislava, ki je znala že v tedanjih časih vcepiti deklicam čut narodne zavednosti.

Samonikla, vztrajna in polna duševnega poleta se je sama še nadalje izobraževala. V jeseni l. 1875. je stopila kot uradnica v notarsko pisarno Luke Svetca v Litiji. Tu je dobila razmah njena delovna sila: polnih 40 let je tu uradovala in čestokrat sama vodila pisarno.

Z vso vnemo se je vživela Ljudmila v narodno-obrambno delo: delala je v pisarni in bodrila z ognjevitimi članki ostale podružnice. Energično je odstranjevala vsemogoče zapreke.

»Celo kita mi je bila na potu in sem jo dala preč«, je smehljaje pripovedovala. In to je bilo v času, ko ni bila še nobena žena ostrižena. To je pač dokaz njene odločnosti in samostojnosti.

Bil je resničen duhovnik v najbolj vzvišenem pomenu te besede, bolj strog do sebe kakor do drugih, za pravično stvar neupogljivo odločen, v vsem svojem dejanju in nehanju nenavaden človek. Živel in delal je za svoj narod, za vse, ki so potrebni svetlobe duha, zemsko imetje pa je zapustil tistim najbednejšim, ki jih loči od človeške družbe tema slepih oči. Tako je umrl pravičnik, a v srcih svojega naroda nikdar ne bo umrl.

Kakor je bila velika njena delavnost, tako velika je bila njena pridobitvena iznajdljivost. Našla je vsemogoča pota, po katerih je prišla do denarnih sredstev za CM. družbo. Zamislila si je Svetčeve veselice, ki so se razvile v pravo narodno slavje.

V posebnem paviljonu je kazala podkev Krpanove kobile — velik kifelj — in takih šaljivih zamislic je imela mnogo.

Ljudmila Roblekova

Naročevala je s Češkega razglednice s sliko velikih mož in žena. Tako nas je seznanila z najpomembnejšimi predstavniki češke kulture. Tudi pri nas so izšle po njeni pobudi razglednice s sliko naših pisateljev, pesnikov in CM mecenov.

Njena zapuščina — zaboj zahvalnih pisem raznih odličnih oseb iz vseh vetrov domovine glasno govori o njenih neprecenljivih zaslugah.

Dolga leta nas je obiskovala ta plemenita »CM. krošnjarka« in nam ponujala z njej lastno ljubeznivostjo CM. karte, narodne kolke, srečke, itd. Zadnja leta so ji odpovedale noge, ostajala je doma. Pridobila si je toliko src, da ni veliko samotarila.

Njena sobica je slišala zanimive pomenke iz naše kulturne in narodnoobrambne zgodovine. Opravljanja ni poznala.

Na mizici ob njeni smrtni postelji so ostale nerazprodane CM. razglednice. Vsaki obiskovalki jih je ponudila.

Veščakinja je bila tudi v izbiri narodnih

krstnih imen, katerih seznam je sestavila za CM. Vestnik.

Narodno ženstvo se ji je skušalo nekoliko odolžiti ob njenih življenjskih jubilejih.

»Jej, jej,« je zadovoljno ponavljala, »kaj ste mi vse očitale!«

Ljudmila, mnogo narodnih očitkov je ostalo prikritih. Hvaležni smo Ti za Tvoj trud in zgled. Čeprav si odšla od nas tiho in skromno vedi, da Ti blesti na narodnoobrambnem polju glasen in bogat pomnik!

Mara Lamutova.

Ksaver Meško

V bolečinah

Strahotno mu je bilo pri srcu, vse razbolelo, vse zastrupljeno.

Ko je sedel Valentin Petek, pisar pri geometru v večjem podeželskem mestu, ob mizi v pisarni, se dostikrat ni jasno zavedal, sedi li ob bučno šumečem morju ali v tako strašno molčeči samoti, da mu ta iz svoje negibne tišine kriči z glušečimi glasovi: »Vara te! Z drugimi greši! Prešuštvuje!«

Roka s peresom mu je zastala. Tako je drhtel, da črke ni mogel zapisati. Zvil se je nad mizo kakor pod skelečim bičem. Zakričal bi, tako ga je bolela misel: »Hotnica! Vlačuga! Jaz pa jo vendar ljubim.«

Malo da ga ni zadušila strašna teža misli: »Z vsakim, ki odkod pride, me vara. Ves čas, ko jaz tukaj delam in se trudim zanjo, ona greši.«

V žgoči boli je zaprl oči. A ni nič pomagalo.

»Vidim jo: ob oknu stoji, na cesti stoji tisti Tržačan. Slišim, kako se mu smeji. Strašen je zame ta njen suhi, pohotni smeh, ki moškim kar razgalja vso njeno sprieno, grešno dušo. Kar kriči iz njega vsa njena hotnost po moških. In tistemu Tržačanu se tako smeji, ki je kakor levi razbojnik. A čim grši je moški, čim huje so mu grehi skazili obraz in mu zro iz zlobnih, pohotnih oči, tem bolj hlepi taka ženska po njem. Strahota! Kako vendar ni zakonov za take zločine? Ali če so, zakaj molče, zakaj ne kaznujejo z vso strogostjo in neusmiljenostjo? Ako kdo v naglici umori, ga zakoni tirajo pred sodnika. A ta ženska, ki ubija mene dan za dnevom, hodi svobodno

pod soncem božjim, se brezbržno smeji, pogrljivo meni, vabeče vsem drugim možem. Kje je tu pravica?«

Stisnil je pesti, s srdom si očital: »Prav mi je! Kaj pa nisem sodil sam! Zakaj pa je nisem zadavil v pretekli noči. In zjutraj, preden sem odšel, in me je gledala s tistimi kačjimi očmi, ki me vsega ohromijo in mi vzamejo vso moč — kaj da nisem planil nanjo in jo ubil! Saj bi bila slast ubiti jo, videti jo mrtvo pred seboj, ko se pa tako lahko miselno igra s svojim življenjem in tako kruto z menoj!«

In je pomislil, kako je imel že vse lepo premeteno zasnovano in napeljeno: prav zahrbtno, čisto tiho jo bo zadušil v spanju. »Ne bo niti vedela kdaj. Iz nočnega spanja bo zaspala v večno spanje. Tako mlada, tako topla — pa bo kar nenadoma otrpla, mrzla, mrtva. Zmagoslavje bo to zame, po vsem tem trpljenju, po vseh neskončnih mukah.«

Kar oddahnil se je ob misli, da je že mrtva.

»Ni zaslužila drugega. Saj je to svetoskrunstvo,« je predel dalje bolne, vse zmedene misli. »Jaz sem vendar tako hrepenel, da bi bila najina ljubezen kakor svetišče. Svetišče samo za naju. A ga je tako lahkomišelnost oskrunila. Ako je ne bi bil tako blazno ljubil, naj bi bilo. Ako bi se mogel odtrgati iz tega začaranega kroga, ki me s tako strašno silo priklepa nanjo. A ko ne morem! Čim dalje skušam ubežati, tem bliže ji sem.«

Pa mu je kakor ščemeč blisk zarezalo skozi bolne misli: »Kazen. Pravična kazen. Kako

pa si ti ljubil svojo prvo ženo? Ko je ležala priklenjena na bolniško posteljo, ni li tudi njena duša klicala tebe, kričala po tebi? A kako si se ti izmikal! In kadar si prišel na večer, pozno ponoči kdaj, in ti je gorelo iz njenih trpečih oči naproti: »Kje hodiš? Ali me tako pozabljaš?« — pa si stal pred njo ravnodušen, hladen, bolj oddaljen z dušo, kakor kadar si bil z dóma — pa veš, kaj je tedaj ona trpela? Ako se ti sedaj vrača, kaj se srdiš, kaj besedičiš o krivici! Ko se pa na svetu vse maščuje.«

Globlje na mizo ga je vrglo breme gren-

kega spoznanja. A srda v srcu mu ni ublažilo. Le podžigalo ga je: »Vse se maščuje? Ona pa naj greši zoper mene brez kazni?«

Od druge mize ga je udaril napol posmehujoči napol očitajoči glas geometrov: »Kaj pa, gospod Petek? Brž dremljete? Kaj pa delate ponoči?«

Naglo se je zravnal, potisnil papir po mizi, da je rezko zašumelo, stisnil pero, da bi pisal. A v glavi mu je vrelo, da so mu pred očmi plesali krvavi kolobarji, in mu je kovalo in kovalo: »Ubijem jo! Ubijem jo! Ne zasluži drugega!«

Brodnik

Mihej Habih

(Spominu koroškega pevca-mučenika)

Dne 13. septembra 1936 so se bili v Dobu pri Logivasi zbrali Slovenci iz okolice, iz krajev med Dravo in Vrbskim jezerom, da proslave praznik slovenske pesmi. Nad 400

z Rut pri Hodišah je bil med njimi, kmečki fant Mihej Habih. Tudi on je pel ponosno himno gorjanskih fantov: »Juhej, pojdamo v Škufčce!« Prešerno so se razlegali zadnji akordi te pesmi prav do jezera:

»... saj slovenski smo fantje pri Dravci doma,
slovenskega duha, veselga srca!«

V mraku so se vračali hodiški pevci na kolesih domov. Blizu Skofič se je Mineju pokvarilo kolo. Zato je zaostal za svojimi tovariši. Peš je moral sam nadaljevati pot, kolo je tiščal pred sabo. V zasedi na koncu vasi sta ga počakala in napadla Medja in Aleš, dva nemškutarja, slovenskih mater spačena sinova, zaupnika celovškega »Heimatbunda«, organizacije, ki jo podpira deželna vlada v Celovcu, da širi »nemško kulturo« med Slovenci na Koroškem! Medja je svetil z žepno svetilko, Aleš je ubijal. S počeno lobanjo je obležal Mihej v prahu na cesti. In vedeli so škofiški nemškutarji zanj, ki je umiral na cesti. A noben mu ni prinesel kozarca vode, noben ga ni vzdignil; zakaj neki, saj je bil Mihej vendar »čuš«! Obdukcija je ugotovila sedem smrtnih ran: Zarjaveli žebelj je predril na več krajih lobanjo in mu ranil oko, da je izteklo. V strašnih bolečinah je umiral Mihej; dva dni se je upirala njegova mlada močna narava smrti. Tačas pa sta Medja in Aleš z dvignjeno glavo hodila po Škofičah. Saj sta opravila vendar »dobro delo«. Šele na poziv

mož in žena je bilo zbranih. Prisluhnila je vsa dolina, ko so zapeli pevski zbori iz Logevasi, Bilčovsa, Šentilja in Rožeka. Posebno so se postavili pevci iz Hodiš. »Zaborčev ta mvajši«

Grob Miheja Habiha.

sodne komisije, ki je bila izvršila obdukcijo Mihejevega trupla, sta bila odvedena v zapor.

V nemi grozi je utihnila dolina in vsa slovenska Koroška se je zavila v črno žalost. Ko so se poslavljali hodiški pevci ob grobu svo-

jega dragega tovariša, jim je poslovilna pesem zamrla v grlu. Nobeno oko ni ostalo suho. Visoka gomila jesenskega cvetja je pokrila njegov grob.

Tam nad Vrbskim jezerom spi naš Mihej, na najlepšem kraju slovenske zemlje. Bil je vojak na naši meji, kjer so naše straže še vedno budne. Na njegovo mesto so stopili drugi. Vsi vedo: »**Brez trpljenja, brez žrtev, brez mučnikov ni svobode!**«

In rekel je Gospod Kajnu: »Kje je Abel, tvoj brat?« Kajn je odgovoril: »Ne vem, sem mari jaz varuh svojega brata!« In rekel je Gospod: »Kaj si storil? Glas krvi Tvojega brata kliče k meni z zemlje!«...

Aleš, Aleš, — kje je Mihej, Tvoj brat? ...

CMD in Kočevsko vprašanje

Govor dr. Vasiča na gl. skupščini.

Kaj je napotilo naše vodstvo, ves to in onstran meja bivajoči rod objemajočo CMD., da je sklicalo letošnjo glavno skupščino v osrčju nemške naselbine v Kočevju?

Odgovor na to vprašanje je lahek in enostaven. Zgolj ljubezen do rodne grude. Ljubezen do naše lepe, prekrasne zemlje slovenske in na njej naseljenega naroda je narekovala družbenemu vodstvu ta iz njenega poslanstva izvirajoči in v njenih nalogah osnovani ukrep.

Kakor hitro si je osvojila Družba sv. Cirila in Metoda veliko in najtežjih žrtev vredno nalogo, da rešuje pred vsem našo deco iz strupenega objema tujega življa in ohranja s tem naš, zlasti v obmejnem ozemlju ogroženi in v valovih germanske in romanske ekspanzije toneči rod, je jasno in samo ob sebi umevno, da zboruje danes glavna skupščina Ciril-Methodove družbe v Kočevju.

Nujnost našega današnjega zborovanja v tem kraju potrjuje že bežen pogled v preteklost in komaj preteklo dobo ter kratek pregled nevesele zgodovine našega tako v njegovih gospodarskih prizadevanjih tlačenega kakor tudi v njegovem kulturnem stremljenju oviranega naroda.

Skozi dolga stoletja je ždel naš narod v temi in živel klaverno, naroda nevredno življenje. Tlaka, desetina, ogabna predpravica prve noči in valptov bič, ki ga je vihtela nad izmozganim narodom fevdalna nemška aristokracija in še danes svoje sledove očitujoče duhovno robstvo, ki ga je vanj ukoval okosteneli sistem visokega, naše ljudstvo iz dna duše mrzečega upravnega uradništva, so v tej najstrahotnejši dobi njegovega križevnega pota otopeli narod dušili in tiščali k tlom, da je naravnost čudež, da ta zasramovani in ponižani narod danes sploh še živi in da ni usahnil ter izginitil s površja našega zemeljskega planeta.

Ni odveč, da se spominjamo ob tej priliki in na tem mestu obupnih bojev, ki so jih bojevali naši po velikih naporih in še večjih ponižanjih izkrvaveli umetniki za samoniklo narodovo kulturo, in na nedostojno moledovanje tujemu gospodstvu podlegajočih politikov za mrvico narodovih pravic. Vse te v mutasto meso brezpravnega naroda zasekane, njegov organizem razkrajajoče rane so vtisnile svoj neizbrisni žig naši žalostni preteklosti, ki so jo samo od hipa do hipa ožarjali in razsvetljevali idealni podvigi naših nacional-

nih in kulturnih borcev, podobni blisku, ki še temnejšo noč stori, ko ugasne.

Nenadni veliki prelom jeseni leta 1918. je ves narod pozdravljal z burno radostjo in negunanim, naravnost ekstatičnim navdušenjem, ker je bil uverjen, da stoji na pragu nove korenite izpremembe dotedanjih petrificiranih gospodarskih, socialnih in kulturnih ustanov, obečajoče s svobodnim solncem ožarjene dobe. Globoka neporušljiva vera je prešinjala naša, v vstajenju teptenega, ob tla zbitega naroda fanatično verujoča srca.

Bridko prevarani v svojem vedrem optimizmu smo strašno razočarani utrpeli večno pekočo rano koroškega plebiscita in nesrečni rapalski sporazum, ki je zapečatil vsestranski pogin velikega dela našega naroda in ga deklasiral za brezpravno, tujemu nadvladju na milost in nemilost izročeno rajo. Doživeli smo bankrot mednarodnega prava, skrahiranje mirovniških pogodb, razsulo društva narodov in osvojevalne iz trte zvite vojne pohode po svetovnem imperiju blazno hlepečih držav.

Iz ruševin z veliko slovesnostjo in tradicionalnim pompom sklenjenih mednarodnih pogodb vstaja prihuljeni revizionizem in dviga vedno smejeje svojo pošastno glavo in reakcija, uničujoča velike socialne in kulturne pridobitve 19. stoletja, pripravljena za generalni naskok na že v predsmrtnih krčih

zvijajočo se demokracijo, si mane svoje kremežljave oči.

Nikdar, nikoli pa ni sinovom in hčeram našega rodu, ki so v prevratni dobi iskreno upali v njegovo osvobojenje, prišlo na kraj pameti, da bo ta narod v svoji lastni nacionalni državi prizadet in okrnjen v svojem najsvežejšem jedru, v svoji blagglasni in milozvočni materinščini ter s tem ogrožen v svojem obstoju in razvoju.

Zato je bil skrajni čas in je kategorični postulat v tej pokrajini vladajočih obupnih narodnostnih razmer, da naša osrednja narodna obrambna družba sv. Cirila in Metoda na svoji glavni skupščini v Kočevju izpriča ter izpove, da je trdno odločena zaježiti in zavreti v teh krajih bolj in bolj naraščajoče potujčevanje slovenskega življa, ki mora prešinjati srce slehernega iskrenega rodoljuba s skrbjo in bolečino.

Narodnoobrambna družba sv. Cirila in Metoda ne zasleduje osvojevalnih namenov. Daleko je od tega, da bi na tem ozemlju dvigala in vihtela na plamenu narodnostne mržnje prižgano bakljo, sejala razdor netila sovraštvo in delala silo komurkoli. Ali svojemu osnovnemu načelu in plemenitemu stremljenju, reševati naš gineči rod iz železnega objema našega naroda krvi žejnega tujca, se pa ne more in ne sme izneveriti in se ne bo izneverila nikdar.

Pojdi v tujino

da vidiš, kako živijo drugod, da primerjaš, se učiš, tu posnemaš, tam se izogiblješ. Oglej si pa tudi ožjo domovino; vedno slišiš govoriti o raznih krajih; vse bolj te bodo zanimali, če jih poznaš. Oglej si našo širšo domovino, Jugoslavijo, pa boš videl vso njeno pestro lepoto, ki jo hodijo tujci občudovat, prepričal se boš o velikih še neizrabljenih gospodarskih možnostih, spoznal boš v prebi-

valcih pri njih vrlinah in slabostih prave svoje brate po krvi in jeziku, vzljubil boš domovino in ljudi in tvoje srce bo reklo:

ostani doma!

Tu so tvoje korenine, tu boš še vedno najlažje našel svoj kruh, četudi bo marsikdaj trd in črn; tujina pa je mačeha, izpila bo tvoje življenjske sokove, nato pa te bo gnala domov — umirat.

Rodni brat

Jože Thaler

**Sonce sije ves dan,
Romar stopa po polju bolan,
romar brez srca in duše, ves strt,
romar, ki mu nasproti prihaja že smrt.**

**Tam sredi domačih poljan,
ki zanje življenje bi dal,
pojema sredi smrtnih težav
moj brat, iztrgan iz tal.**

Kočevje in Kočevarji

V južnozahodnem delu dolenske Slovenije leži 25 km dolga, a 15 km široka proga sveta, ki nosi ime kočevskih hribov zaradi tega, ker je bila do leta 1848. posebna gosposčina s središčem v mestu Kočevju. To so absolutno najvišji predeli Dolenjske. Saj izmed vseh ostalih vrhuncev se Turnu v ribniški Veliki gori ter Debelemu vrhu in Goteniškemu Snežniku, ki molijo do 1289 m nad morjem, nekoliko približuje le zasavski Kum, dočim imajo Krim nad Ljubljano, cerkniška Slivnica in Trdinov vrh v Gorjancih med ribniškimi in kočevskimi vrhovi že lepo vrsto tekmecev.

Višavska lega kočevskega sveta ti stopa pred oči, posebno ako stojiš v dnu Krške doline, v plitvi Beli krajini ali v globoko urezanem kanjonu Čabranke in Kolpe. Kljub temu tega ozemlja ne moremo primerjati z otokom višavja sredi nižjih zemljišč, ker na severu se to višavje pričinja dvigati že pri Ljubljanskem barju.

Vse kočevske visoke gorske planote, kakor tudi vmes ležeča petera podolja, ki so glavna selišča kočevskega človeka, najdemo zasnovane že daleč na severu. Čez Bloke in skozi Loški potok prideš v najzahodnejše podolje, v Drago in Travo ali tako zvane Bajte. Skozi Turjak, Lašče in Ribnico te privede po ulici med Veliko in Malo goro po eni strani cesta v Gotenico in Kočevsko reko, po drugi pa se pripelješ z vlakom v kočevsko mesto, ki leži 474 m nad morjem, v senco pravilničnega Fridrihštajnskega gozda. Ob vzhodnem znožju Jelovca in Male gore se približaš skozi podolje Grosupljega, Račne, Dobropolj in Strug kočevskim krajem občin Starega loga in Koprivnika. Na oni strani visoke Suhe krajine in Roga pa ima dolina gornje Krke od Sotse svoje podaljške v podolju Črmošnjic.

Z naštetimi naseljenimi progami nižjega sveta se na izmeno vrsti petero gorskih hrbtov ali visokih planot, Rog, Kočevska Mala gora, Fridrihštajnski gozd, Goteniška in Borovška ter Travljska gora, na katerih rastejo stotisoči bukev in hoj ter jih obiskujejo iz dneva v dan le logarji in lovci, gorniki, oglarji in vozniki.

Ti gozdnati kraji imajo v etnografskem pogledu posebnost svoje vrste. V njih biva ljudstvo nemškega narečja, ki je dokaj prepojeno s slovenskimi besedami in je od pisarne nemščine tako različno, da ga zlasti iz ust ženskega prebivalstva ne more razumeti noben drug Nemec. — Kako so prišli semkaj Nemci?

Po prihodu Slovencev v današnjo domovino je trajalo še dolgo, dolgo preden se je njihovo število toliko razmnožilo, da so nastala vsa sela današnjih dni. Ker se je naseljevanje pričelo v najnižje ležečih zemljiščih, je razumljivo, da so na Dolenjskem prišli kočevski hribi kot poslednji na vrsto. Še v 13. stoletju je bil ta svet tako redko naseljen, da je bil pri vsej svoji prostranosti kar del gosposčine ribniške. Poleg ribniške župnije je tedaj duhovno oskrbovala kočevske kraje tudi župnija v Poljanah nad Kolpo.

Slovenski človek si je tod v zrelem srednjem veku poiskal najprej točke pri studenčih, vodnih jamah in potokih ter jih naselil kljub temu, da mu višinska lega tal in neugodne toplotne razmere glede uspevanja rastlinske hrane niso nudile velikih pričakovanj. Od tedaj nosijo najstarejše vasi na Kočevskem imena, ki niso nikakšni prevodi iz nemščine, saj so bila dana docela samostojno, ko o Nemcih še ni bilo nobenega sledu.

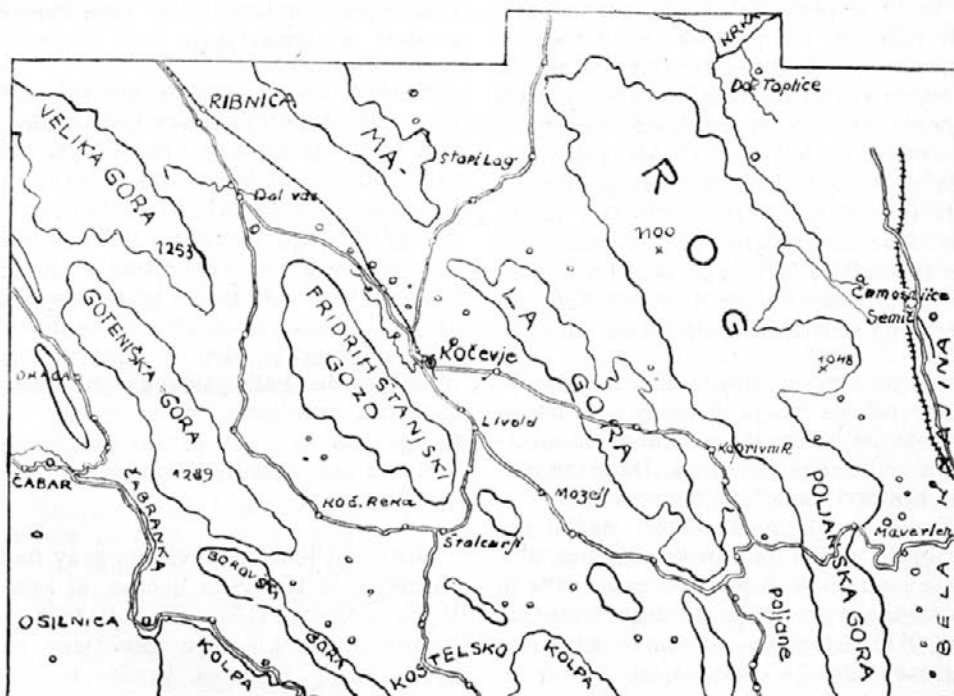
Ali tempo slovenskega poseljevanja je bil zemljiškim gospodom prepočasen. Zaradi tega so grofje Ortenburgi pred približno šest sto leti privedli semkaj še kolonistov iz nemških dežel in jih naselili med slovenske starince. Da so Nemci tod že našli Slovence, nam priča zgovorno velik del krajevnih imen. Ker če bi vse vasi ustanavljali šele Nemci, bi jim bili gotovo dali nova, nemška imena. Zato moramo razlikovati na Kočevskem sela treh vrst: prvotno čisto slovenske vasi, že od početka mešana in končno najmlajša, od Nemcev ustanovljena sela.

Kakor n. pr. na Gorenjskem okoli Škofje Loke, slično sta bila slovenski in nemški kmet tudi v tem dolenskem kotu obsojena na skupno življenje. Ali dočim so se tam Nemci

sčasoma poslovenili, je pa nemški živelj na Kočevskem pričakal celo današnje dni ter ga najdemo v 170 vaseh in mestu Kočevju. Da nemštvo tu ni izginilo, je bila vzrok v prvi vrsti potisnjena prometno-geografska lega teh krajev. Kočevsko leži ob stari meji med Slovenci in Hrvati ter med državama Avstrijo in Ogrsko-Hrvaško. Ker je bilo brez velikih zveznih cest, se je moglo celo zgoditi, da so starinski Slovenci po mešanju in križanju z

spergov, ki so imeli velike posesti tudi v nemški Šleziji in nemški Avstriji.

Da se je vse mešano med seboj stanujoče ljudstvo prienačilo v nemške Kočevarje, je v poslednjih stoletjih pomagala zlasti cerkev. Že pred 130 leti so imele tamkajšnje župnije za duhovne pastirje same kočevske rojake, kakor jih imajo še danes. Vse te župnije so vplivale ponemčevalno ne samo na vernike v mejah kočevske gosposčine, temveč tudi

Petero naseljenih podolij Kočevja:

<i>Draga — Čabranka</i>	<i>Bajte</i>	<i>Kočevje — Mozelj</i>	<i>Sredica</i>
<i>Dolenja vas — Koč. reka</i>	<i>Ozadje</i>	<i>Stari log — Koprivnik</i>	<i>Za Malo goro</i>
<i>Črmošnjice — Mavrlen</i>	<i>Vzhodno pobočje</i>		

Nemci izgubili svojo svojstvenost in jezik ter se pretopili v pisano nemško-slovensko etnografsko gmoto, Kočevarje. To nam kažejo tudi stara narodna noša, ki je ista kakor v slovenski sosesčini, kakor tudi elementi v narodni pesmi in narečju.

V burnih turških časih se je število kočevskega prebivalstva dokaj skrčilo. Kraji so prejeli z juga nekaj beguncev srbskohrvaškega jezika, v poslednjih stoletjih pa je prišlo semkaj še dosti novih Nemcev. Saj kočevska gosposčina je bila od l. 1641. last Auer-

čez, v sosednje gosposčine. Posebno sta v tem uspevali župniji v Starem logu in Črmošnjicah. Valvasor omenja na vzhodu Kočevarje le v Smuki in Črmošnjicah, ne pa tudi v Poljanah in Travnem dolu. Prav tako ne piše, da bi bivali Kočevarji na vinorodnem obodu Bele krajine. Spričo tega in iz drugih podatkov je jasno, da se je nemštvo tod razširilo šele v novejših časih pod vplivi cerkve, a v zadnjih 40 letih bivše Avstrije tudi ob obilni podpori vlade ter društva Südmark in Schulverein.

Kočevski hribi in doline so del dolenske Slovenije tudi po svoji geološki sestavi. Hribinska tla so tod s prav majhnimi izjemami iz skladov votlikavega apnenca in dolomita trijadne in kredne geološke dobe, zato je površje na mnogih krajih skalovito in kakor rešeto prevrtano od vrtač. Golega krasa, kakršnega smo vajeni v Primorju, pa tukaj le ni.

Z geološko kakovostjo so nerazdružno zvezane tudi vodne razmere. Ako so tla nepropustna, in to je prav redko kje, smemo pričakovati vodo na površju, ako so votlikava, je pa z vodno preskrbo velik križ. Potoki, ki tečejo tod, so kraški na obeh koncih, v obrhkih kakor ponikvah. Največji kočevski potok, Rinža, obteka v velikem okljuku jedro kočevskega mesta, a bi bil komaj ped globok, da ga ne bi človek zastavljal z visokim jezom pred zevajočimi požiralniki. Črmošnjiški potok je edini, da se izliva po površju do Radešča in Krke, ostale vode dosežejo Krko ali Kolpo šele po neznanih podzemskih potih.

Kljub primeroma majhni zračni oddaljenosti od Jadranskega morja (Kočevje - Sušak 50 km) vladajo na Kočevskem vendar nasprotja zmerno celinskega podnebja. Da so to primeroma premrzli kraji, tiči vzrok poleti v preveliki deževnosti in oblačnosti, dočim pozimi olajšujoči vplivi Jadranskega morja skoraj docela izostanejo. Kočevsko mesto (474 m nad m.) šteje povprečno po 80 dni s temperaturo pod 0° C (Ljubljana 76 dni). Ekstremni temperature kolebajo tukaj med + 33,2 in - 22,3° C. Topla perijoda z nad 10° C srednje dnevne temperature traja komaj 5 do 6 mesecev. Kraji v kotlinskih legah imajo mnoge megle, tako n. pr. kočevsko mesto 68,4 dni, t. j. 20 dni manj ko Ljubljana. V splošnem je število motnih dni večje od jasnih. Dočim ima Črnomelj v sosednji Beli krajini (156 m nad morjem) po 48 dni z nad 20° C ter uspeva v njegovi okolici vinska trta, pa Kočevje te poprečne dnevne toplote nikoli ne doseže. Sađeži dozoriijo zaradi tega 14 dni pozneje, v Bajtah pa zaostajajo celo za 4 do 5 tednov.

Padavin ima Kočevje povprečno 1508 mm na leto, dočim jih izkazujeta Ljubljana in Črnomelj po 1410, oziroma 1325 mm na leto. Najmanj dežja pade v poletju, zaradi tega in zaradi svoje votlikavosti doživijo kočevska tla kaj pogosto sušo. Višavska lega in osorno

podnebje se kaže zlasti v snežnosti. Dočim šteje Ljubljana 26,9 snežnih dni, pa pada sneg v Kočevju povprečno 40,1 dni v letu. Vsak četrty dan padavin je snežen. Zaradi tega se pomlad in jesen bolj približujeta zimi kakor poletju. Tla so 5 do 6 mesecev pod snežno odejo, slana se čuti še v začetju junija in že zopet konec septembra. Zato nekdaž ozimine sploh niso sejali. Snežna plast je v visokih gorskih planotah dvakrat tolikšna ko v naseljenih kotlinah, kar ume človek dobro izrabiti pri spravljanju lesa iz gozda.

Kraška tla in osorno višavsko podnebje sta vzrok, da leži polovica kočevskega površja pod gostim gozdom bukve in hoje. Ob kočevskem imenu se vsakdo zmisli najprej na veliko gozdno bogastvo, ki je bilo še nedavno po večjem delu posest v tujini živečega kneza Auersperga, v zvezi s tem pa nam stopita pred oči dva za te gozde toliko značilna gozdna prebivalca, zavaljeni medved in drobni polh. Medvedov sledijo danes okoli 40, a mali glodalec polh nastopa v žirovnih letih v tolikšnih množinah, kakor nikjer na svetu, ter ga ljudstvo kot prosto divjačino pridno lovi deloma zaradi okusnega mesa, deloma zaradi krzna.

Ornih tal je na Kočevskem prav malo. Najsrečnejša je kočevska občina, ki ima njiv le 16,6% svoje površine. Zaradi tega je obdelovanje kočevskih njiv usmerjeno za lastno preživljanje. Pridelek krušnega žita zadostuje komaj za pol leta. Največji areali so pod krompirjem, koruzo in zeljem. Te tri vrste pridelkov pridejo najpogosteje na kočevsko mizo. Bajte so za koruzo previsoke. Od žita se seje največ oves. Ker je malo dobrega sena, mora kmet sejati dosti detelje. Živinoreja, ki bi morala spričo prostranih pašnikov biti glavna stroka kočevskega kmetovanja, je v novejših časih silno nazadovala, posledica tega pa je, da je padla tudi rodovitnost njiv.

Samo kmetovanje tukajšnjega ljudstva ni moglo nikoli zadostno preživljati. Večina prebivalstva si mora iskati še drugega zaslužka v obrtnosti in trgovinstvu. Že iz konca 15. stoletja imamo vesti o tem, kako potujejo Kočevarji in tudi njihovi slovenski sosedje Ribničani, z otovorjenimi konji ali s krošnjami

na svojih plečih iz kraja v kraj in ponujajo naprodaj izdelke svoje domače obrti, kakor suho robo, lončeno robo, sukno in platno. Ali nemški doseljenci se na tleh kranjske dežele niso mogli nikoli udomačiti. Še danes se nočejo imenovati Kranjci in se torej štejejo le za nekake goste v deželi. Njihova odtujenost se nam kaže jasno tudi v zgodovini njihovega krošnjarjenja.

Sosednjim slovenskim Ribničanom niso tla nič manj skopa, vendar jim je krošnja z njihovo domačo suho robo in med sebi enakimi ljudmi še danes dober vir zaslužka. Zaradi tega živi lahko tukaj po en kočar že skoraj na vsaka dva kmeta. Kočvarji pa so se izdelovanju in prodajanju suhe robe in platna polagoma odrekli, namesto tega so začeli že v 18. stoletju krošnjariti z južnim sadjem in kanditi ter pečenjem kostanja itd., ter se bavijo s tem še danes. Z novo vrsto blaga so morali menjati tudi kraje obiskovanja. Tako je kočevskega krošnjarja privedla pot v velikomestno življenje. Usodna posledica tega pa je, da se je kočevski človek pomehkužil, se rodni zemlji odtujil, ter jo začel kljub dokaj povoljnim posestnim razmeram zapuščati in se odseljevati kar trumoma.

Že B. Hacquet imenuje Kočvarje žide med Slovenci ter ugotavlja, da najboljših navad ne prinesejo domov in da vse njihovo gospodarstvo ni vredno krajcarja. Marsikateri Kočvar je krošnjo odložil, se naselil v kakem mestu Srednje Evrope in odprl trgovinsko podjetje, še večje število njih pa je pogoltnila Amerika. L. 1930. je po računih kočevske duhovščine živelo v tujini 13.000 na Kočevskem rojenih ljudi. Tudi oni Nemci, ki živijo doma, se posvečajo najraje neproduktivni obrti in trgovini. V vsej dravski banovini spada v gostinsko stroko vsak peti obrat, v kočevskem sodnem okraju pa že vsak tretji. V vsej banovini pride po ena trgovina z mešanim blagom na 370, na Kočevskem pa že na 275 prebivalcev, a po eno branjarijo ima banovina na 1595, Kočevje pa že na vsakih 647 prebivalcev.

Doma ostajajo navadno same ženske: 1910 je vsako tretjo nemško kmetijo na Kranjskem vodila ženska. Če se pa odselijo še ženske, ostanejo hiše brez prebivalstva in začno razpadati. Na vsem Kočevskem je bilo letos

ugotovljenih 394 hiš, ki so prazne, a poleg njih še 605 hiš, ki so se že zrušile. Ako ne računamo kočevskega mesta, potem je na vsem Kočevskem opuščena vsaka četrta hiša, v koprivniški občini pa že vsaka tretja. Spričo tega ni čudno, da je razseljenih tudi dvanajst celih bivših vasi.

Slovenski sosedje pravijo nemškim Kočvarjem puntarji. Da bi tičal v tem spomin na kakšen poseben punt kočevskega kmeta, je malo verjetno, saj puntali so se vselej tudi Slovenci. Zaradi tega se meni zdi, da označa puntarstvo v tej zvezi le veliko odtujenost Kočvarja nasproti njegovemu domu. »Nikoli ni silil v tujino, kdor obdeluje svojo zemljo, ampak le tisti, ki nima trdnih tal pod nogami.« Ta izrek pomeni težko sodbo o bodočnosti kočevskega nemštva tembolj, ker ga je bil izustil sam poslednji kočevski vojvoda, knez Karl Auersperg. Vsa prizadevanja in prigovarjanja kočevskih voditeljev in njihovih botrov iz Avstrije in Nemčije, češ: Spreobrnite se in postanite kmetje! so zaman, ker Kočvarji so postali za rodna tla prezrel narod.

Z vojvodinskimi Švabi jih niti daleč ne moremo primerjati. Švabi so v pičlih dveh stoletjih osušili prostrana močvirja Podonavja, postali so vzorni kmetovalci, ponosni na svojo grudo, živeči v zgledni slogi z drugorodno soseščino. Kočvarji pa kljub temu, da bivajo tod že skoraj 600 let, niso dospeli, da bi svoj domači kraj vsaj primerno izkultivirali. Zaradi tega so ostali v povedanem smislu puntarji do danes.

Nemških Kočvarjev niso mogle zadržati doma niti lepe prilike dela in zaslužka, ko so začele v dobi železnice obratovati velike parne žage, ko je bil odkrit blizu mesta premogovnik in je po vojni zrasla v mestu tekstilna industrija. Ker za težka dela v gozdarstvu in industriji Nemcev ni bilo mogoče pridobiti, je razumljivo, da so se jih lotili Slovenci. Marsikateremu slovenskemu kmetu so se pridružili na Kočevskem še doseljenci uradniškega in delavskega stanu. V najbolj naprednem delu Kočevskega je zrasla slovenska manjšina, ki je že tako močna, da pod imenom Kočvarjev ne smemo več gledati samo 12.200 Nemcev, ampak tudi 6.200 Slovencev. Samo kočevsko mesto ima celo večino slovenske narodnosti.

Velik del slovenskega delavstva na Kočevskem je sicer danes brez posla ter živi v težkih skrbah za vsakdanji živež, ker nima zemlje. Če bi pa bilo med voditelji slovenskega naroda le malo socialne pravičnosti, bi ne

bilo težko ustreči zemlje lačnim našim Kočevarjem. Saj je na istih kočevskih tleh poleg tisoča opuščenih hiš vsaj par sto bivših njiv, ki ležijo v pušči in čakajo novega človeka, da jih bo zoral.

Lojze Zupanc

Slovenski kmet na Kočevskem

Položaj slovenskega kmeta na Kočevskem je danes vse prej ko rožnat. Socialne tegobe, ki bičajo v teh težkih dneh gospodarskega zastojanja slovenskega kmeta na sploh, se prikazujejo v najdrastičnejših oblikah baš na Kočevskem, v tej deželici, kjer so tujerodni gošpodarji našeke narodne manjšine ne samo gospodarsko popolnoma nezavisni, ampak izvajajo nad sproletariziranim sloven. kmetiskim življenjem svojo nezaslišano hegemonijo, porojeno ali diktirano češče iz več ko prozornih namenov. Da igra pri tem gospodarskem pritisku vodilno vlogo baš narodnostno vprašanje, ni treba še posebej poudarjati!

Naša narodno-obrambna organizacija CMD skrbi s svojimi podružnicami po kočevski zemlji za delno olajšanje težkega socialnega položaja našega slovenskega kmeta. Brezdvomno pa je tudi edina družba, ki jo pri tem karitativnem delu vodijo samo plemeniti nagibi brez vsakršnih tendenc, ki jih mnoge druge, z dnevno politiko zastrupljene organizacije predpostavljajo svojemu narodno-obrambnemu delu. Značilno pa je za naše razmere, da tista slovenska »javnost«, ki za mizami in pri čašah cvička rešuje naš narodni problem, da tista javnost, ki je poklicana, da našo besedo oplaja in bodri one, katerim so nastavljene vse mogoče pasti, ki bi jih ujele v tuje, nam vsem in našemu jeziku pa naši kulturi in našim navadam tuje mreže, da tista javnost tako rada pozablja, da za devetimi in devetimi hribi samevajo bratje njihove krvi in jezika. — — —

Ko sem v letošnjih velikih počitnicah potoval po kočevski zemlji, sem v oddaljeni kočevski vasi govoril s starim kmetom slovenske narodnosti, ki mi je takole potožil: »Ljudje? Mi jih ne vidimo. Redki so, ki se nas spomnijo. Zadnji slovenski izletnik, ki je bil pri nas, je bil neki gospod od Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Lejte, danes ga

ni skoro kraja v Sloveniji, kamor bi ne stopila noga slovenskega izletnika. Dolenjska vabi s svojim novonastalim jezercem, Bela Krajina s svojim Zelenim Jurijem, metliškim kolom in vinsko trto zna primamiti izletnike, gorenjske planine in bogate gorenjske vasi tekmujejo za čim številnejši izletniški obisk... le Kočevska je pozabljena. Na kočevsko deželico se nihče več ne spomni, le javkajo in trdijo povsem neupravičeno, da se kočevski Slovenci potapljam pod nemški jezikovni otok in pozabljam na naš jezik, naše šege in navade. Pa ga ni k nam človeka, ki bi pogledal naše reve in težave in nas potolažil in vlil poguma z bodrilno besedo...« Smrknil je in utihnil.

Ali hočete še večjo obtožbo? Ali ga izven Družbe sv. Cirila in Metoda res ni več slovenskega človeka, ki bi v osamljeni kočevski vasi obiskal Slovence in jim vlil zavest, da njihov rod ni obdan od samih kočevskih Nemcev, ampak da še živijo ljudje, ki govore in pojejo v njih jeziku?

Pa bi bili prav ti ljudje bolj ko katerikoli drugi potrebni večje pozornosti in obiska, saj so v kočevski deželici, pomešani med gospodarsko močnejše kočevske Nemce, strazarji naše slovenske besede. In veliko poguma in mnogo samozatajevanja in neizmerne ljubezni do naše besede jim je treba, da ne utonejo v tujem jezikovnem narečju, da ohranijo sebi in rodovom, ki prihajajo, svojo prvobitnost in svoje slovensko ime. — — —

Toliko v splošno ilustracijo socialnega in narodnostnega položaja, v katerem se danes nahaja slovenski kmet na Kočevskem.

Za bližje spoznavanje pravkar omenjene gospodarske nadmoči kočevskih Nemcev nad našimi slovenskimi kmetiskimi koloni, pa je treba vpoštovati tudi problem izseljevanja in krošnjarenja kočevskih Nemcev. Zamislite se samo v položaj ubožne slovenske kmetске

družine na Kočevskem, ki šteje 6 do 9 oseb, a nima niti svoje zemlje niti svoje hišice. Za oboje je večina slovenskih kmečkih družin v najemniškem razmerju s premožnejšimi kočevskimi Nemci, ki žive s svojimi družinami v Ameriki, Kanadi ali Argentini, na zapuščenih posestvih pa imajo ti bogati izseljenci varuhe — najemniške slovenske družine.

Dr. Joža Rus, naš priznani poznavalec kočevskih narodnostnih razmer, navaja v svoji »Statistiki kočevskega nemštva« (Naša doba št. 11) izrek zadnjega kočevskega vojvode, kneza Karla Auersperga: »Nikoli ni silil v tujino tisti, ki obdeluje svojo grudo, ampak le tisti, ki nima trdnih tal pod nogami.« —

Bolj ko vse naše trditve, da kočevski Nemci nimajo povoda sklicevati se na avtohtonost kočevskega manjšinskega jezikovnega otoka in njega pripadnikov, meče ta izrek objektivno luč na »pravice« kočevskih Nemcev do tega koščka naše slovenske domovine. Ne samo to, tudi za bodočnost kočevskega nemštva, je ta izrek enega njih najvplivnejših voditeljev in sinov sicer težka, a objektivna obsodba.

Samo ob sebi se razume, da po vsem tem ne more biti govora o kakšnem pravem narodnostnem boju kočevskih Nemcev za njih manjšinske pravice, ki ga njih izseljenci in krošnjariji pod umetno nadeto krinko z bombastičnimi in napihnjnimi gesli mečejo v nepoučeni svet. Res pa je, da uživajo mnogo onih pravic, ki jih naši bratje onstran Karavank ne poznajo. V smislu čl. 68 saint-germainske in čl. 59. trianonske mirovne pogodbe in čl. 9 zakona o varstvu manjšin od 19. junija 1920., garantira naša država olajšave in javnem pouku onim našim državljanom, katerih materin jezik ni naš državni jezik. Ta določba je specificirana tudi v zakonu o narodnih šolah in kako širokogrudno se izvaja baš na Kočevskem v prid kočevski nemški narodni manjšini, vemo najbolj oni nacionalni učitelji, ki imamo od blizu priliko opazovati in zasledovati nje pomen in uveljavljanje. To konstatacijo pribijam ob tej priliki baš radi tega, ker poznam vse izkričljive tožbe in jadikovanja kočevskih Nemcev in njih glasila, ki v pretirani luči prikazujejo svetu stvari, ki se v resnici ne dogajajo. Kronika našega nacionalnega učitelja na Ko-

čevskem pa vsebuje poglavja, ki niso niti v čast niti v ponos onim hujskačem, ki ustvarjajo med »tolerantnimi« kočevskimi Nemci nerazpoloženje do slovenskega učiteljstva.

Toda povrnimo se k jedru našega članka. Obsodba Karla Auersperga samo potrjuje našo staro domnevo, da so kočevski Nemci sami onemoglo razpoloženi do njihovih lastnih interesov, ker se zavedajo, da se njih vrste številčno iz leta v leto presenetljivo krčijo. Razni pozivi njihovega glasila »Gottscheer Zeitung«, naj se »gottscheer Mädels« vendar možijo samo z »gottscheer Burschen« so menda bob ob steno. Zanimivi pa so, ker prikazujejo bojazen za še večji številčni upadek kočevskih Nemcev. Saj je značilno že to, da je znašal njihov končni upadek za čas od 1910 do 1921 kar 10,47% (dr. Joža Rus!). Da se položaj v tem pogledu v naslednjih letih ni zboljšal, ampak celo poslabšal, pričajo pravkar citirani pozivi časopisa »Gottscheer Zeitung«, ki izvirajo iz najnovejšega datuma.

Vse to pa ne zmanjša naših skrbi za obstoj in gospodarsko zasidranje slovenskega kmetkega življa na Kočevskem. Čim bolj se Kočevjarji umikajo v tej zakulisni narodnostni borbi z arene odkritega in objektivnega boja, tembolj čutijo potrebo po medsebojni gospodarski povezanosti. Propaganda raznih »Kulturbundov« in njih denarne podpore prozornega izvora, le potrjujejo naše račune, da so pričeli v svoji ekspanzivnosti koncentrirati vso pažnjo gospodarskemu reševanju kočevskega »Heimatlanda«, ko je reševanje v nacionalnem oziru že davno odpovedalo. Znani so primeri, kako silijo kočevski Nemci sistematično proti jugu kočevskega jezikovnega otoka, zlasti še, kako zelo se zanimajo za vsako prostovoljno ali prisilno prodajo posestev ali vinogradov v okolici Semiča in Črnomlja. S tega zrelišča jaz osebno taksiram tudi vsa jalova prizadevanja nekaterih naših resnih znanstvenikov, ki sem jih do poslednjega časa za takšne vsaj smatral, ko širijo meje kočevskega jezikovnega otoka »do blizu Semiča in Črnomlja«.

Značilno za naše tesne razmere, v katerih živimo in iz katerih sklepamo svoje zaključke s tako zvane žabje perspektive...

Dejstvo pa je, da bo treba nam vsem v bodočnosti posvetiti vso pažnjo na gospodarski problem širjenja kočevskega manjšinskega

otoka. Govori se često o fantastičnih vsotah, ki jih imajo v ta namen kočevski Nemci na razpolago. Nauk, ki iz tega sledi za vso našo nacionalno javnost, je za pozornega čitatelja itak več ko prozoren, zato naj ostane zaenkrat še v peresu...

Kje je rešitev za gospodarski pa s tem zano tudi narodnostni podvig slovenskega kmeta na Kočevskem? Družba sv. Cirila in Metoda ne more vsemu kaj, zlasti če ne uživa izdatne podpore naše narodnostno zavedne javnosti. Tudi ne moremo njenega dela, v današnjih časih gospodarskega zastoja in obubožanosti, primerjati z delom nekdanjih društev »Deutscher Schulverein« in »Südmarke«, ki sta bili v službi ponemčevalnih interesov finančno sijajno podprti. Za naše slovenske interese na Kočevskem pa jih lahko jemljemo za vzgled, kako nujno je potrebno, da vse naše nacionalne in narodnostno-obrambne organizacije delujejo v pravcu gospodarske sanacije slovenskega kmetijskega življa na Kočevskem. V prvi vrsti je učiteljstvo poklicano, da bo neustrašeno delovalo za dosego naših narodnostnih idealov na teh najogroženějšíh postojankah naše besede. Preden pa se more uspešno lotiti dela, je potrebno, da merodajne prosvetne oblasti vsevidne delavce med učiteljstvom za našo slovensko stvar tudi dejansko podpirajo. Da se baš v novejšem času kaže živa potreba takšne podpore, priča tudi besedilo 5. 6. in 7. točke resolucije, katero sem dne 12. julija 1937 dostavil odseku za obmejno šolstvo na VII. banovinski skupščini JUU v Ljubljani in ki je bila z malimi dodatki po učiteljski delegaciji tudi enodušno sprejeta. Stožer vseh načelnih zahtev je namreč v besedilu resolucije:

»Naturalna stanovanja za vse učiteljstvo so v obmejnih krajih in na Kočevskem nujno potrebna, da ne bo učiteljstvo v tem pogledu predano na milost in nemilost zastopnikom narodne manjšine, ki s svojo gospodarsko hegemonijo naravnost ovirajo vsako uspešno delo našega nacionalnega učiteljstva.«

»Ovadbje zastopnikov narodne manjšine proti slovenskemu učiteljstvu naj se ne jemljejo resno v pretres, ker so večinoma izraz nenaklonjenosti vaških, nacionalno nasprotnih činiteljev.«

»Načrt proučavanja naše vasi, kakor ga predvideva program »Učiteljskega pokreta«, bo treba v prvi vrsti realizirati baš v obmejnih krajih, ker bo ravno študij obmejnih vasi dal našemu odseku najboljšo podlago za usmeritev našega narodno-obrambnega dela in evidence manjšinskega šolstva.«

In če končno navajam še zahtevo iste resolucije, ki pravi: »Zahtevamo zasedbo vseh praznih učiteljskih mest ob meji in na Kočevskem z najboljšimi močmi«, potem je več ko jasno, koliko je naše narodnostno zavedno učiteljstvo pripravljeno žrtvovati za boljšo bodočnost slovenskega kmeta v obmejnih krajih in na Kočevskem, če bo od nadrejenih oblasti deležno vse potrebne zaščite in podpore.

Komur je bodočnost našega naroda res pri srcu in komur je bodočnost našega jezika zares sveta oporoka naših največjih kulturnih velikanov, ta ne bo dopustil, da bi slovenski kmet na Kočevskem gospodarsko propadel, temveč bo zastavil vse svoje sile, da se temu pogumnemu stražarju našega jezika na kočevski zemlji omogoči skromno preživljanje na zemlji, ki je naša in ki je je dovolj, katero pa imajo v zakupu še izza časov črnožolte reakcije našim slovenskim prilikam nenaklonjeni tujerodci. Dolžnost slovenske javnosti je, da prispeva po svojih močeh, da se slovenskemu kmetu na Kočevskem odreže kos kruha, sicer bo utonil v hudih socialnih razmerah ali pa postal narodnostno mlačen v precepu kočevske narodne manjšine, ki je zaenkrat gospodarsko močnejša. Življenjsko geslo vsakega zavednega Slovenca naj torej bo:

»Mal položi dar,
domu na oltar!«

Pod imenom »KNEIPP« se prodajajo različne ponaredbe prave Kneippove sladne kave. Preizkušena gospodinja vedno kupuje v okusu in izdatnosti neprecenljivo »K n e i p p o v o k a v o«, ki se dobiva le v originalnih kartonskih zavitkih s sliko župnika Kneipp-a!

Šolstvo v dravograjskem srezu

Srez dravograjski obsega v glavnem Mežiško in Dravsko dolino do Dravograda, to je del Koroške, ki nam je pripadel po mirovni pogodbi in Drav. dolino od Dravograda do žel. postaje Brezno ob Dravi. Vsa večja selišča so ob Meži ali Dravi, ki obe tečeta po ozki dolini. Le pri Guštanju, Libeličah, Vuzenici, Muti in Marenbergu so večje ravnine. Pobočja hribov so poraščena s temnimi gozdovi, naseljena so redko, nekoliko gosteje severno ko južno od Meže in Drave.

Srez je izrazito obmejen, saj se vleče v ozkem pasu vzdolž avstrijske (koroško-štajerske) meje, od Koprivne preko Strojne in Ojstrice do Kaple. Naravno središče te pokrajine je trg **Dravograd**, ki je tudi od 1. aprila t. l. sedež sreskega načelstva. Od tu se razvija promet na 4 strani proti Pliberku in Volšperku v Avstriji ter proti Celju in Mariboru. Maribor zopet veže kakor nekdanj Dravsko dolino in Pohorje s Koroško.

Močno je razširjeno mnenje, da je ta predel ponemčen in naseljen po Nemcih. Ta trditev je iz predvojne dobe, ki jo pa nemška propaganda še vedno znova pošilja v svet. Za to bilko se krčevito prijemljejo zadnji osamele Nemci, najbolj pa nemčurji, ki hočejo dati posebno trgom še prejšnji nemški blesk. Zadnje upanje so bili trgi Marenberg, Muta in Guštanj, kjer so hoteli vzpostaviti zopet nemško šolo, za kar pa seveda ni bilo pogojev. Kako težko pač pogrešajo Nemci in nemčurji glavne stebre nemške propagande — ljudske šole, ki so na veliko ponemčevale našo mladino, tako na Koroškem kakor na Štajerskem! Nekdanji ponemčevalni zavodi so danes važne postojanke proti nemškemu navalu, ki pritiska z vso silo, od zapada in severa.

Kako je šolstvo v tem predelu danes, je **li tako urejeno, da zamore kljubovati silovitemu pritisku s severa in zapada, pritisku dveh nacionalno silno razvitih in delavnih držav, Avstrije in Nemčije?**

Na območju dravograjskega sresa je bilo ob prevratu 28 samostojnih ljudskih šol, sedaj jih je 31. Posebno važno lego imajo naslednje obmejne šole:

Koprivna (976 m), Podpeca (910 m), Mežica, Lokovica, Sv. Danijel (688 m), Strojna (997 m), Libeliče, Dravograd, Ojstrica (981 m), Pernice (1060 m), Sv. Jernej n. Muto (1041 m), Marenberg s Sv. Tremi kralji, Remšnik (686 m), Kapla (826 m).

Radi porasta števila učencev v črnem okolišu so bile spremenjene zasilne šole v Javorju (enorazrednica), Koprivni (dvorazrednica) in Podpeci (trorazrednica) v samostojne šole.

Število učencev pa se je v splošnem močno dvignilo. L. 1930. je bilo n. pr. 2109 dečkov in 2089 deklic, skupno 4198 šoloobiskujočih učencev, v šolskem letu 1936/1937, pa 2742 + 2734 = 5476, torej za 1278 več. **Radi porasta števila učencev se je dvignilo tudi število razredov.** Dočim je bilo ob prevratu

28 šol z 79 razredi, je sedaj (1936/1937)
31 šol s 120 razredi.

Ob koncu šolskega leta 1936/37 je poučevalo na ljudskih šolah 52 učiteljev in 57 učiteljic, skupno 109, manjkalo je pa 11 učiteljev.

Z razširitvijo šol se je precej znižalo število enorazrednic, ki so navadno v oddaljenih krajih. Stanje šol je naslednje:

enorazrednic	5
dvorazrednic	11
trorazrednic	4
štirirazrednic	2
petrazrednic	—
šestrazrednic	7
sedemrazrednic	2

Zabavišča so bila prej 3, sedaj je teh 7, in sicer večinoma v industrijskih krajih in trgih (v Črni, Mežici, na Prevaljah, v Guštanju, v Dravogradu, na Muti in v Marenbergu). V zabaviščih je 95 dečkov in 115 deklic, skupno 210 otrok.

Porastu števila učencev sorazmerno bi se moralo dvigniti tudi število učilnic. Radi gospodarske krize so občine imele zelo skržene dohodke, vsled česar tudi šole niso prejemale proračunane zneske. Iz naslednje tabele so razvidni dohodki občin v letih 1935/1936 in 1936/1937.

Občina	Občin. proračun		Dohodki občin		Dohodki v %	
	1935/36	1936/37	1935/36	1936/37	1935/36	1936/37
Brezno o. Dr. (Remšnik)	155.852	251.045	92.695	128.877	50.9	51.3
Črna	379.212	314.913	429.176	299.233	113.1	95.2
Dravograd	309.423	322.477	233.875	323.470	75.6	100.3
Guštanj	291.206	291.206	212.702	196.868	73.0	64.5
Marenberg	316.645	372.085	308.840	320.471	97.0	86.1
Mežica	470.958	477.249	463.051	481.002	98.3	100.7
Muta	160.130	227.224	97.298	123.379	60.7	54.2
Prevalje	489.893	471.241	248.137	346.813	50.6	73.5
Ribnica na Pohorju	159.484	147.324	135.414	144.219	84.9	97.8
Vuhred	102.588	95.500	59.470	81.244	57.9	85.0
Vuzenica	181.150	270.340	93.198	102.978	51.4	38.0
			povprečno		73.9	76.9

Tako so sicer bili **otvorjeni razredi, prostorov za te pa ni bilo**. Manjka 22 učilnic na skupno 14 šolah. Pouk je na teh šolah urejen tako, da imata v eni sobi pouk dva razreda, kar zelo kvarno vpliva na pouk in vzgojo, učiteljem pa pripomore do očitka, da imajo premalo dela in preveč počitnic.

Ker so gospodarske prilike vsled zastoja v industriji in trgovini ter nizkih cen živine in lesa skrajno slabe in ker občani davkov niso zmogli, so prišle občine v zelo neprijeten položaj. Na eni strani povečane zahteve pri vseh panogah občinskega gospodarstva, na drugi strani skrčeni dohodki. Šolski odbori so sicer vsako leto sestavili šolske proračune, vsako leto pa so nastali novi dolgovi, ker so občine nakazovale šolske prispevke le skladno s svojimi dohodki. To je imelo posebno slabe posledice za nabavo šolskih potrebščin, učil in mladinskih knjig, kajti dohodke so šolski odbori porabljali le za najpotrebnejše, za kurivo in snaženje ter odplačevanje dolgov. Niti najpotrebnejša popravila se niso mogla izvesti.

Ker pripada večina šoloobiskujočih otrok revnim slojem (delavcem 34%, najemnikom 19%, kmetom 43%, in le 4% drugim), so v normalnih razmerah nabavili šolski odbori šolske potrebšchine za vse učence. Radi pičlih dohodkov tega zadnja leta ni bilo mogoče in učenci so ostali brez samoučil.

Tako stanje je bilo posebno kvarno za obmejne šole, zmanjkalo je čitank, knjige mladinskih knjižnic so obrabljene in skoraj ni

več kaj izposoditi. V tej stiski je priskočila Družba sv. Cirila in Metoda na pomoč in darovala šolske potrebšchine. Njej se moramo tudi zahvaliti, da so na vseh obmejnih šolah javne knjižnice. Skupno ima 18 šol javne šolske knjižnice s 3620 knjigami. Nujno bi pa te šole potrebovale denarja za vezavo knjig, ker nevezanih knjig ne kaže izposojevati, pa tudi izpopolnitev knjižnic je nujna. Posameznim šolam je na prošnjo tudi kraljevska banska uprava naklonila podporo za šolske potrebšchine.

Mladinsko knjižnico ima vsaka šola in je vseh knjig 5996, povprečno 193 na šolo. Žal se število knjig hitro krči, ker knjig ne čitajo le učenci, ampak tudi starši in je radi tega skoraj polovica knjig nerabnih. Precej knjig ni vezanih, ker za to ni sredstev, nevezanih pa ne kaže izposojevati.

Javne šolske in mladinske knjižnice so v obmejnih krajih neprecenljive važnosti, saj ravno v visoko ležečih krajih ni ne društva ne knjižnic in so poleg šole te edine prosvetne ustanove. S šolskim letom 1937/1938 je vzdrževanje šol prevzela banovina, toda za javne šolske knjižnice banovina ne prispeva nič, za mladinske knjižnice so pa določeni **enotni zneski za vso banovino** (1—2 razr. — 200 Din, 2—4 razr. — 250 Din, 5—6 razr. — 300 Din, 7—8 razr. — 350 Din, 9 in več razr. 500 — 600 Din), četudi bi za **obmejne šole in sreze moral biti vsaj dvakratni znesek**, posebno, ker že več let radi štednje ni bilo nabavljenih nobenih knjig za mladinsko ali javno knjižnico.

Drugi težki problem obmejnih šol je **po-manjkanje razredov, stanovanj za učiteljsvo in slabo stanje šolskih poslopij**. V najslabšem stanju so poslopja severno Drave in Meže, to-rej — obmejne šole.

Koprivna. Šola je dvorazredna, brez po-slopja. Pouk je v mali sobici župnišča pri Sv. Jakobu. Tu je 100 otrok, ki jih učitelja poučujeta dopoldne in popoldne v mali sobi-ci, v kateri je prostora kvečemu za 30 otrok. Na tej šoli je poučeval gospod župnik Ivan Hojnik od l. 1910, dokler nista bila z osamo-svojitvijo šole semkaj imenovana učitelja l. 1936. Tu je gradnja šolskega poslopja najbolj nujna. Gradnja šole pa brez pomoči banovine ni možna, ker občina Črna, kamor spada šola, nima denarja in mora vzdrževati še 3 šole, med temi šolo v Javorju, kjer je pouk v go-stilni in kjer je tudi gradnja šolskega po-slopja potrebna. Župnišče niti ni dovolj ve-liko za cerkvene potrebe, sedaj pa mora nu-diti zavetišče še učiteljema in šoli.

Sv. Danijel. Šola je dvorazredna s 105 učenci. Šolsko poslopje je iz leta 1870. in stoji na pokopališču. V tem poslopiju je eden raz-red, drugi razred pa začasno v mali nepri-merni sobici mežnarije. Tudi za to šolo je si-cer že določeno stavbišče, do gradnje pa ni prišlo, ker ni denarja; občina Prevalje je revna in mora skrbeti še za 3 druge šole. Ob-stojal je načrt, da se zgradi novo šolsko po-slopje, staro pa prepusti za mežnarijo, toda »nujnejša« je bila gradnja nove mežnarije. Ker bo treba gradnjo tega poslopja plačati, seveda na gradnjo šole zaenkrat ni misliti, ako ne zgradi šole banovina in država, kar pa tudi ni pričakovati.

Dravograd, šestrazrednica z 251 učenci. V šolskem poslopiju je prostora za razne najem-nike, manjkata pa 2 učni sobi. Poslopje je radi starega načina gradnje potrebno pregrad-nje, za kar pa ni denarja, ker ima občina plačilne obveznosti radi zidave poslopja za sresko načelstvo.

Ojstrica, dvorazrednica, učencev 111. V le-senem poslopiju je le 1 učilnica. Tudi za učitelja ni stanovanja in mora ta stanovati pri sosednem kmetu. Za razširitev šole ni de-narja, ker ima občina Dravograd itak svoje težnje.

Pernice, enorazrednica, 69 učencev. Poslop-je leseno, zanemarjeno, posebno streha je sla-ba. Vodovod je pokvarjen. Za popravilo ni denarja, ker je občina Muta prezadolžena.

Sv. Jernej n. Muto, enorazrednica, 30 učen-cev. Šolsko poslopje je leseno, v slabem sta-nju, bolj koča nego šola. Že pred svetovno vojno je šolska oblast zahtevala gradnjo no-vega poslopja, toda do danes je ostalo še vse pri starem. Ta kraj je tik meje in spada sedaj k občini Muta, ki je radi gradnje vodovoda močno zadolžena. Za gradnjo je zbran sicer gradbeni fond, ki pa je zamrznjen v hranil-nicah. Tukaj je tudi podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda.

Marenberg, šestrazrednica s 3 vzporednica-mi, učencev 376. Poslopje je sicer v dobrem stanju, manjkata pa 2 razreda. K tej šoli spa-da tudi enorazrednica pri Sv. Treh kraljih v bližini državne meje, kjer je pouk v mali sobici kmečke hiše. Tu je stlačenih 46 otrok, da niti za mizo ni prostora. Ker število otrok stalno raste in z ozirom na mejo in oddalje-nost od prometa, je gradnja šolskega poslopja neodložljiva.

Remšnik, štirirazrednica z 242 učenci. V poslopiju je prostora le za 3 razrede, primer-na sta sploh le 2 razreda; 3. razred je kletni prostor. Šolski vrt je najet, ker šola nima sploh zemljišča. Potrebna bi bila nadzidava poslopja za nadstropje. Tudi primeren šolski vrt rabi šola. Občina Remšnik je mala, obča-ni izredno revni, tako da zboljšanja ni pričakovati.

Kapla, štirirazrednica, 163 učencev. Poslop-je sicer odgovarja, vendar je zelo zanemarje-no. Občina Brezno ob Dr. vzdržuje še 2 šoli, je splošno izredno revna in ni izgleda, da bi bilo mogoče poslopje dostojno popraviti.

Muta, šestrazrednica z 1 vzporednico, učen-cev 246. Tukaj je pred vojno obstojala dvo-razredna šola Družbe sv. Cirila in Metoda (šolski upravitelj A. Hren) in štirirazredna nemška ljudska šola. Šolsko poslopje je star samostan in so v njem le 4 učilnice, manjkajo torej 3. Vsi prostori so zelo vlažni, ni stano-vanj za učiteljsvo in tudi za zabavišče ni prostora.

Obstoji načrt za gradnjo nove šole in je tudi že določen prostor — toda denarja za

to ni, ker se bori občina z dolgovi. V občini so 4 šole, od teh bi se morale 3 na novo zgraditi. V kraju je marljiva podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda z lepo javno knjižnico.

Neodložljiva je tudi gradnja dvorazredne ljudske šole na **Vratih**, istotako v občini Muti. Sedaj je stlačenih 71 otrok v mali leseni sobici.

Razširiti bo treba tudi dvorazredno šolo pri Sv. Primožu na Poh. z 89 uč. in v Breznu ob Dravi s 103 uč. in trirazrednico v Kotljah s 155 uč. za 1 razred, šestrazredno šolo v Vuzevici z 277 učenci za 2 razreda, sedemrazredno šolo na Prevaljah za 5 oz. 7 razredov, šestrazredni šoli v Mežici in Črni za 2 razreda.

Pa tudi s stanovanji za učiteljstvo je težavno. Na 17 šolah 51 učiteljev nima stanovanja v šoli; na 4 šolah niti za šolskega upravitelja ni stanovanja! Radi tega mora učitelj stanovati čisto oddaljen od šole v nezdravi, slabi sobi ali v gostilni.

Kljub težkim razmeram, siromašnosti, slabim terenskimi prilikami, slabi in dolgi poti, deca rada pohaja šolo in znaša šolski obisk povprečno letno 84%, kar je z ozirom na težke terenske, gospodarske in socialne prilike gotovo **zelo ugodno**. Učiteljstvo, ki se zaveda odgovornosti napram šoli in narodu, ima pri tem tudi svoje zasluge.

Jasno je, da slabih razmer na meji niso krive občine ali krajevni šolski odbori. Da na meji ni vse tako, kakor treba, tega so krive izredne gospodarske prilike, ki jih povzročajo meja z vsemi svojimi posledicami. Odboljšanja gospodarskih prilik je odvisen tudi ugoden razvoj šolstva. Gotovo pa je, da občine z lastnimi sredstvi, tudi če bi se razmere ob mejiboljšale, nikakor niso v stanju odpraviti nedostatke, posebno razširiti šolska poslopja, oziroma zgraditi nova primerna. Izredne obmejne prilike zahtevajo izredne ukrepe in sistematično delo za rešitev problemov.

Brodnik

Pod grebeni Visokih Tur

Tu pesem naša je živela.
A zdaj zatrt je tod naš glas,
in tuji krog zvene glasovi...
(Simon Gregorčič.)

V poznem poletju so koroške ceste polne izletnikov, ki hite v objem Visokega Kleka, kamor je bila Avstrija speljala pred tremi leti krasno gorsko cesto. V drznih serpentinah se le-ta vzpenja iz doline Zgornje Molne mimo vasi, ki imajo tako domače zvoneča imena: Lassach, Stranach, Mörtlach, Sagritz, Döllach, Zirknitz, Ranach, Krahs, Apriach k ledeniku, ki ga Nemci imenujejo »Die Pasterze«, in se spušča preko visokih slemenov v sotesko rečice Fuš na Solnograško. Velik odstotek teh izletnikov prihaja vsako leto tudi iz Jugoslavije na motornih kolesih, v elegantnih limuzinah in težkih avtobusih.

Ali se zavedajo slovenski izletniki, ko občudujejo krasoto teh visokogorskih krajev, da so tod njihovi očetje krčili gozdove in da so slovenski pastirji prvi dvignili kopreno z bajnih teh vrhov, ki se vse leto kopljejo v snegu in solncu? Ali se zavedajo, da je minulo komaj par sto let, odkar je v teh tedaj

tako mirnih in tihih dolinah obmolnila slovenska beseda? Tedaj, ko so še bile nemške Lassach slovenske Laze, Stranach Stranje, Mörtlach Moravče, Sagritz Zagorica, Döllach Dole, Zirknitz Cirknica, Ranach Ravne in Apriach Zabrje; tedaj, ko so v slovenskem Slapu zgradili cerkvico v čast sv. Krvi, po kateri cerkvici je naselje pozneje dobilo ime Heiligenblut.

A tudi pod Visokimi Turami so še danes kraji, kamor le redkokdaj stopi noga tujca, kraji, ki niso dosegljivi po lepo urejeni asfaltirani cesti. So to kraji ob Srednji Molni, med Zgornjo Belo in Vogličami. Po tihi dolini vodi slabo vzdrževana cesta, po kateri se v poletnih mesecih samo po dva ali trikrat dnevno muči star avtobus. In prav kraji in tem delu doline so me že od nekdaj zanimali.

Bilo je prvo leto po svetovni vojni. Preko Inomosta in Gaštajna sem se vračal v pozni jeseni iz italijanskega ujetništva. Na postaji Zgornji Beli je vstopil v vlak, s katerim sem se vozil domov, kmet star kakih 60 let, opravljen v domačo rjavo lodnasto obleko. Imel je tipičen obraz koroškega slovenskega očanca in prepričan sem bil, da je Slovenec, doma

tam nekje iz Spodnjega Roža ali iz krajev ob Vrbskem jezeru, ki se je le mimogrede po opravkih mudil v teh krajih. Kako sem se čudil, ko me je očanec nagovoril v trdem nemškem narečju. In pravil mi je, da je doma tam nekje pri Stallu ob Molni in da se pri njem doma pravi pri »Prederniku«, in da še nikoli ni čul — slovenske besede.

Ko sem par let pozneje gledal v celovškem muzeju razstavo koroških narodnih noš, in mi je padla v oči presenetljiva podobnost narodne noše iz slovenskega Roža z nošo iz nemške doline Molne, sem se nehote spomnil srečanja z nemškim kmetom »Predernikom«.

Ni čudno, da sem se spomnil na to srečanje tudi letos, ko sem se lepega julijskega dne vozil z vlakom iz Špitala proti Malnici. Mimo Šentpetra v Lesu na Lurnskem polju, kjer je stalo nekdanj nad razvalinami rimske Teurnije utrjeno slovansko gradišče, je nas vlak nad Požarnico (Pussarnitz) Holmcem (Kolbnitz) in nad Ponikvo (Penk) visoko nad dolino deroč Molne potegnil na postajo Zgornjo Belo. Skoraj 400 m nad trgom je zgrajena postaja, ki je zvezana z vzpenjačo s trgom v dolini. Krasen je razgled s postaje na najvišji vrh Kreutzeckgruppe, na slovenski Polinik (2780 m). Po molanski dolini navzdol sega pogled daleč na jug, kjer je zapira holmec sv. Daniela, ki je dal ime vasi Kolbnitz, in daleč noter na zapad, kjer se dviga nad Fragantom 2740 m visoki Zadnik, za njim pa ledeniki Sonnblicka. V trgu je mirno, kot da bi imeli mrliča v vsaki hiši. Okoli lepe gotske cerkve samevajo grobovi. Berem napise: Stenowetz, Rogel, Ladinig, Keuschnig, Salentinig, Klepatsch, Koller (Kolar!) Tam spi »Johann Noisternigg, gewesener Dobernigg in Wolligen« blizu njega pa ima lep spomenik Dr. Karel Gussenbauer, rektor dunajske univerze. — Hladen veter pihlja s severa iz doline Malnice, ko stopam proti gradu Groppenstein, ki na strmi skali straži pred njenim vhodom. Ob cesti me pozdravljajo znamenja in na polju stoje ostrvi in stogi (kozolci) brez strehe. Če bi ne bilo visokih gora naokrog, bi mislil, da potujem po Rožu. Številni kljukasti križi, s katerimi so »okrašeni« plotovi, kozolci, znamenja in skednji, pričajo, da se godi prebivalcem slabo in da si želijo rešitve od Hitlerja. Srečujem ljudi, ki se vračajo s polja. Prijazno pozdravljajo. In izvem od njih

da se Gugganigg, kakor je napisano na moji špecialki, izgovarja lepo po naše: Kokóvnik, Wolligen pa: Volíken. In izvem od njih, da se njihovi domovi imenujejo z domačimi nazivi: Beim Natschelnigg, beim Selnik, beim Kokanig, beim Losnig, beim Prajlketz, beim Strapetschnig in beim Dobernig. In vas, kjer živijo, se imenuje Söbriach, a tista visica tam pod gradom Semslach. Mlademu kmetu pripovedujem, da so to sama slovanska imena in da so tod stanovali Slovenci, njegovi pradedi, pa mame z glavo in meni? »Dos wird wol nit stimmen!« (»Nak, to pa že ni res!«) Še dolgo gleda za mano, ko stopam preko mostu na drugo stran Molne. Po lepi hladni poti zavijem v sotesko hudournika Rake. »Zur Ragga-Schlucht« kaže pušica na kašipotu. Pastirico vprašam, kako se ta soteska imenuje po domače in odgovori razločno: Réuka. Kmalu me objame hlad soteske. Mogočno šumi hudournik in visoko v črne stene in na mokre brvi se zaletavajo in razpršujejo vodni curki. Solnčni žarki ne prodrejo v to ozko črno »r a k o«. Sam sem v soteski in kar strah me postaja, ko zrem na razjarjene vode pod seboj in navzgor ob strmih stenah, nad katerimi se visoko visoko modri nebo. Ko srečam planšarje ki se vračajo izpod Polinika, se jim rad priključim, da jim sledim v bližnje letovišče Flattach.

Flattach, to so vendar slovenske Blate! Vas leži na pobočju, in o blatu ali mokroti ni ne duha ne sluha. A župnik mi med razgovorom, ko mi razkazuje lepo gotsko cerkev in Fromillerjevo sliko v glavnem oltarju, omeni, da stoji cerkev na mokri nasipini in da so vsled tega morali preložiti pokopališče, ker je voda vdiralna v izkopane grobove, tako da so morali mnogokrat za drogi tiščati rakve v grobove, dokler jih niso zasuli. Striednig in Smeritznig, take napise berem na kmečkih grobovih v Flattachu. — Prav rad bi bil pogledal v dolinico Fragant, kjer so visoko pod Turami stare kmetije in odkoder vodijo stare knapovske poti in stezice k opuščenim zlatim rudnikom pod Zadnikom in k pravljíčnemu Velikemu in Malemu Ošenikovemu jezercu. A z juga se je pripodila nevihta. Vesel sem bil, da me je vzel avtobus pod svojo streho do Stalla.

Stall, bogata vasica s starimi zidanimi hišami. Po sredi vasi teče hudournik Stalla-

cherbach. V kaskadah pada voda od mlina k mlinu. Ta hudournik deli vas na dva skoraj enako velika dela. Bogata je srenja; obširne planine in temni gozdovi, ki segajo daleč pod vrhove Zadnika, so njena last. V rovtih na prisojni strani se vrstijo bogate kmetije z obsežnimi pašniki in strmimi njivami. S posebnimi napravami in s škripci vlačijo gnoj in zemljo na njive, siromašnejši pa ju nosijo kar v košeh na rami. Lep je pogled na te kmetije spomladi, ko cvetijo sadna drevesa po obronkih kakor prekrasni pušeljci. In kak božji mir vlada tu gori v rovtah, Sonnberg imenovanih. Krasen razgled je na jug, na vrhove Kreuzeckgruppe, za katerimi se že kažejo najvišji vrhovi lienških Dolomitov. Zanimivo je narečje, ki ga govorijo ti gorjanci. Zanimivo in težko razumljivo. Uho se mora šele navaditi na govoricu. Vendar nisem mogel v kratkem času, kar sem bival med vaščani, izslediti v narečju samem kak slovenski vpliv. Pač pa so polni spominov na slovensko dobo imena kmetij in njiv, travnikov in gozdov. »Im Klanzen« in »Kleinitzen-alm« spominjata na naš klanec, »Hora-bauer« pa na slovensko goro. Zanimiva so imena kmetij: Ceka, Keršma, Prot, Cajnc, Sotanik, Gaber, Toš, Obernik, Losnik, Cravnik, Muh, Hoac!...

A odkod ime Stall? Gostilničar, pri katerem sem stanoval, mi je pravil, da je bil v daljni dobi mogočen zemeljski plaz zasul vso vas, od katere je ostal samo en hlev (Stall=hlev.). Vsekakor je zanimivo, in potrjuje pravilnost tega izročila, dejstvo, da imajo vse hiše v Stallu samem pretežno nova imena: Geiger, Neunt (Nant!), Keulbauer (Kohlbau-

er), Möllbauer, Hauser, Lip, Peterle, Hojzl, Krainer itd. — Stall in njegova okolica skrivata v sebi zaklade za etnologa, folklorista in jezikoslovca, — za germanista v isti meri kakor za slavista. Treba jih bo izkopati!

Dolgo sem slonel zvečer na oknu in zrl v jasno noč. Tišino je prijetno motilo samo šepetanje potoka in pljuskanje vode, ki se je nabirala v jezeh in številnih koritih; tam pod vasjo pa se je mešalo šumenje Molne z rahlim šepetom visokih jelk. V dalji so se lesketali v mesečini snežni vrhovi Polinika in Kreuzecka.

Navsezgodaj sem se ustavil pred znamenjem sredi vasi. Posvečeno je sv. Juriju. Osebe na oljnati sliki so prikazane v stari noši: Moški imajo bele platnene srajce, ozke hlače dokolenke z belimi nogavicami in dolgimi suknjami; ženske pa imajo na glavi peče, oblečene so v ozke rokavce in z vrvicami zapete modrčke. Čez temno krilo nosijo rdeče predpasnike. Vse kaže, da je to stara restavrirana slika.

V zgodnjem jutru sem se ustavil v bližnem Latzendorfu, ki je pravi eldorado za čebelarje. Vasice od Stalla naprej imajo zopet skoraj izključno slovanska imena za kmetije: Kajžnik, Krosnik, Lorinik, Gusnik, Kaponik, Martišnik, Mahnik, Blažnik, Krasnik, Leš, Kloadnik. V Tressdorfu imajo tudi svojega kmeta Hitlerja.

V Latzendorfu, pol ure od Stalla, sem končno izsledil svojega starega znanca — kmeta Predernika...

Naš bil nekdanj je ves ta raj,
očetom našim domovina...

Svatopluk Stoviček

Naši v Belgiji

Belgija je bogata, visoko razvita industrijska država. Po površini je 8.5 krat manjša od Jugoslavije in šteje nad 8 mil. prebivalcev. Svoje bogastvo pa Belgija ne črpa samo iz domače zemlje, ki je mnogo premajhna za skoro 9 milijonski narod. Saj je komaj malo večja od dravske banovine. Vire svojih bogastev pač črpa iz svoje kolonije — Belgijskega Konga v Afriki, (ca 80 krat večjega od

Belgije), ki nudi ogromne in bogate količine surovin za vse nebrojne tvornice vseh panog v Belgiji, odkoder razpošiljajo svoje izdelke po vsem svetu. Saj pa so občila tudi tako gosto razprežena, da je skoro vsaka najzatkotnejša vasica zvezana s širokotirno železnico ali z ozkotirno cestno železnico, ki jo imenujejo domačini na kratko »tram«. Nihče bi ne verjel, da ima ta mala državnica najgo-

stejše železniško omrežje v Evropi — če ne sploh na vsem svetu, kjer se skoro na vsaki postaji nakladajo in razkladajo velikanski tovari. Drugo ogromno in še večje omrežje tvorijo prekrasne ceste, ki so tlakovane ali asfaltirane. Po njih drve neštevilna in vsa mogoča motorna vozila, ki služijo za osebni ali tovorni promet, ki je celo cenejši od železniškega. K razvoju industrije in trgovine pa služijo še plovne reke in prekopi — kanali ki se stekajo v največja belgijska morska pristanišča, kjer posreduje na tisoče vlačilcev tovorni promet.

Skratka, vsa Belgija se zdi kot ogromno industrijsko velemesto, z nizi vrtov in parkov — krasnimi naselbinami, kjer vse živi, kjer ni oddiha, kjer se le venomer suče kolesje — kjer ne odneha utrip kladi — niti ne pojemajo žrtve, ki jih ubija stroj, podzemlje ali promet. Življenje je tu samo vrvenje, po eni strani bogastvo in razkošje, po drugi strani revščina več ali manj vsled žrtev dela in nesreč. Trpljenje — drama! A vkljub vsemu vsi žive od blagodati belega kruha — ki ga prejemajo za svoje moderno suženjstvo — zlasti tujci — izseljenci.

Z mirno vestjo se lahko trdi, da je Belgija ena izmed najbolj moderno urejenih in aktivnih držav v Evropi, tudi glede blagostanja, odnosno socialnega vprašanja domačega delavstva. Tujci, ostanejo pač tujci, ki niso in menda ne bodo domačinom nikoli enakovredni v socialnem položaju — to je v ugodnostih za bodočnost, za časa brezposelnosti, ponesrečenj ali bolezni! Odvisni so od sreče svojega zdravja in svojih moči. Ko mine eno ali drugo — so prepuščeni sami sebi, če so si kaj

prištedili — ali pa v breme oblastim v lastni domovini.

V splošnem so vsi sloji naroda v Belgiji dobro situirani ali pa preskrbljeni, da ne poznajo pomanjkanja, še manj bede.

Cuje se dosti in je tudi točno, da je v Belgiji približno do 100.000 delavcev nezaposlenih, ki pa prejemajo od svojih sindikatov vedno toliko podpore, da boljše živijo kot vsak zaposlen povprečen delavec v Jugoslaviji. — To je dnevno po 25—30 belg. frankov. Vzrok nezaposlenosti je pač ta, da nočejo opravljati težkih del v rudnikih ali tvornicah, da si bili lahko vsak dan sprejeti takoj v delo, ker delavcev tu primanjkuje. Kajpak da se sindikati močno trudijo, da bi zaposlili te delavce, toda le-ti so predobro organizirani, da bi to izvedli. Opravljali bi najrajši samo specialna ali nadziralna dela, a takih mest seveda primanjkuje, odnosno so vsa zasedena.

Zato so si podjetja poskrbela od svoje vlade dovoljenja, za zaposlitev delavcev iz tujih držav, ki s svojimi napori in s svojimi zdravimi močmi, donašajo občuten doprinos blagostanju države.

Zaposlitve tujih delavcev so se pričele takoj po svetovni vojni — a le v manjšem obsegu. Največji in najštevilnejši dotok tujcev pa je bil v letih od 1927—1930. Vseh inozemskih delavcev se tu računa nad 120.000, od katerih tvorijo največji odstotek Poljaki, nato Italijani, Čehoslovaki, Madžari in Jugoslovani, ter nekaj delavcev ostalih držav Evrope in izven nje.

Vseh Jugoslovanov v Belgiji po točni statistiki »Ministrstva javne varnosti« (Suréte publique) od 30. VI. 1937 je v Belgiji:

Nad 15 let			Pod 15 let			Vseh skupaj		
Moških	Žensk	Skupaj	Moških	Žensk	Skupaj	Moških	Žensk	Skupaj
3092	956	4048	804	703	1507	3896	1659	5555

Večina jih je zaposlenih po raznih rudnikih (premogovnikih) in tvornicah, kamnolomih, pa tudi po drugih državnih in privatnih podjetjih. Veliko število, zlasti žensk, je zaposlenih po hotelih, družinah, kmetijah, tr-

govinah itd.

Statistični pregled vseh Jugoslovanov v Belgiji po stanovski zaposlitvi nam prikazuje naslednja tabela od »Min. javne varnosti« od 30. VI. 1937.

Gosposdarji najemniki			Uradniki			Delavci			Brez socij. poklica (žene, privatniki, rentniki)			Vseh skupaj		Skupaj
Moš.	Žen.	Skupaj	Moš.	Žen.	Skupaj	Moš.	Žen.	Skupaj	Moš.	Žen.	Skupaj	Moš.	Žen.	Skupaj
88	12	95	32	3	35	2776	39	2815	201	902	1103	3092	956	4048

Spočetka je bila Belgija Jugoslovanom deveta dežela. V letih od 1927—1930, so si mnogi prištedili od tedaj dobrega zaslužka, ter so svoje prihranke redno pošiljali v domovino, bodisi v hranilnice ali domačim, nekateri so si pa tudi kupili domačije za svojo bodočnost, ko se povrnejo za stalno v domovino.

Vse drugače so ravnali tedaj Belgijci s tujimi delavci. Bili so jim dobrodošli. Ko pa je kriza in brezposelnost v vseh delih Evrope vidno naraščala in ko je postalo delavstvo eden najbolj perečih problemov — kako jim pomagati, kako in kje jih zaposliti, so postali Belgijci ošabni. Vedeli so, da se jim ni treba bati za delavce-tujce, katerim bi se slabo godilo, če bi zapustili Belgijo. Saj bi namesto njih v tem slučaju lahko namestili druge — nove moči, kolikor bi jih le hoteli. Zato so čedalje večje zahteve industrijskih mogotcev. Bolj in bolj pritiskajo delavce k delu in zahtevajo od njih več kakor zmorejo njihove normalne sile — in to skoro ob 50% znižanju prejšnjega zaslužka. Če pa se tujec upre, da ne more izvršiti vsega mu poverjenega in zahtevanega dela, ga kratkomalo odslove. Pa tudi če zbolji, ga odslove — češ, da ni zmožen za delo, ker ne odgovarja zahtevam. Take eksperimentacije seveda za domačine ne veljajo, ker jih ščitijo močne delavske organizacije in pa sindikati. In če se primeri kak tak slučaj, ima pravico do podpore — pa je preskrbljen.

Tujci pa ostanejo sirote na cesti — privatizirajo in si pri drugih podjetjih iščejo dela, če jih že prej ne izženejo iz države kot nadležneže.

To so občutili v polni meri tudi Jugoslovani. Bolnikov, ranjencev je bilo čedalje več in malenkostna, časovno odmerjena dnevna podpora jim je bila premajhna za preživljanje samega sebe, kaj šele za vso družino.

Te okoliščine so dale našim izseljencem mnogo misliti, da si ustvarijo samopomoč. Ustanovili so si stanovska in nacionalno kulturna društva, ki so postala pozneje še humanitarna — podporna. Samozavest in narodnost je polagoma oživela. S svojimi različnimi kulturnimi, nacionalnimi prireditvami, nastopi, razumevanjem in zmožnostmi v društvenem življenju, so že večkrat dokazali domačinom, da stoje dosti višje od njihovega nivoja. Društev je več z različnimi nazivi, kakor: Jugoslov. delavsko podporno društvo, Jug. delavsko podporno društvo sv. Barbare, Jugosl. društvo sv. Barbare, Jugosl. pevsko društvo Zvon, Jugosl. društvo Slavček, Kolonija jugosl. radnika, Edinost itd., itd. Vstop v katerokoli navedenih društev je vsakemu delavcu dovoljen, če se drži predpisanih društvenih pravil. Politika je zabranjena!

Vsak član društva vplačuje povprečno od 13—15 frs. mesečne članarine. Ostali društveni dohodki izvirajo od različnih prireditev kakor: pevski koncerti in nastopi, dramske prireditve, tombole, domače veselice s srečolovom, vinske trgatve itd. Čisti dobiček od vsake prireditve pripada podporni blagajni posameznega društva.

Podpore članom društev: bolnikom in ranjencem, se izplačujejo dnevno v iznosu za 12 frs, in sicer največ do treh mesecev, najmanj za 3 delovne dni. Nekatera društva pa imajo tudi posmrtno blagajno, ki krije vse pogrebne stroške za umrlega člana. Izplačujejo pa tudi izredne podpore vdovam in sirotam, navadno ob priliki velikih praznikov: o Božiču, Veliki noči, katerih višino vsote odobri društveni odbor. Letni dohodki društva, ki šteje 100—120 rednih članov, znašajo do 26.000 frs, a istotoliko imajo tudi izdatkov.

Iz navedenih dejstev se vidi jasno, da se Slovenci res združujejo in da so prav pridni in delavni v kulturnem, narodnem in humanitarnem delovanju. Skrbe tudi za svojo

mladino. Pridno jo pošiljajo v slovenske šolske tečaje, kjer se uče svojega materinskega jezika, kjer spoznavajo svojo domovino, nje lepote, narodne običaje, zgodovino, slovensko pesem — skratka vse, kar pripada k narodnim predmetom, k pridobivanju slovenskih izrazov, kar vzbuja zavest in ljubezen do domovine in kralja.

Dovoljujem si pristaviti še nekaj vrstic o svojem šolskem in izvenšolskem delovanju med našimi izseljenci v Belgiji:

Že šesto šolsko leto poučujem mladino naših izseljencev v Belgiji. Po večini je mladina slovenskih staršev. Le nekaj poedincev je Hrvatov, a srbskega otroka nimam nobenega.

V začetku šolskega leta 1936-37 je bilo vpisanih v šolskih tečajih:

v Eysdenu St. Barbe: 58 dečkov in 56 deklic, skupaj 114;

v Waterscheiu: 46 dečkov in 28 deklic; skupaj 74;

v Zwartbergu: 10 dečkov in 12 deklic; skupaj 22. — Vseh otrok je bilo 210.

V vsakem zgoraj navedenem kraju sta po dve ločeni šoli; ena za moško deco, druga za žensko deco. Zato poučujem otroke ločeno. Le v Zwartbergu, kjer imam najmanj otrok, poučujem nedeljeno — dečke in deklice skupaj.

Pouk je zelo otežkočen. Otroci morajo hoditi v redno belgijsko šolo, kjer je deljen pouk, to je od 8.30 do 11.30 ter od 13.30 do 16. ure. Z dovoljenjem tukajšnjih odgovornih šolskih oblasti in rudniških direktij (šole so rudniške), mi je dovoljeno poučevati med opoldanskim odmorom in pa popoldne, ko otroci končajo svoj obvezni pouk.

Tako zbiram naše izseljenske malčke včasno določen razred, utrujene, lačne in od diha potrebne. Pa so potrpežljivi, če že ne vsi,

pa vsaj večina. In ali naj jih zdaj še jaz mučim? Ne bilo bi ne vzgojno, ne uspešno.

Kaj delamo? Moj pouk je kramljanje. V obliki povestic jim pripovedujem mnogo, mnogo o domovini, o posameznih krajih, kjer so njih starši doma in vpletam vmes zgodovinsko važne dogodke. Beremo pravljice in povesti iz raznih mladinskih knjig, ki nam jih je podarila kr. banska uprava v Ljubljani, za kar se ji v svojem in v imenu mladine še posebej najtopleje zahvaljujem s priporočilom in prošnjo, da se nas s takimi darili še kedaj spomni.

Narodne pesmi v priredbi Janka Žirovnika pa pojejo dvo- in celo triglasno. Tudi na dramatskem odru so ti malčki zelo pripravi in so že mnogokrat s svojimi nastopi razveselili srca svojih staršev in vseh, ki so jih videli. Pišemo mnogo: diktate, proste spise in pisma. Mnogokrat obravnavam z otroki tudi tvarino, ki so se je učili v svoji vsakdanji šoli (naravoslovje, zemljepis, računstvo itd.) da pridobijo na slovenskih besedah in pravilnem izražanju.

V poletnih dneh šestokrat peljem otroke na izprehod v gozd, kjer se učimo v prirodi, pojemo, tudi telovadimo in se igramo. Tudi šolski izlet s kolesi smo si omislili. In bilo je prijetno in zabavno! Smo pač kot ena sama velika družina!

Prosil bi pa starše naše izseljenske dece, da doma govore s svojimi otroki le v materinem jeziku, da ne branijo, ampak prigovarjajo svojim malčkom, da hodijo redno v šolske tečaje.

Naše merodajne oblasti pa najvljudneje prosim, da za izseljensko deco zbirajo mladinske knjige, nam pošljejo ročne zemljevide Jugoslavije in dravske banovine, nakažejo kaj denarja za nakup šolskih potrebščin — pa tudi, da se nas spominjajo o priliki sv. Miklavža in Božiča, ki so treba solarčke in sploh vse mlade Jugoslovančke obdariti.

Davorin Ravljen

Naši v Nemčiji

Naši rojaki v Nemčiji so letošnje poletje doživeli tako lep praznik, da enakega še ne beleži kronika njihovega nad polstoletnega bivanja v črnem revirju. Na praznik velike-

ga šmarna so se tisoči zbrali v Marlu k razvitju prapora Jugoslovenske osrednje delavske zveze. Naši rojaki na zapadu Nemčije so organizirani v dveh skupinah: V društvih sv.

Barbare, katerih zvezo vodi Ivan Lindič, in v Jugoslovenski osrednji delavski zvezi, ki ima svoj sedež v Essenu in jo vodi Pavel Bolha. Obe zvezi sta zadnji čas našli kolikor toliko skupna pota in tako se je tudi razvitja prapora v Marlu udeležilo poleg zvestih pripadnikov osrednje zveze lepo število članov sv. Barbare. Našim rojakom v Nemčiji je bilo izkazano najvišje priznanje: Nj. Vel. kraljica Marija je prevzela kumstvo. Zastopal jo je tajnik našega poslanštva v Berlinu g. Pandurovič, ki je pripel v imenu kraljice krasno izvezen težak svilen trak. Iz Jugoslavije je bil kot predstavnik naših narodnih organizacij poslan na proslavo narodni poslanec Rudolf Pleskovič iz Trbovelj, ki je tudi v imenu Ciril-Metodove družbe sporočil pozdrave. Zelo značilen je bil nastop enega izmed najvišjih uradnih činiteljev v ondotni pokrajini, deželnega svetnika dr. Ehrensbergerja, ki je izredno pristržno pozdravil zborovalce ter vzkliknil na čast našemu kralju in Jugoslaviji. Prizori ob razvitju novega prapora so bili — kakor nam zatrjujejo rojaki sami — mestoma naravnost ganljivi. Ljudje so bili ginjeni do solz. Ne samo naši, temveč tudi Nemci, ki redno obiskujejo večje prireditve naših rojakov.

Navajamo to svečanost, ne samo zato, ker je bila res velika in pristržna, marveč ker je očitno pokazala, kako se more v veliki nacionalni državi uveljaviti tudi majhna skupina tujih rojakov, ako vneto goji nacionalno idejo in ako se zadržuje taktno nasproti gostiteljem, ki ji skušajo za trdo delo nuditi človeškega dostojanstva vreden obstanek.

Jugoslovenska osrednja delavska zveza je bila prva naša izseljenska organizacija, ki je dvignila na štít idejo jugoslovenske nacionalne zavesti in ki je po navodilih blagopokojnega dr. Gregorja Žerjava takoj po vojni začela prevajati v svoj tabor narodno zavedne može in njihove družine v vsem Porurju. Prestati je morala mnogo hudih borb z avstrijkanstskimi intriganti. Neoporečeno je njena zasluga, da se je v teku nepolnega dvajsetletja po vojni zdramila in poglobila narodna zavest naših rojakov v vsej ondotni koloniji. Po prizadevanju posameznih svojih mož je osrednja zveza in z njo vsa naša kolonija v Nemčiji pridobila stike z nekaterimi precej uglednimi

činitelji ondotnega javnega življenja, ki so interesom naše kolonije radi na uslugo s presom in dejanjem. Skratka, v črnem Babilonu na zapadu Nemčije si je naša kolonija pridobila zelo lep sloves, učvrstila je svoje postojanke v nacionalnem in socialnem pogledu, pripomogla je mnogo k boljšemu spoznavanju Jugoslavije od strani Nemcev. Ne idejno in organizatorično, pač pa gmotno je naša kolonija prešibka, da bi se mogla lotiti kakšnih večjih nalog, ki bi prispevale k posredništvu med Nemci in Jugoslavijo. Pa še tisto, kar hoče izpeljati, trči navadno ob ovire. Naši rojaki hočejo sleherno poletje organizirati posebni vlak iz Essena v Jugoslavijo, da bi dovajali s seboj v Jugoslavijo tudi večje število svojih prijateljev, ki jim sicer itak ni mogoče, da bi kdaj spoznali Jugoslavijo. Letos so to storili prvič. Toda Nemcem ni bil dovoljen popust za vožnje po Jugoslaviji in so se nekateri malce razočarali. V takih primerih bi moral naš šimel popustiti, naša oblastva morajo na prireditve in manifestacije naših rojakov gledati skozi drugačna očala.

Kulturnih potreb imajo naši rojaki v Nemčiji sto in sto. Pri svojih prejemkih komaj da si morejo naročiti kak slovenski tednik in knjige, katere naše knjižne družbe. Več pa njihovi dohodki že ne zmorejo. Za enkrat je v Vestfaliji ena sama zasebna slovenska šola (v Gladbecku), biti pa bi jih moralo najmanj deset... In če se mladina kolikor toliko nauči slovenščino vsaj razumeti, si želi slovarjev, potem pa lahkega štiva. V pogledu branja naši rojaki v Nemčiji niso izbirčni, njihova prošnja je samo: dajte nam karkoli, da bomo čitali, a dajte nam tudi sekiric, da se bomo vežbali v glasbi. (Veselje do muzike jim je prirojeno in še podneto po nemškem zgledu.) Dovajanje mladine iz črnega revirja na počitnice v staro domovino je najzanesljivejše sredstvo nacionalne vzgoje. To se zdaj vsake počitnice izvaja, nemška oblastva so temu naklonjena, dani so vsi pogoji, da se letovanje še od leta do leta razširi. Rudarskim upokojencem je po konvencijah omogočeno, da se vračajo v domovino, kjer redno prejemajo rento. Vendar, nekateri ne zmorejo vseh stroškov za vrnitev in rajši ostanejo tam, kjer so pustili svojo zdravo moč. Še so med našimi rudarji brezposelni in še vlada siromaščina v

nekaterih domovih, toda v glavnem je treba priznati, da je nemško socialno skrbstvo dobro in da pač tudi našim ljudem nudi, kolikor jim v današnjih težavnih prilikah more

nuditi. A po sebi je razumljivo, da bo pozornost gostinske države nasproti našim rojakom tem večja, čimbolj bo domovina pokazala, kako se briga za svoje ljudi na tujem.

Leo Starč

Pregled pomembnejših knjig o narodno-obrambni problemih

JUGOSLOVANSKE KNJIGE:

Česnik, dr. Ivo: **Naši narodno-obrambni problemi.** Predavanje na prosvetnem tečaju PZ v Ljubljani. Ljubljana 1936. Zal. Prosvetna zveza, 41 str.

Jadranski koledar za l. 1935., 1936. in 1937. Izdaje konzorcija lista »Istre« Zagreb-Ljubljana.

Kelemina Jakob: **Slovenačko-nemački kulturni odnosi u srednjem veku** (Iz Stranog pregleda). Beograd 1937. 30 str.

Kirilović, dr. Dimitrije: **Pomadjarivanje u bivšoj Ugarskoj.** Novi Sad 1935. Ponatis iz Glasnika istoriskog društva u NS, knj. VII (1934). 114 str. (ciril.).

Kirilović, dr. Dimitrije: **Asimilacioni uspesi Madjara u Bačkoj, Banatu i Baranji.** Prilog pitanju demadjarizacije Vojvodine. Novi Sad 1937. Ponatis iz Kulturno-privrednoga pregleda za 1936 g. 41 str. (ciril.).

Marolt, France: **Tri obredja iz Zilje.** Slovenske narodoslovne študije. I. zv. Izdala in založila Glasbena Matica v Ljubljani (Folklorni institut) 1935. 45 str., ilustr.

Mejak, dr. Ervin: **V boju za našo severno mejo.** Spomini na leti 1918/1919. Samozaložba. Celje 1937. 63 str.

Melik, Anton: **Slovenija I, 2. zvezek.** Slovenska Matica. Ljubljana 1936. 310 str. (Zlasti VII. poglavje — Demografske in narodne razmere — str. 626. do 678.)

Naši obmejni problemi. Referati na omladinskem narodno-obrambnem tečaju CMD v Ljubljani 1936. Str. 80.

Pirc, dr. Bojan in Ivo: **Zdravje v Sloveniji.** I. knj. Življenjska bilanca Slovenije v letih 1921—1935. Ljubljana 1937. Izdaje Higijenskega zavoda v Ljubljani. 92 str.

Ujević, Mate: **Gradišćanski Hrvati sa slikama.** II. izdanje. Hrv. književ. društvo sv. Jeronima. knj. 426. Zagreb 1935. Str. 94, mapa, ilustr.

ČESKOSLOVAŠKE KNJIGE:

Chmelář, Josef: **Polská menšina v Československu.** Praha 1935. Orbis. 109 str.

Jihoslované, jimž se národnostní práv nedostalo. Osud ¼ milionu Slovinců a Chorvatů v Itálii, Rakousku a Maďarsku. Praha 1935. Nákl. Pražského odb. Č.-j. Ligy v Praze. 32 str, mapa, ilustr.

Krofta, Kamil: **Vývin národného povedomia u Čechov a Slovákov.** Praha 1935. Melantrich »Výhledy 20«. 74 str.

Ormis, Ján V. dr.: **Kultúrne snahy Slovákov v Jugoslávii.** Petrovac 1935. Knižnica Národnej jednoty 11. zv. 84 str.

Strnad, František: **Cestou z republiky do spolkového státu.** »Lidová knihovna vídeňská« sv. 32. Ve Vidni 1935. (O češki manjšini v Avstriji.)

POLJSKE KNJIGE:

Komar, St.: **Rozwój stosunków narodowościowych na Polskim Górnym Śląsku.** Katowice 1935. Druk. Śląska.

Polacy w Czechosłowacji w świetle faktów i liczb. Memorijał komisji studjów nad stosunkami Polsko - Czeskimi przy Polskim Instytucie Współpracy z Zagranicą. Warszawa 1935. Drukarnia Artystyczna.

FRANCOSKE KNJIGE:

Chmelář, Joseph: **La minorité polonaise en Tchécoslovaquie.** Avec la collaboration de J. Auerhan, A. Boháč, St. Brandejs, V. Fiala, Jos. Hejret jun. et Rod. Stránský. Prague 1935. Orbis. 126 str.

Chmelář, Joseph: **Les minorités nationales en Europe centrale.** Prague 1937. Orbis. Str. 120.

Rochid, A.: **Les droits minoritaires en Turquie dans le passé et le présent.** 1935.

ANGLEŠKE KNJIGE:

Chelwood, Cecil: **Minorities and Peace.** Foreword by Gustave Tuck. London 1935. University College. (The Jewish Historical Society in London).

Čermelj, dr. Lavo: **Life-and-death struggle of a national minority.** (The jugoslavs in Italy). Ljubljana 1936. Jugoslav Union of League of Nations Societies - L. N. S., Ljubljana, Str. 260, mapa.

Lilek, prof. Emil: Charges of Barbarous Persecution of the Slovenes of Carinthia. Celje 1935. Str. 59.

ITALIJANSKE KNJIGE:

Falcone, R.: Nazionalismo e irredentismo. Roma 1936. Museo. 38 str.

NEMŠKE KNJIGE:

Adriaticus: Die Deutschen in Südslawien. 2. Aufl. Berlin 1935. Deutscher Schutzbund Verlag. 44. str.

Beiträge zur Geschichte und Kulturgeschichte Kärntens. Festgabe für dr. Martin Wutte. Archiv für vaterländische Geschichte und Topographie. Herausgegeben vom Geschichtsverein für Kärnten. 24. und 25. Jahrgang. Klagenfurt 1936. Selbstverlag. 257 str. illustr. (Vsebuje precej za nas zanimivih, vsekakor v nemškem duhu pisanih razprav iz področja koroške arheologije, zgodovine, umetnostne zgodovine, heraldike, numizmatike in folkloristike.)

Birke, Ernst: Der deutsch-slawische Grenzraum als Zone politisch-historischer Ideenbildung. Hrsg. vom Arbeitskreis f. gesamtsschles. Stammeskultur. Breslau 1935. Trewendt u. Granier. 15 str.

Biberstein, Theodor: Die Ukrainische Frage. Die Ukraine vor und nach dem Weltkriege im Lichte der neuesten Wissenschaft. Berlin 1935. 43 str.

Das Buch vom deutschen Volkstum. Wesen-Lebensraum - Schicksal. Ein Text-, Bilder- und Kartenwerk von Deutschtum in aller Welt: Verbreitung und Sprache, Stämme und Rassen, Geschichte, Wirtschaft und Recht, Kunst und Kultur. Leipzig 1935. F. A. Brockhaus. 426 str. (Za nas je zanimiv članek dr. J. Matl (Graz): Das Deutschtum in Südslawien str. 298—300.)

Das Deutschtum des Südostens im Jahre 1934. Rückblick über d. Schicksal d. Deutschen in Südtirol, d. Tschechoslovakei, in Südslawien, Ungarn, Rumänien, sowie über d. Lage in d. östereich. Grenzgebiete. Wien - Graz 1935. Deutsche Schulverein Südmark - Alpenland Buchhandlung. 76 str. Schriften d. Deutschen Schulvereines Südmark über d. Grenz- und Auslandsdeutschtum.

Deutscher Volkskalender für das Jahr 1937. Hrsg. Druckerei- und Verlags- A. G. Novi Sad. 208 str.

Deutsches Grenzland. Jahrbuch des Instituts für Grenz- und Auslandsstudien 1936. Hsgb. v. M. H. Boehm u. K. E. v. Loesch. Berlin 1935.

Chmelář, Josef: Die nationalen Minderheiten in Mitteleuropa. Prag 1937. Orbis. 129 str.

Jahrbuch über das Kärntner Schulwesen. (poslednji:) Klagenfurt 1937. Hrsg. v. d. Landesarbeitsgemeinschaft der Pflichtschullehrer Kärntens. Schriftleitung: E. Machné. 368 str.

Kuhn, Walter: Deutsche Sprachinsel - Forschung: Geschichte. Aufgaben. Verfahren. Verlag Günther Wolf. Plauen i. Vogtl. 1934. 403 str.

Lilek, Emil: Anklagen gegen die barbarischen Verfolgungen der Slovenen in Kärnten. Selbstverlag. Celje 1935. 65 str.

Mitteilungen der Akademie zur wissenschaftlichen Erforschung und zur Pflege des Deutschtums (Deutsche Akademie. München: März 1935. Na str. 73—83. Karl Friedrichs: **Versunkene deutsche Sprachinseln in Krain.**

Perkonig, J. Friedrich: Kärnten, deutscher Süden, mit 150 Bildern und 75 Tafeln in Kupfertiefdruck. Graz 1935. Leykam-Verlag. 178 str.

Rühlmann, prof. dr. Paul: Das Schulrecht der deutschen Minderheit in Jugoslawien in Rahmen der minderheitenrechtlichen Gesamtproblematik. Berlin 1932. Verlag v. Reimar Hobbing.

Schwab, Hermann: Schulgesetze und Minderheitenpraxis in Südslawien. Sonderdruck aus »Deutschland Erneuerungen. Heft 6/7. 15. Jahrg. 1931.

Singer, Stephan: Kultur- und Kirchengeschichte des unteren Rosentales (Dekanat Verlach). Kappel 1934. Im Selbstverlage des Verfassers. 343 str.

Singer, Stephan: Kultur- und Kirchengeschichte des oberen Rosentales (Dekanat Rosegg mit Einschluss des Wörther-See-Gebietes). Kappel 1935. In Selbstverlage des Verfassers. 315 str.

Trampl, Kurt: Volk ohne Grenzen. Mitteleuropa im Zeichen der Deutschenverfolgung. Mit 9 Kartenskizzen (!) und 16 Abbildungen (tudi Maribor!). Berlin 1934. Verlag Grenze und Ausland. 56 str.

Trampl, Kurt: Um Volksboden und Grenze. Mit 12 Kartenskizzen und 11 geopolitischen Reliefkarten. Opozarjamo zlasti na karto št. 3, kjer je označena skoro vsa Slovenija kot »Gebiet mit stärksten deutschen Kultur-einfluss«. Heidelberg - Berlin 1935. Hurt Vowinkel Verlag G. m. b. H. 64 str.

Ullmann H.: Das Südostdeutschtum. Berlin - Stuttgart 1935. Verlag Grenze und Ausland. Schriften zur Volkswissenschaft. 32 str.

Vasterling, Christian: Entdeutschungsgefahren im Reifealter. Neue deutsche Vorschungen, Abteilung Volkslehre und Gesellschaftskunde. Berlin 1936. Junker und Dünhaupt Verlag. 174 str.

Veiter, Theodor: Die slowenische Volksgruppe in Kärnten. Wien - Leipzig 1936.

Wiese, Hans R.: Auslandsdeutsche Erneuerung. Berlin 1936. Volk und Reich Verlag. 88 str. (Vsebina: Vorwort, Menschenrecht u. Demokratie als Mittel des Volkstumschutzes. Moralisches Rust-

zeug und politische Praxis der Alten, Werden und Willen der Jugend. Der Weg in die Zukunft).

Literatura o kočevskem problemu bo navedena v »Kočevskem zborniku«, ki ga še letos izda CMD.

Fran Škulj

Proslava 50-letnice moške in ženske šentpeterske CM podružnice v Ljubljani

Na pobudo predsednice ženske šentpeterske CM. podružnice gospe Nilke Potočnikove sta soglasno sklenila oba odbora čim slovesnejše praznovati svoj 50-letni jubilej. Po temeljiti pripravi je bila določena proslava na 14. marca 1936. Na predvečer 13. marca so se zbrali odborniki in odbornice z zastopniki glavne družbe v lepo okrašenih posebnih prostorih Zupančičeve gostilne na Jegličevi cesti k svečani seji, na kateri so odlikovali svojega dol-

goletnega in velezaslužnega predsednika g. Viktorja Rohrmanna s tem, da so ga med živahnim odobravanjem izvolili za dosmrtnega častnega predsednika. Slavju so prisostvovali med drugimi: prvomestnik CMD ing. J. Mačkovšek, podžupan dr. Vladimir Ravnihar, narodni poslanec Rajko Turk, zastopnik Sokola I. profesor Pavel Pestotnik ter zastopniki vseh ljubljanskih podružnic, ki so prinesli za polstoletnico najlepše pozdrave, hkra-

Odbor moške in ženske šentpeterske podružnice leta 1937

tu pa so v toplih besedah čestitali novemu častnemu predsedniku. Ves večer je potekel v najlepši harmoniji in navdušenju za narodno-obrambno delo.

14. marca pa je bila jubilejna proslava v dvorani Sokolskega doma na Taboru z izbranim koncertnim sporedom za najširšo javnost. Nad odrom, ki je bil slavnostno okrašen, je bila pritrjena slika Nj. Vel. kraljice Marije, ki je v svoji plemeniti naklonjenosti do narodno-obrambne dela blagovolila prevzeti pokroviteljstvo nad jubilejnimi svečanostmi. Proslavo so počastili s svojim obiskom načelnik prosvetnega oddelka J. Breznik kot zastopnik bana in banske uprave, podžupan dr. V. Ravnihar kot zastopnik mestne občine; prvomestnik CMD ing. J. Mačkovšek, ter veliko število zastopnikov kulturnih in nacionalnih organizacij in ustanov.

Kmalu po 20. uri je stopil v dvorano odposlanec visoke pokroviteljice sanitetni polkovnik dr. Ilija Birčanin, pozdravljen z viharimi ovacijami vse dvorane. Prav iskreno dobrodošlico pa sta mu izrekla V. Rohrmann, predsednika m. podružnice in N. Potočnikova, predsednica ž. podružnice. Nato sta stopila na oder oba voditelja šentpeterskih Cirilmetodarjev, podala historijat podružnic ter v kratkih besedah očrtala pomen jubileja, ki naj bi bil trdna vez med preteklostjo in bodočnostjo ter v spodbudo bodočim pokolenjem za plemenito borbo in nesebično požrtvovalnost za narodov obstoj in njegovo sla-

vo ter čast domovini. S prisrčnimi besedami se je zahvalila predsednica Nj. Vel. kraljici Mariji za njeno blagonaklonjenost s sveto obljubo, da se bodo člani in članice šentpeterskih podružnic vselej in povsod izkazali vredni visokega pokroviteljstva.

H koncu je podala še kratek obris o polstoletnem delu ter navedla delovanje še živčih in že pokojnih pionirjev, ki imajo neminljive zasluge, da je zavzemala šentpeterska podružnica 1. mesto v pridnosti in požrtvovalnosti med vsemi edinicami CMD. Saj je zbrala v narodno-obrambne namene težak milijon darov. Z željo, da bi vsi Jugoslovani strnjeno delali za narodno obrambo, je zaključila svoj govor.

Vse občinstvo je navdušeno aklamiralo častnemu predsedniku V. Rohrmannu in predsednici Nilki Potočnikovi ter ji podarilo lep šopek rdečih nageljnov.

Potem je sledil koncertni del večera, ki ga je otvoril mladinski zbor iz Kranja pod vodstvom dirigenta A. Fakina z državno himno ob spremljavi orkestra kranjske Glasbene šole. Nato so se izvajale nadaljnje točke programa, ki so nudile občinstvu prvovrsten glasbeni užitek.

Po koncertnem delu se je razvila prijetna in prisrčna zabava, kakor je mogoča le med sestrami in brati Cirilmetodove družbe. Bil je lep večer, Družbi pa je dal prispevek nad 10.000 Din.

—lj—

50-letnica Šentjakobsko-trnovske podružnice

Agilna šentjakobsko-trnovska podružnica je dne 28. novembra 1936 slavila na svečan način 50 letnico svoje ustanovitve in uspešnega dolgoletnega delovanja s slavnostno predstavo »Janez Sonce«, katero je z velikim požrtvovanjem radevolje vpriporil v korist podružnice naš znani na umetniški višini stoječi Šentjakobski oder.

Prostrano gledališko dvorano v Mestnem domu je do zadnjega kottička napolnilo slavnostno razpoločeno članstvo in našemu pokretu prijazno naklonjeno občinstvo. Našemu

vabilu so se tudi odzvali razni odličniki, korporacije in funkcionarji bratskih ljubljanskih podružnic v prav velikem številu in sicer v zastopstvu župana g. Vombergar, nar. poslanec dr. Riko Fux, prvomestnik glavne družbe CMD ing. Mačkovšek, predsednik Zveze kulturnih društev prof. Jeran, starosta Sokola II. dr. Šubic, starosta Sokola IV. Poglačnik, zastopnik Jadranske straže dr. Pintar s soprogo, zastopnica Kola jugoslovanskih sester Gostičeva, zastopnica društva Kneginja Zorka dr. Pucova, podpr. mestne ženske po-

družnice dr. Ravniharjeva, predsednica šentpeterske podružnice Potočnikova, predsednica šišenske podružnice Prelečeva, podr. mestne podružnice ravnatelj Josin, predsednik akademske podružnice Stare ter naš častni predsednik prof. Albert Sič s soprogo, našo častno predsednico.

Preden se je pričela slavnostna predstava, je predsednik podružnice France Štrukelj stopil pred zastor in se najprej zahvalil Šentjakobskemu odru ter predstavil vse navzoče zastopnike korporacij in podružnic ter vse mnogobrojno občinstvo, ki je počastilo s svojo navzočnostjo naše slavje in izvajal nadalje:

Gospoda moja! 15. septembra lanskega leta se je vršila jubilejna skupščina glavne družbe, na kateri se je slavil 50 letni obstoj in plodonosno njeno delovanje.

Naša šolska in narodnoobrambna Družba je bila ustanovljena zaradi samoobrambe in iz čuta domovinske ljubezni. To je bil prvi in menda edini pojav našega složnega rodoljuba, ker pri Družbi so v početku delovali vsi Slovenci brez razlike stanu in političnega naziranja. Idealni ustanovitelji so stavili Družbi za cilj narodno prebujo in rešitev slovenske mladine.

Naš narod sta takrat ogrožala dva močna in mogočna sovražnika: Nemci na severu in Italijani na jugozapadu.

Kot reakcija na ta pritisk se je ustanovila Družba sv. Cirila in Metoda in takoj so se začele po vseh slovenskih krajih z navdušenjem ustanovljati podružnice.

Ena izmed prvih podružnic se je ustanovila 29. marca 1886 od zavednega prebivalstva šentjakobskega in trnovskega okraja. Vsi odbori naše podružnice so marljivo delovali in zbirali sredstva za glavno Družbo do svetovne vojne.

Prirajale so se zbirke, predavanja, veselice in druge prireditve, na katerih se je bodrilo k požrtvovalnosti in zavednosti prebivalstva naših okrajev. Ves polet in razgibanost v tem delu je zaustavila iz znanih razlogov svetovna vojna.

Takoj po končani svetovni borbi in po ustanovitvi naše ljubljene kraljevine Jugoslavije, se je naša podružnica zopet z vso silo priprijela svojega dela, saj smo se vsi zavedali, da nam je Družba sv. Cirila in Metoda tudi

po osvoboditvi ravnotako, ako še ne bolj potrebna, kakor pred svetovno vojno.

Naša podružnica je z uspehom skušala do današnjega dne s svojim podrobnim delom doprinesti svoje k uspešni narodni obrambi naše glavne Družbe.

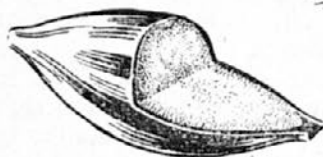
V tej petdesetletni dobi je podružnica skupno z žensko podružnico zbrala 770.650.— Din v današnji valuti. Koliko truda in požrtvovalnosti ter samozatajevanja je bilo položnega v to, da se je zbiranje s tako lepim uspehom zaključilo ob našem jubileju.

Ko to konstatiramo, je na mestu, da omenim požrtvovalne in odlične voditelje naše šentjakobsko-trnovske podružnice, ki so odlično in uspešno delovali v tej dobi 50 let: našega pokojnega predsednika dr. Papeža, ki je načeloval naši podružnici celih 23 let, Štefana Lapajmeta, okr. gl. v p., Hinka Franzla, posestnika, Vončino Valentina, in še živečega našega častnega predsed. prof. Alberta Siča in njegovo soprogo častno predsednico Marijo Sičevo, nadalje večletnega našega blagajnika pok. župnika Ivana Vrhovnika ter pokojne in živeče tajnike in odbornike gosp. dr. Gregorja Žerjava, ing. Pavla Endlicherja, dr. Pavla Kozino, Jakoba Smoleta, Antona Šemeta, Valentina Kopitarja, Frana Mlakarja, Fr. Berganta, Bučarja Antona, Andloviča, Ivana Zirkelbacha, Fr. Trtnika, Antona Pogačnika, inšpek. Kovača, Stanka Jesenka, Matije Rodeta, Milana Sterlekarja, Antona Likozarja, Janka Kocjana, Frana Marna, Frana Kovača, Rudolfa Zorca in Toneta Žerjala.

Tudi današnji odbor naše podružnice šteje nekaj odličnih, že dolgo let sodelujočih članov, dela in zasleduje cilje naših prednikov, ter ima pred očmi velike naloge, ki jih ima naša glavna Družba za obrambo našega narodnega življa v ogroženih krajih.

Prav sedaj v današnji dobi se morajo vse naše podružnice zavedati dolžnosti do našega narodnoobrambnega dela, ko vidimo trpljenje naših bratov onstran mej, ko čutimo pritisk tujega življa na našem integralnem telesu ob mejah Koroške, Štajerske in Prekmurja, velikanski pritisk celo v naši sredi na Kočevskem.

Iz tega sledi, da naše narodno obrambno delo in prizadevanje ne sme počivati, temveč se mora nadaljevati z vso intenzivnostjo in zbirati sredstva za našo glavno Družbo. Obe-

Kneippova
samo
v takih-le zavitkih!

Med žganim ječmenom in sladno kavo je bistven razloček. Jedro navadno žganega ječmena (zgornja slika) ni izpremenjeno v slad, ampak je samo malo ožgana moka. Jedro Kneippove sladne kave je izpremenjeno v karameliziran sladki sladkor, ki hrani in krepi živce. Zato zahtevajte vselej Kneippovo!

nem pa vzgajati našo mladino k požrtvovalnosti in narodni zavednosti.

Kot veliki čebelnjak moramo smatrati našo Ciril-Methodovo družbo in nebroj delavnih njenih podružnic tvori panje tega velikega čebelnjaka. Vsak panj tega čebelnjaka, v prenešenem smislu vsaka posamezna podružnica mora s pridnostjo drobnih čebelic neumorno zbirati sredstva za napolnitev blagajne glavne Družbe, da bo mogla hitro in uspešno lečiti in blažiti vsaj največje rane, ki jih zadajajo naši zakleti sovražniki našemu narodnemu telesu in priskočiti na pomoč tam, kjer je pomoč najnujnejša.

Te dolžnosti se je šentjakob.-trnovska podružnica v celem njenem 50letnem delovanju tudi zavedala in sem uverjen, da bo tudi v njenem nadaljnjem delovanju skušala z vsemi svojimi skromnimi silami delovati v prid naše prepotrebne glavne Družbe sv. Cirila in Metoda pod njenim starim uspešnim geslom

»Mal položi dar,
domu na oltar.«

Zdravo!

Po teh uvodnih besedah se je pričela predstava, kateri je do konca z velikim zanimanjem sledila vsa slavnostno razpoložena publika, ki je od dejanja do dejanja z velikim aplavzom dajala duška svojemu zadovoljstvu nad tako krasno uspelim slavnostnim večerom.

Sporodno s pripravami za ta slavnostni večer si je podružnica omislila tudi slavnostno nabiralno akcijo z zabijanjem srebrnih in zlatih žebličkov v zemljevid naše narodne meje in ogroženih krajev. Ta zemljevid so imeli že priliko videti udeleženci glavne skupščine v Mariboru. Akcija je imela tudi popoln uspeh, saj je podružnica zbrala s svojo slavnostno prireditvijo in zemljevidom preko 10 tisoč dinarjev za ogromne naloge, ki jih ima glavna družba CMD.

Šentjakobsko-trnovska podružnica je svojo 50letnico obstoja slavila v znamenju dela, kar se ji je v polni meri posrečilo ne samo v gmotnem oziru, temveč tudi moralna stran je mnogo doprinesla k samozavesti in vzpodbujanju k požrtvovalnemu delovanju, in ji želimo tudi v njenem nadaljnjem delu polnega plodonosnega uspeha.

VESTNIK DRUŽBE SV. CIRILA IN METODA V LJUBLJANI

LII

Velika skupščina

Družbe sv. Cirila in Metoda l. 1937.

(Redna 48. skupščina v Kočevju, dne 15. avgusta 1937.)

Prvič kar obstoji CMD je zborovala v Kočevju. Za Slovence na Kočevskem je bil ta dan zelo pomemben. Pristrčen sprejem na kolodvoru in številna udeležba Slovencev iz oddaljenih vasi, ki so prihiteli pozdravit skupščinarje, sta potrdila potrebo, da se je vršila skupščina v Kočevju.

V mestu samem so bile slavnostno okrašene z zastavami samo hiše Slovencev. Mlaji, ki so pozdravljali došle udeležence skupščine in Sokole, so bili edini vidni znak, da se bo vršila v Kočevju večja prireditve.

Posebni vlak je pripeljal množico članstva CMD in zastopnikov drugih nacionalnih organizacij. Na kolodvoru je došle goste pozdravil domači župan notar Lovšin. Direktor Burgar je imel nagovor v imenu kočevske CM podružnice. Profesor Stražar je izrekel dobrodošlico za narodna društva, katera delujejo v Kočevju. Pevski odsek Sokola je zapel »Našo pesem«. Mala deklica je izročila prvomestniku šopek cvetja, nato se je prvomestnik zahvalil za lep sprejem.

Izpred kolodvora se je razvil velik sprevod. Na čelu je bila sokolska konjenica in vojaška godba iz Ljubljane. V sprevodu so korakali poleg vodstva CMD in skupščinarjev še Sokoli, slovenske narodne noše in oddelki četnikov. Na zaključku so bili na okrašenih vozovih domačini iz okoliških vasi in kolesarji. V sprevodu je bilo nad tisoč udeležencev.

Na prostoru pred ljudsko šolo je bil razhod. Članstvo CMD je odšlo v Dijaški dom. Tam je napolnilo čitalniško dvorano, kjer se je vršila skupščina.

Ob 11. uri 30 minut je prvomestnik ing. Janko Mačkovec otvoril skupščino s pozdravom:

Spoštovane dame in gospodje,
dragi skupščinarji!

Pozdravljam zastopnike oblastev, samouprav, obrambnih, kulturnih, viteških, prosvetnih in vseh drugih organizacij, ki so navzoči.

Naš zbor so posetili:

Zastopnik bana: sreski načelnik dr. Brezigar;
zastopnik načelnika prosvetnega oddelka kr.

banke uprave: gimn. direktor Burgar Anton; zupan mesta Kočevja: notar Lovšin Anton; zastopnik Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije in Sokolske župe Ljubljana: Kajzel; Klub koroških Slovencev: dr. Fellacher; ravnatelj rudnika Kočevje: ing. Lepužič; Branibor osrednji odbor: Laharnar Tone; Jadranska Straža, oblastni odbor Maribor: dr. Lipold, predsednik obl. odbora; Manjšinski institut v Ljubljani: Zorman Vinko, vodja instituta; Zvezo kulturnih društev: predsed. profesor Jeran; Zvezo kulturnih društev v Mariboru: učit. Golež; Narodno Odbrano osrednji in središnji odbor: Bordon Rade; Udruženje četnikov: Peterlin Petruška; Udruženje jugoslovanskih učiteljev, sekcija Ljubljana: učit. Zupanc Lojze; Zvezo naprednih starešin: dr. Zalokar; Sokolsko župo Maribor: šol. nadz. Velnar; Sokolsko župo Novo mesto: dr. Vasič; zastopnik podstaroste SKJ E. Gangla: Poharc Ivan; Jadransko Stražo, kraj. odbor v Ljubljani: Verbič; Jadran akad. napred. d.: Zun; Starešinski Preporod: prof. Kolar; Soča matica, Ljubljana: Svetina; Vodnikova družba: prof. Rhovnik Fran. Narodni poslanci: dr. Fuks Riko, Prekoršek Ivan, Turk Rajko; ljubljanski podžupan dr. Ravnihar; banovinski svetnik: dr. Sajovic Ivan.

Prav posebno pa pozdravljam še naše drage rojake, ki so prihiteli iz vseh krajev Kočevskega, od Kostelske strani, Dragarske doline, Mozlja, Koprivnika, od belokrajinske strani in od Stare cerkve. Zagotavljam jim družbenih simpatij v njihovih težkih borbah s skopo zemljo in tujim okolišem.

UDANOSTNA BRZOJAVKA.

Predno pa nadaljujem z našim delom, predlagam, naj se odpošlje maršalatu dvora na Bledu naslednji telegram:

»Skupščinarji Cirilmetodove narodno obrambne družbe se spominjajo na svojem zborovanju v Kočevju v globoki vdanosti Njegovega Veličanstva kralja in vsega kraljevskega doma.

Predlog je bil sprejet z burnimi ovacijami.

Pismene pozdrave in brzojave so poslali: dr. Kramér Albert, senator; dr. Pirkmajer Otmar, podban v p.; Gangl Engelbert, podstarosta Saveza Sokola; dvorna dama Tavčarjeva; Legija koroških borcev; narodni poslanec Hočevar; direktor dr. Dolar; Jadranska Straža v Ljubljani; dr. Hrašovec Juro; prof. Kumer Janko; Bevk Helena.

Iz Maribora so sporočili pozdrave: dr. Lašič Ferdo; dr. Kac Viktor; Majer Fran; Oset Miloš. Nadalje se je spomnil prvemestnik vseh Cirilmetodarjev, kateri so preminuli od zadnje skupščine. (Glej spis Naši grobovi.)

Nato je opisal zasluge umrlega prvega prvemestnika s sledečimi besedami:

Izabili smo pa še monsignora Toma Zupana, prvega prvemestnika naše Družbe, ki ji je načeloval prvih njenih 20 let. Zamisel pokojnega župnika Ivana Vrhovnika, naj se osnuje obrambna družba sv. Cirila in Metoda, je takoj povzel in postal njen soustanovitelj. Našo samobrambo je izvalo tuje poseganje po naši mladini. Pogubo preteč oblak se je na našem obzorju pokazal z nemškimi »Schulvereinom«. Takoj je pričel rovariti celo na bivšem Kranjskem z namenom, da bi raztegnil nemške meje. Proti drznosti tega osvajalnega društva niso zalegle nobene interpelacije v deželnem zboru. Čehi so takoj ustanovili proti tujim nameram svojo Šolsko Matico. S češkimi brati je bil Tomo Zupan v tesnih stikih, udeležil se je proslave tisočletnice prihoda slovanskih apostolov in tako je postal tudi soustanovitelj naše Družbe.

Njena prva skupščina je bila na dan sv. Cirila in Metoda 1886 in načelnik nove družbe je postal takratni profesor Tomo Zupan.

Tuje napade na Družbo in njeno delo je energično odbijal. Boleli pa so ga ozkosrčni domači napadi nanjo. Obzirno jih je zavračal in pojasnjeval družbeno stališče. Zanj je skušal pridobiti najvišje cerkvene dostojanstvenike, pa se mu ni posrečilo. Moral je celo kot izgnanec zapustiti ljubljansko Alojzijevišče, kjer je bil prefekt.

Mal položi dar domu na altar, geslo, ki ga je Tomo Zupan dal Družbi, je obrodilo velik sad in omogočilo otvoritev mnogih zavodov za rešitev naše dece.

Ob njegovem odhodu iz aktivnega dela v vodstvu ga je 1907 velika skupščina Družbe v Boh. Bistrici izvolila za častnega člana, leta 1929 pa v Kranju v njegovo počastitev ustanovila sklad Toma Zupana.

Njemu in vsem umrlim zvestim družbenikom: Slava!

POLOŽAJ SLOVENCEV ZA MEJO.

Poročilo o Slovencih za mejo, ki pa je v naslednjem priobčeno po sili razmer le v izvlečku, pa še to nepopolno.

Zatem je prvemestnik inž. Mačkovšek podal izčrpno poročilo o položaju našega narodnega življa na Primorskem in Koroškem. Položaj našega naroda na Primorskem karakterizira novi dogovor, ki sta ga Jugoslavija in Italija pod-

pisali letos na veliki četrtek. Tedaj so se naših rojakov, ki so ostali pod Italijo, spomnili v slovenskih uradnih izjavah, ki jih je podal italijanski zunanji minister grof Ciano po Mussolinijevem nalogu. Prav ob podpisu dogovora je Ciano prečital brzojavo svojega šefa, da bo izpuščenih zadnjih 28 slovenskih konfinirancev, medtem ko jih je bilo malo prej ob rojstvu italijanskega princa 62 že osvobojenih. Ciano je dal naši vladi obljubo, da bo italijanska vlada v marsikaterem pogledu omilila postopanje nasproti našemu življu na Primorskem. V posebnem pismu našemu ministrskemu predsedniku je zagotovil, da bo italijanska vlada dala pristojnim oblastem nalog, naj spet omogočijo svobodno rabo našega jezika pri verskih obredih, da se otvorijo tečaji za slovenski in srbohrvatski jezik, da se dovoli eden ali več slovenskih listov in da se dopustijo kulturne manifestacije in organizacije. Omiljeno pa je postopanje v zadevi tiska slovenskih knjig. Manj se da govoriti o kakih kulturnih manifestacijah, ali organizacijah našega naroda na Primorskem, pač pa se je meja nekoliko bolj odprla. Opazamo gostovanja sportnikov, uspeh naše opere v Trstu in na Reki ter izlete v obeh smereh preko meje. Obenem pa objavlja italijanski uradni list »Gazetta ufficiale« šbe zmerom odloke, ki izpreminjajo slovanske primke. In tik pred podpisom dogovora z našo državo je izšel odlok, da sme »Državna ustanova za kmetijsko prerojenje treh Benečij«, ki že več let kolonizira Italijane po severovzhodnih krajih, razlastiti vsakega posestnika, če smatra to za umestno v dosegu svojih ciljev.

NAŠ NAROD NA KOROŠKEM.

Položaj Slovencev na Koroškem se je močno poslabšal.

Za vso svojo lojalnost in državotvornost, ki so jo pokazali v zadnjih letih in v najtežjih trenutkih avstrijskega državnega življenja vse doslej, niso prejeli nikakega zadoščanja. Obratno: njih kulturno življenje je vedno bolj ogroženo predvsem radi sistematične delavnosti privatnih raznarodovalnih organizacij. Vendar pa je avstrijska državna oblast tudi v tem slučaju direktno sokriva, saj kljub avtoritarni ureditvi javnega življenja mirno trpi, da se raznarodovalno delo v velikem obsegu nemoteno izvaja. Centralna vlada tudi ne kaže niti najmanjše volje, da bi se položaj koroških Slovencev zboljšal vsaj glede šolstva, temveč prepušča popolnoma svobodne roke koroški deželni vladi. Saj so ukrepi slednje, glede manjšine, še vedno deležni sugestivnega ali direktnega vpliva Heimabunda, ki v resnici tudi še danes vodi manjšinsko politiko na Koroškem.

V tem pojavu je kar nemožeča logika: Heimabund je odločno hitlerjevsko orientiran in potemtakem sokrivec narodnosocialistične vstaje v juliju leta 1934. Kljub tej protidržavni gesti pa odloča danes o usodi slovenske manjšine, ki je bila za časa vstaje vzorno lojalna in v naslednjih letih tudi aktivno državotvorna pri

grajenju države po novih načelih. To so dejstva, ki vpijejo do neba in postavljajo avstrijski krščanski avtoritativni režim v prav posebno luč, ki ne osvetljuje baš lepoto krščanske dejavnosti in katoliško stanovsko ureditev na Koroškem.

Potovanje kancelarja Schuschnigga, po slovenskem Koroškem lanske pomladi, je bilo za koroške Slovence zelo **usodno**, saj je postalo **po tem obisku jasno**, da so **pričakovanja koroških Slovencev razblinila v nič in da se bodo krivice dogajale v nezmanjšani meri naprej**, mogoče celo bolj brezobzirno kot prej. Na Koroškem je bil pri tej priliki od nemške strani organiziran odpor vsega onega prebivalstva, ki je socialno ali kulturno pod nemškim vplivom ter so najbolj radikalni elementi kancelarju v oči grozili, da bodo na terenu bojkotirali vse odredbe v korist slovenske manjšine. Nas zanima predvsem rezultat tega potovanja: **Slovenska deputacija v Celovcu je postavila v glavnem dve zahtevi: 1. šolsko vprašanje na Koroškem naj reši neposredno prosvetno ministrstvo in 2. deželni vladi na Koroškem naj se avtoritativno zapove, da postavno zaščiti slovenske kulturne interese.** Istočasno pa je nemška delegacija približno tako-le formulirala svoje težnje: **»Večina prebivalstva v mešanem ozemlju se dobro počuti v nemškem kulturnem območju in se strastno brani vsake zveze s Slovensko prosvetno zvezo ter se pri tem svojem odporu sklicuje na to, da je bilo za časa obrambnih bojev domovini zvesto.** Če vpoštevamo dejstvo, da je še 6. aprila 1936. kancelar ultimativno zahteval rešitev manjšinskega problema na Koroškem, zlasti glede slovenskih šol ter v ta namen določil 15. maj 1935 kot zadnji rok, potem se gotovo ne motimo, če gledamo v nastali tišini po kancelarjevem obisku poslabšanje položaja manjšine.

V letu 1935. so bila namreč v teku intenzivna pogajanja med zastopniki manjšine in nemške večine radi ureditve šolskega problema. Julija lanskega leta pa so bila **pogajanja prekinjena**, zato tudi o tem predmetu lahko mirne vesti spregovorimo.

Ko so se leta 1928 končno veljavno razbila pogajanja za **kulturno avtonomijo manjšine**, ni bilo več prave platforme, na kateri bi se zgradil sporazum med Slovenci in Nemci. Z likvidacijo demokracije in uvedbo stanovskega reda v Avstriji pa naj bi nastali za manjšino novi pogoji, ki naj bi jih bilo treba upoštevati in izkoristiti.

Osnova za pogajanja glede šolstva je bila utrakvistična šola, na kar so pristali tudi Slovenci. Prvotno so se pogajali na nemški strani predstavniki krščansko-socialne smeri, a so se kmalu umaknili »Heimatbundu« v zavesti, da nimajo prave zaslombe v samem nemškem taboru, kjer tvorijo večino nemške nacionalne struje raznih barv, katerim je skupen samo odpor proti zahtevam Slovencev. Kakor znano, je »Heimatbund« organizacija, ki vodi načrtno pomemčevanje slovenskega ljudstva na Koroškem in je do julijske narodnosocialistične vstaje v

Avstriji uživala tudi polno podporo javnih oblasti. Kljub temu, da je bilo vodstvo »Heimatbunda« odločno narodnosocialistično orientirano in potemtakem po julijskem udaru močno obremenjeno, je bila vendar že leto dni kasneje ravno ta ista organizacija določena kot edini kompetentni partner za pogajanja s Slovenci. Razume se, da so se Slovenci branili takega partnerja, ki je bil ves čas že kar tradicionalen nasprotnik vseh slovenskih teženj, a so končno pristali tudi na to. Po dolgotrajnem pretresanju šolskega problema sta končno obe stranki pristali na sledečo rešitev: Podlaga šolstvu na mešanem ozemlju je utrakvistična šola, ki se deli na tri tipe.

Tip I.: Razmerje slovenščine do nemščine v pouku je 1:1. Ta tip se uveljavi v občinah, ki jim Nemci sami priznavajo čisto slovenski značaj. Za to vrsto utrakvistične šole je bilo predvidenih vsega 10 šol.

Najvažnejši je tip II., po katerem bi se počevalo v 70 šolan. Razmerje slovenščine do nemščine v pouku bi bilo po tem vzorcu 1:2 v prid nemščine, to pa tako, da bi v prvem šolskem letu $\frac{3}{4}$ pouka bilo v slovenščini, tudi v 2. in 3. šolskem letu bi bila še nad polovica ur v slovenščini, šole s 4. šolskim letom bi se stopnjevale število ur z nemškim učnim jezikom.

Tip III. velja za šole s pretežno pomemčenim prebivalstvom. Po tem vzorcu bi bil pouk izključno nemški, vendar bi bila slovenščina obvezen predmet skozi vseh 8 šolskih let. Te vrste bi bilo 19 šol.

Po tem načrtu bi bilo torej 99 utrakvističnih šol na Koroškem. Med temi bi bilo 80 takih, v katerih bi bila dana možnost, da se slovenski otroci nauče toliko slovenščine, kolikor je neobhodno potrebno za nadaljnjo izobrazbo. S tem bi bil omogočen slovenskemu ljudstvu na Koroškem dostop do slovenskega kulturnega bogstva, kar je gotovo prvi pogoj, da se vzgoji narodna zavednost in samozavest.

Sporazum je bil dosežen, (samo uvrstitev štirihi šol je bila sporna) — da, celo to se je zgodilo, da je gornjo rešitev končno predlagal sam »Heimatbund«. Ko pa so Slovenci pozno v jeseni 1. 1935. pristali na to in zahtevali uzakonitev tega sporazuma, se je začel »Heimatbund« izmikati z zavlačevanjem, dokler se ni nudila ugodna prilika, da se je mogel sporazum odložiti sploh ad acta. To se je zgodilo lansko poletje, k čemur sta pripomogla v glavnem dva razloga. Posledice kancelarjevega obiska Koroški in politični sporazum med Avstrijo in Nemčijo od 11. julija 1936.

Kljub vsem pogaženim nadam in obljubam pa so še mnoge življenjske sile nakopičene v tej peščici slovenskega naroda, ki kljub vsemu pritisku vedno znova bruhnejo na dan, se manifestirajo v slovenski pesmi in v žilavem podrobem delu, ki je končno vedno skoro odločilnega pomena. Tako se je v splošnem društveno življenje močno poživilo in tudi delovno območje društev se je razširilo. Poleg rednih društvenih

nastopov je bilo v preteklem letu več lepo uspelih prireditve večjega obsega. Tako izredno dobro uspela uprizoritev »Miklove Zale« v Škocijanu, Zilski dan na Brnci, pevski koncert v Logi vesi, pevski prireditvi v Žitari vesi in Zelezni Kapli. Kdor pozna koroške razmere, bo te uspešne prireditve visoko cenil.

Ker nikakor ni mogoče doseči zboljšanja v šolstvu, so se koroški Slovenci zatekli k **samo-pomoči**. V okvirju izobraževalnih društev so začeli ustanavljati **privatne slovenske jezikovne tečaje**, ki so po zakonu dovoljeni. Pri tem je zanimivo tole: Dokler so Slovenci upali na pravičnejšo ureditev koroškega šolstva in niso še posegli po samopomoči, so padali od strani Nemcev stalno očitki, češ, saj si lahko pomagate sami, zakaj pa ne začnete s privatnim poukom, ki je dovoljen; v tem da je znamenje, da potreba slovenskega pouka sploh ne obstoja. Čim pa so se pojavili prvi privatni slovenski tečaji, je koroška deželna vlada izdala poseben odlok, ki daje šolskim vodjem pravico, da po svojem osebnem preudarku dovoljujejo, če se otroci njihovih šol smejo udeleževati teh slovenskih jezikovnih tečajev ali ne. Na ta način se je na Koroškem uveljavila naravnost paradokсна praksa. Da podeželski učitelji, ki so slovenskemu življu brez izjeme sovražni, odločajo po svojem osebnem preudarku, če je izvajanje državnih zakonov v danem primeru umestno ali ne, če se naj slovenskim otrokom dovoli postavno dovoljen pouk materine besede ali ne. Kljub vsem težkočam pa obstoja danes že 14 slovenskih jezikovnih tečajev, ki jih poseča povprečno po 40 do 50 otrok. V dveh slučajih so učitelji uporabili prej citirani odlok in prepovedali otrokom pohajati v slovenski tečaj.

Pri tem pa se ima koroška »Slovenska prosvetna zveza« boriti tudi z drugimi, včasih že kar nepremagljivimi ovirami pri otvoritvi privatnih tečajev. K vsemu temu pa se pridružuje materialne težave, pomanjkanje primernih knjig za pouk, pomanjkanje učil sploh. To je zopet žalosten primer, kako malo razumevanja je v splošnem med Slovenci za potrebe lastnih narodnih manjšin. Človeku se zdi, kot da čisto sploh ne čutimo, da smo z brati onstran meje kulturna enota, živ organizem, ki mora skrbeti za življenjske sile vseh organov, ne samo za srce in glavo. Nemci črtujejo ogromne vsote za svoje manjšine, čeprav so nemške manjšine skoro brez izjeme gospodarsko močne; Čehi vzdržujejo na Dunaju celo kopico svojih privatnih šol, mi pa smo kakor posušeno drevo: še knjig in zvezkov nimajo naši koroški rojaki za slovenske otroke, ki si želijo priučiti se materine besede s svojo pridnostjo, ker jim tuja šola tega ne nudi. Ali se bomo kedaj prebudili in se zavedli svojih dolžnosti, ali pa se hočemo še naprej izživljati samo v ozkosrčnosti, ki zamračuje vsak pogled kvišku in naprej?

Predvsem ni mogoče prezreti v zadnjem času **podvojene aktivnosti narodnega socializma na Koroškem**, ki je ravno v tej deželi najživahnejši

in najbolj agresiven. Koroški narodni socializem ima namreč posebno misijo, pripraviti vse potrebno za uspešno ekspanzijo nemštva proti jugu in Jadranu. Nemška želja po zvezi s Sredozemljem — »Drang zur Adria« — danes še ravno tako živi, mogoče celo bolj živo kot kedaj prej. Za uresničenje tega cilja se nudita samo dve možnosti: Zveza Tirolske z morjem, ali pa, kar je veliko bliže in priročneje: zveza Koroške preko slovenskega ozemlja z Jadranom. In koroški narodni socializem z vso gotovostjo računa na to zadnjo alternativo. Delo koroškega hitlerjanstva je usmerjeno v pravcu: likvidirati za vsako ceno in čimprej slovenski živelj na Koroškem in na ta način pripraviti ugodna tla za nadaljnjo podjetnost nemštva.

NEMŠKA PROPAGANDA.

Da to ni le osamela težnja, nam priča poleg raznih drugih tudi še naslednja značilnost, ki kaže, kako si nemški narodni socializem že skuša lastiti celo običaje, ki niso bili nikdar nemški.

V Monakovem je bila namreč letos pomladi otvorjena velika kmetijska razstava, ki jo je organiziralo nemško državno ministrstvo za kmetijstvo in prehrano in ki je prikazovala, kako si voditelji rajha zamišljajo kmetско delo in življenje v bodoči tako zvani štiriletni načrtni proizvodilni bitki. V najbolj reprezentativni zgradbi te razstave je visela glavnemu vходу nasproti ogromna slika našega knežjega kamna in gosposvetskega stola ter je predstavljala ustoličenje na Gosposvetskem polju. Pod sliko je bil napis: »Tako je naš koroški kmet pred tisoč leti izročal oblast in vlado svojim knezom«. Drugi napis pa: »To je bil simbol kmetske demokracije pred tisoč leti. Takrat so deželni knezi sprejemali iz rok preprostega kmeta svojo vladarsko moč in čast.« Ogromni sliki slovenskega knežjega kamna in gosposvetskega stola sta tvorili uvod v zgodovinski razvoj kmetstva v smislu nemške narodno-socialistične ideologije. Prilastili so si tedaj kot svojega in ga postavili kot svoj temelj naš slovenski običaj in obred, pri katerem so na Gosposvetskem polju morali pred dobrimi štirimi stoletji celo Habsburžani odgovorjati slovenski na slovenska vprašanja slovenskega kmeta.

Das se je ponemčevanje na Koroškem že dolga desetletja izvajalo sistematično, je vendar v zadnjem času opaziti neko **nervozno stopnjevanje raznarodovanja**. Očitna je izrazita težnja po čimprejšnji in temeljiti likvidaciji slovenstva na Koroškem in to z dvojnimi namenom. Kadar bi prišlo do resnih sprememb, kot je n. pr. Anschluss, da bodo ostrmelemu svetu lahko predstavili »čisto nemško Koroško«, do katere potem Jugoslavija kot slovanska država ne more in ne sme imeti nobenih aspiracij.

Veliko drznejši pa je drug namen, ki ga skuša oživotvoriti koroški narodni socializem: Da ustvari iz Koroške kar najboljše izhodišče za vse imperialistične težnje hitlerjevstva proti jugu in

morju. Ne bo odveč, če se pri tej priliki spomnimo obsežnega poročila o kočevskih Nemcih v listu »Völkischer Beobachter«, glavnem in službenem glasilu narodno-socialistične stranke v Nemčiji, ki označuje kočevski jezikovni otok kot »Eckpfeiler der deutschen Brücke zur Adria«, tedaj kot steber nemškega mostu do Jadrana. Na čigav račun?

Na to vprašanje bi ne smelo biti v bodoče nikakih dvoumnih odgovorov!

Našim rojakom onstran meja pa veljaj pri sleherni priliki naša misel: na nas samih je, da se ne bodo čutili povsem osamljene.

(Burno odobravanje).

POZDRAVNI NAGOVORI RAZNIH ZASTOPNIKOV.

Gimnazijski direktor Burgar iz Kočevja je pozdravil skupščinarje v imenu prosvetnega oddelka kr. banske uprave in je želel skupščini mnogo uspeha.

V imenu Saveza SKJ in ljubljanske sokolske župe je spregovoril g. Kajzel:

Vsem nam je znano, da je naloga CMD vzgajati duševno krepko mladino. Vaša in naša pota niso bila rožna in so še posejana s trnjem, to nas pa ne spravi iz ravnotežja. Naša pota so jasno začrtana in ne bomo krenili v stran. Čestitam k tako uspeli skupščini in želim mnogo uspeha.

Dr. Vašič je kot član glavnega odbora CMD poudaril načelno stališče Družbe do kočevskega vprašanja. (Glej spis CMD in kočevsko vprašanje).

Učitelj Zupanc Lojze je izjavil v imenu učiteljsstva, da bo stremeljenja Cirilmetodove družbe učiteljsvo vedno podpiralo.

Peterlin Petruška je pozdravil skupščino z naslednjimi besedami:

Udruženje četnikov, pododbor Ljubljana pozdravlja od dna srca današnjo skupščino Družbe svetega Cirila in Metoda, Družbe, ki je že pod tujim jarmom in v najtežjih okoliščinah na najzadnejših mejah slovanstva na tisoče in tisoče šoli obveznih otrok ohranila njihovi rodni materi Slaviji.

Človek bi mislil, da Družba v osvobojeni in združeni domovini lahko na zasluženih lavorikah mirno počiva. Čeprav so vsled mednarodnih dogovorov postavljene meje njenemu delovanju, pa ji je ravno zdaj treba napenjati vse sile, da ohrani narodu to, kar mu je v letih tuje nadvlade pridobila. Družba sv. Cirila in Metoda nam je potrebna bolj, ko kdajkoli prej. Zato naj se strne okrog nje vse, kar v našem narodu še trezno in pošteno misli ter naj jo podpira v njenih težnjah.

Zato le vkup, le vkup uboga gmajna pod prapor skupni naš Cirila in Metoda, saj zapečateni še naša ni usoda, a tudi prosta ni še vsa slovska Krajina, še narod naš pod tujcem zlim robuje, še krik njegov obupni sem se čuje.

Zaključil je: Pozdravljamo jo posebno tukaj, v tem predelu naše Jugoslavije, kjer so se pred stoletji naselili iz tujine došli Nemci, od katerih ne zahtevamo drugega, kakor mirno pristržno sožitje z našimi krvnimi brati brez vsakega nasilja, preziranja in zapostavljanja.

Prof. Jeran je izjavil:

Slavna skupščina! Kot predsedniku ZKD mi je prijetna dolžnost, da najlepše pozdravim ugledni zbor narodno obrambne organizacije CMD, ki že preko polstoletja budno stoji na straži v naših obmejnih in narodnostno ogroženih krajih in s tem uspešno kljubuje navalom tujčeve pohlepnosti.

Delovanje CMD in delovanje ZKD podpirata drug drugega in se dopolnjujeta.

Kakor podpira CMD z vso moralno in zlasti z materialno pomočjo naše narodno-obrambno in s tem tudi narodno-kulturno delo, tako naj delujejo z njo vzporedno roko v roki vsa nacionalno-kulturna društva s podrobnim prosvetnim delom. Pri tem imejmo pred seboj vzvišen cilj, da **samo** prosvetljen in nacionalno zaveden ter gospodarsko neodvisen narod se more uspešno braniti pred potujčevanjem in si tako ohraniti svojo težko priborjeno svobodo.

Le ono prosvetno delo, ki je prežeto z nacionalno idejo, nam jamči, da ostane naš narod duhovno svoboden in narodno zaveden ter tako **ne more** postati plen potujčevalcev.

Iskreno želim današnji skupščini pri njenem bodočem delu obilo uspehov, želim pa tudi, da bi vse nacionalne organizacije s složnim, požrtvovalnim, navdušenim in borbenim delom postavile neporušljiv jez vsem onim, ki bi nam hoteli ugrabiti naš mili jezik.

V tem smislu Vam vsem kličem naš bratski »Zdravo«.

Bordon Rade je pozdravil skupščino v imenu Narodne Odrbane v Ljubljani in središnjega odbora v Beogradu. Posnema iz poročila prvostopnika, da nam tujci kradejo našo zemljo. Poziva navzoče, da ne postane kočevsko vprašanje, vprašanje dnevne politike in zato je treba izločiti vse one, kateri se samo ob volitvah zanimajo za to ozemlje. Treba nam je svežih moči, da bomo kos germanskim in romanskim aspiracijam po našem ozemlju.

Za predsedništvo Jadrana je govoril Žun Anton:

Spoštovane dame in gospodje! Predvsem mi je dolžnost, da današnjo veliko manifestacijo naše nacionalne zavesti pristržno pozdravim in naši najstarejši in najuglednejši narodno obrambni organizaciji CMD v imenu JNAD Jadrana ob tej priliki najiskrenejše čestitam.

Nacionalna akademska mladina bo vedno znala ceniti ogromno delo, ki ga je CMD v teku svojega obstoja izvršila na narodno-obrambnem polju, torišču nacionalnega udejstvovanja, ki zahteva največjih žrtev. Tudi mi mladi se zavedamo, kolik pomen ima ravno v današnjih časih narodno obrambno delo. Posrečena poteza CMD, da izvede svojo glavno skupščino v Kočevju,

tem v narodnostnem oziru najbolj ogroženem kraju, le podkrepljuje to našo zavest. Nujno je potrebno, da se tudi mladina zainteresira za naše narodno-obrambne probleme. JNAD. Jadran deluje že delj časa v tej smeri. Zavedamo se, da je potreben močan in vzgojen kader mladih narodno-obrambnih delavcev, ki bodo enkrat zamenjali naše starejše tovariše in nadaljevali njihovo delo, za našega mladega kralja, v dobrobit celega jugoslovenskega naroda in naše ljubljene države.

Učitelj Golež je izrekel pozdrav v imenu ZKD Maribor in poudaril, da brez pomoči CMD ne bi bilo uspehov tudi na severni meji, kjer deluje večje število CM podružnic, katere so včlanjene v zvezi.

Solski nadzornik Velnar Joško je prinesel pozdrave z najsevernejše točke naše domovine Murske Sobote, kjer delujejo za povzdigo nacionalne zavesti. Zelel je, da bi bili Slovenci samostojni gospodarji na svoji zemlji in da bi nam bilo vrnjeno, kar nam je bilo odvzeto.

V imenu mariborske Sokolske župe je želel mnogo uspehov skupščini ter prosil, da bi še v bodoče CMD podpirala severno mejo.

Prvomestnik se je vsem delegatom za pozdrave najlepše zahvalil.

TAJNIŠKO POROČILO.

Družbin tajnik direktor Mirko Gruđen je postal svoje poročilo:

Spoštovana gospoda, dragi skupščinarji!

Prvič, odkar obstaja naša Družba, zborujemo v Kočevju. S tem ni rečeno, da nas in naše prednamce niso zanimale kočevske prilike, da nas ni bodel trn, da smo zavestno prezrli prilike, ki so bile in so pri vas večkrat neznosne. To ne. V razmerah, v katerih smo živeli pod Avstrijo, se tu pri vas ni dalo mnogo narediti. Vsak poskus udejstvovanja bi oblasti in obstoječe prilike kar v kali zatrl. Po osvobojenju so se razmere temeljito spremenile in »kočevsko vprašanje«, bi lahko za vedno izginilo iz seznama naših perečih narodno obrambnih zadev. Da se to ni zgodilo, dokazuje današnje zborovanje, kajti prišli smo k vam, da vam pomagamo v vaši borbi za obstanek in da posvedočimo svojo resno voljo: ne odnehati, dokler ne bo naš človek na svoji zemlji svoj gospodar. Pri tem delu nas ne bodo ovirali nobeni oziri, nobeni lažni dokazi, da je — tako, kakor je — prav, nobeni gospodarski in drugi preudarki, ki v svojih konsekvencah zaključujejo, da je duša slovenskega človeka tudi kupčijski predmet. Odklanjamo vsako sožitje z zajezdavci, ki nam spodjedajo korenine. Kdor hoče živeti na naši zemlji, mora računati z našimi zakoni — državnimi in nacionalnimi.

Če se bomo držali teh načel in tega programa, potem bo »kočevsko vprašanje« kmalu rešeno in s tem vprašanjem tudi absurdnost, da manjšina vlada večini.

Vam dragi družbeniki, ki delate, vsak v svojem okolišju, bi hotel danes s kratkimi potezami

načrtati, kako so se nam, v preteklem letu, predočevali narodnoobrambni problemi in kako smo jih skušali rešiti po svojih močeh s svojimi skromnimi sredstvi.

Naj začnem, ker smo danes tu pri Vas, kar s prilikami na Kočevskem:

Naši narodni nasprotniki delajo po starem receptu, t. j. gospodarsko šibkega človeka zaposlijo, ga naredijo odvisnega in posredno, pa tudi neposredno vplivajo na njegove odločitve, n. pr. radi všolanja otrok, radi udejstvovanja v naših društvi itd. Naš človek, rojen Slovenec, je prisiljen, da podpira nemške težnje po konceptu činiteljev tostran in preko meje.

Saj ni dolgo tega, ko so štrajkali slovenski otroci radi prerazredena v slovenske razrede.

Pa se je tudi dogodilo nekje pri vas, da so naujskani učenci, po odhodu šolskega upravitelja Nemca, raztrgali slike z državno trobojnico in domoljubnimi napisi. Na drugi strani pa je videti celo po cestnih kamnih tuje embleme; viden dokaz uspešnega taborenja nemških skavtov, ki so po teh krajih delovali.

Značilno je, da ponekod slovenski otroci pozdravljajo tujca najprej nemško, ker domnevajo, da mora biti boljše oblečen človek Nemec. Dokaz, da naša inteligenca posveča vse premalo pozornosti tem krajem. — Za vse Slovence pa velja psovka »Kroiner«. Po nekaterih vaseh ne trpijo slovenskega petja. Kdor poje, je tepen.

Smelo pa je v Nemški Loki poleti 1936 13 nemških dijakov kar 25 dni letovati s svojim profesorjem. Pa se je govorilo, hajlalo in pelo, da je bilo kaj. — Delo teh »izletnikov in letoviščarjev« pa je toliko bolj opasno, ker razumejo ljudstvu ustrezati, saj jim celo delajo turistična pota. V oddihu pa prirejajo tečaje, razne zabave — vse strogo v nemškem duhu in pojejo skupaj z domačini: »Wir sind Sklaven im fremden Land«.

Pridno jim v propagandi pomagajo nekateri abiturijenti nemškega učiteljsišča v Novem Vrbašu, ki se potegujejo za službe pri nas, da bodo event. enkrat nadomestili bivše šulferajnske učitelje, ki jih še najdemo pri nas. Zato pa se tudi dogaja, da se priseljenci — čisti Slovenci, ali Hrvati — že v prvem kolenu ponemčijo v naših šolah.

Učitelj Slovenec, ki ga premestijo k vam, namleti mnogokrat na velike težkoče radi stanovanja in hrane. Večkrat jih mora iskati pri naših narodnih nasprotnikih. Gmotne skrbi ga ovirajo, da se ne more nemoteno posvetiti poklicnemu in narodnemu delu.

Resno besedo moramo spregovoriti tudi glede odnošajev duhovnikov Nemcev do našega slovenskega človeka na Kočevskem.

Slovenski človek mora slovensko moliti in slovensko peti. Slovenski otroci, tudi oni iz mešanih zakonov, ne smejo, ker jih učijo nemško moliti, pozabiti svojega materinega jezika. Ne sme se dogajati, da v narodnem oziru sfanatizirani verniki — Slovenci pri slovenskih litanijah ne odgovarjajo — v znak protesta.

Pravim Nemcem ne odrekamo pravice, da mišljivo, govorijo in molijo v svojem jeziku. Isto pravico pa reklamiramo za sebe in moramo s poudarkom zahtevati, da naš otrok, ki ga je učila mati govoriti slovensko, tudi moli, v cerkvi, šoli in doma, slovensko.

Kako odpomoči neprilikom na Kočevskem?

Na Kočevskem bi morali imeti:

Zavedno, neodvisno, elitno učiteljstvo v lepih zdravih šolah. Učitelj, ki živi in je premeščen na Kočevsko, ne sme imeti občutka, da je prišel na slabše, ker samo zadovoljen človek dela zadovoljivo.

Slovensko ljudstvo na Kočevskem naj ima slovenskega dušnega pastirja. Če pa je duhovnik Nемеc, mora slovenski živelj upoštevati, ker to ne sme biti drugače po načelih pravične države in cerkve.

Našega gospodarsko šibkega človeka je treba gmotno podpreti. V Kočevje moramo dobiti dober, močan denarni zavod, ki bo pomagal poštenim, zanesljivim ljudem, če so vredni kreditov.

Naši ljudje letoviščarji in turisti morajo na Kočevsko. Naši dijaki naj taborijo na Kočevskem in se naj uče od inozemcev, kako je treba delati za ljudstvo in narod.

Majhna skupina sloven. visokošolk, ki je lani in letos živela in delala na Kočevskem, je prišla domov z najlepšimi vtisi in samo vprašajte ljudi iz teh krajev, kako so jih bili veseli in kako se jih hvaležno spominjajo. Pomagale so jim pri delu, učile so jih, pele so z njimi in so jim dokazale, da Slovenci izven Kočevske niso povsem pozabili nanje.

Se nekaj! Državna jezika pri nas sta slovenski in srbo-hrvatski. Tega se morajo zavedati Nemci in naši ljudje.

Kočevsko v preteklosti in sedanjosti smo hoteli jasno, pravično in nikakor ne v hujskajoči obliki pokazati našim ljudem, ki se zanimajo za narodno obrambna vprašanja, na narodno obrambni razstavi kočevskega ozemlja po sledečih vidikih:

- I. Politično geografski pregled.
- II. Zgodovinski pregled.
- III. Narodnostni pregled.
- IV. Nemška propaganda.
- V. Gospodarski pregled.
- VI. Narodno obrambna akcija.

Z veliko ljubeznijo, s sodelovanjem naših prijateljev na terenu, smo se lotili tega dela, ki je bilo zvezano z nemalimi stroški. Imeli smo zagotovljen razstavní prostor in vse pripravljeno. Vsled povsem nepričakovanih okoliščin, ki jih mi nismo zakrivali, pa žal razstave otvoriti nismo mogli.

To, kar velja kot odpomoč za neprilike na Kočevskem, velja deloma tudi za našo severno mejo in Prekmurje, s katerima se hočem v naslednjem pečati.

Severna meja.

Potovanje po krajih vzdolž severne meje nam ne vzbuja mirnih, sigurnih občutkov. Vidimo slo-

venskega človeka — viničarja, uslužbenega pri nemškem gospodu grofu, baronu, veleindustrijalcu, rentniku onstran meje, ki imajo svoje vinograde in posestva pri nas. Slišimo mnogo, četudi pogrešne, nemške govorce. Čudimo se, ko nas slovenski gostilničar nemško pozdravi in da njegova rodbina že tudi med seboj nemško govori — da ne bo zamere. Slovenski deček nam potoži, da ga nekateri sošolci zmerjajo z »windischer Hund«. Pokažejo nam zaupnike, ki vzdržujejo stike s centralami onkraj meje. Slovenske prireditve Nemci dosledno bojkotirajo.

Lastniki inozemci kolebajo med svojim domom v Avstriji in svojim posestvom pri nas in prinašajo mnogo slabega, odnašajo pa gotovo veliko dobrega. Predno se naš človek zave, postane »deutschfreundlich«, saj se mu oskrbnik nemškega gospoda grofa, če gre za Slovenca, ki ima kaj vpliva in ugleda, laska in ga tudi povabi k sebi v goste.

Na našega malega človeka pa se malo ozirajo, deloma ker je od njih odvisen, deloma ker je nezaveden in nepoučen, saj je celo med gospodarji precej analfabetov.

Tudi na severni meji ni dovolj skrbljivo za šole. Manjka novih šolskih postopij, ker ponekod so stare šole v zelo slabem stanu. To posebno kvarno vpliva na naše ljudi, ko vidijo ponekod preko meje lepa, moderna šolska poslopja in sodijo, da je tam preko vse lepo in prav. Tudi na severno mejo spada najboljše kvalificirano uradništvo in učiteljstvo, kateremu pa se morajo ustvariti vsi predpogoji za neovirano delo v državnem in narodnem smislu.

Ne smemo slišati iz ust našega učiteljstva — radi lokalnih neprilik — opravičenih pritožb, da so tu v pregnanstvu in da nimajo primernih stanovanj in ne primerne hrane. —

Prekmurje.

Tu imamo dvojno fronto: nemško in madžarsko. Vpliv nemštva se nam zdi bolj nevaren. Prepričali smo se v nekem kraju ob avstrijski meji, da hodijo nezavedni slovenski ljudje k maši v Avstrijo, prejema pošto v Avstriji, so naročeni na dunajske in graške dnevnikе in širijo med našimi mlačneži nemški vpliv, kljub temu, da v tem okolišu ni pravih Nemcev. Naša mladina pa se tudi na ta način raznaroduje, da hodi služiti v Avstrijo, obiskuje tamkajšnje nacionalne prireditve in postane mlačna, če ne sovražna.

Ponekod so šole tako daleč, da je obisk otežkočen.

Zlasti se tu propagandno močno udejstvujejo. Zlasti se opaža stalne posete iz Ptujja.

Obmejni promet pospešuje nemško propagando.

S Slovenci je ponekod zelo malo stikov in se, razen naše Družbe, nihče od naših zanje ne briga.

Propagando bi bilo treba od naše strani bolje organizirati. Ljudi je treba navdušiti, saj so navajeni bučnih proslav še iz dobe Ogrov.

Tudi ob madžarski meji vidimo mnogo slabega. Madžarska propaganda je močna, žal ji služijo

tudi nekateri duhovniki evangeljske veroizpovedi.

V Kobilju — slovenski vasi med madžarskimi naselji — je bilo do lani v cerkvi vse madžarsko, dasi v vasi ni nobenega Madžara. V novejšem času se je obrnilo na boljše, kajti sedaj že tudi pojejo slovensko.

V Pincah in Benici pa imajo taka šolska poslopja, da se mora človek zgrazati. Upravitelj na prvi šoli stanuje v leseni z blatom ometani bajti, v njej raste ob dežju slak in teče skozi streho voda. Osem let že služi ta kulturni delavec na tej postojanki in so zboleli on in njegova družina. Onstran meje v St. Miklošu je prav lepa šola, tu pa najslabša koliba služi kot hram kulture.

V Benici je šola zgrajena iz vojaške barake, ki je nekad stala v Strnišču pri Ptujju.

Ob madžarski meji se tudi pri nas mnogo govori o reviziji mej. Ljudje hodijo s propustnicami preko meje in imajo stike z madžarskimi agitatorji.

Naša Družba podpira slovenski živelj v Prekmurju kolikor le zmore. Spominjamo se jih o božiču, zalagamo in pomagamo ustanavljati knjižnice, pošiljamo šolam šolske knjige in zvezke za siromašne otroke in skušamo vzdrževati preko svojih podružnic stike z ljudstvom.

Glavni faktor za utrjevanje naše meje pa so šole. Šolske stavbe naj bodo take, da bodo državi in kraju v ponos.

Onim kulturnim delavcem pa, ki kljub težkim prilikam vršijo svojo dolžnost, bodi izrečena naša iskrena zahvala iz hvaležnih slovenskih src. Oni bodo pripomogli, da nas bo prekmursko ljudstvo imelo za brate, ne pa za prišleke ali Slave.

To bi bilo torej kratko situacijsko poročilo in sedaj mi dovolite, da dodam še poslovno poročilo.

Kako smo podprli naše šole in pomagali naši slovenski deci na meji?

Tudi preteklo leto smo priredili širom domovine božičnice. Obdarovanih je bilo 93 šol v blagu, denarju, obutvi in z zvezki, in sicer:

- 41 šol na severni meji
- 10 šol v Prekmurju in
- 40 šol na Kočevskem.

Članice ženske sekcije akad. društva »Jadran« so nam iz volne, ki smo jo preskrbeli, spletle lepo število jopic, ki smo jih poslali za božič na mejo. Hvala jim za to in drugo dobro opravljeno delo.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani pa nam je podarila 108.000 zvezkov za obmejne šole, ki smo jih deloma že poslali lanski božič na mejo, deloma pa jih še bomo.

Dobri naši prijatelji srčna hvala.

Šolska deca se nam je z lepimi pismi zahvalila za obdarovanje.

Po naših informacijah nemška podjetja in trgovine bogato obdarujejo vsako leto za božič nemške otroke.

Apeliramo pri tej priliki na naše tovarnarje in trgovce, da podprejo našo vsakoletno božično akcijo s primernimi darili v blagu.

Za ca 700 šolskih knjig, ki smo jih darovali obmejnim šolam, smo izdali: Din 14.828.35.

Za leposlovne knjige in mladinske časopise za šolske in ljudske knjižnice Din 12.444.25.

Za molitvenike za slovenske otroke v Prekmurju in na Kočevskem: Din 505.50.

Za učila obmejnim šolam: Din 2.083.—

Krajevnim šolskim odborom in drugim prosvetnim institucijam smo darovali Din 1.000.—

za šolske odre Din 2.000.—

Različne druge podpore Din 6.000.—

V svoji poslednji volji so se nas spomnili sledeči naši dobrotniki:

Sodni nadsvetnik Tomaž Einspieler Din 1.500.—

senator dr. Val. Rožič Din 500.—

ter gospa Olga dr. Tajnškova, Št. Pavel

pri Preboldu po podruž. istotam Din 500.—

(lani smo dobili od zapuščine tudi Din 500.—)

Banska uprava nam je v letu 1936 naklonila Din 13.000.—

Ko se ji, v imenu dobre stvari, zahvalujemo, jo prosimo za nadaljnje podpore, saj sami ne moremo ustreči niti najnujnejšim potrebam na naši meji, ki so od leta do leta večje.

Kot vsako leto smo naslovlili tudi v tekočem letu na vse občine prošnje za podpore. Odzvalo se jih je 12 s skupnim zneskom: Din 1.409.50.

Narodni davek ima svoj izvor v čutu samobrambe in v ljubezni do brata, ki trpi moralno in gmotno. Ne pozabimo tega!

Imena podružnic, ki so letos slavile svoje jubileje, navajamo posebej. Tudi s tega mesta nam bodi dovoljeno, da se jim iz vsega srca zahvalujemo za njihovo požrtvovalno delo v preteklosti. Jubileji naših podružnic pa ne smejo biti starostni jubileji. Oni naj bodo samo važni mejniki, drugače pa bodrilo za nadaljnje še uspešnejše delo.

Delovnih podružnic imamo 118. od teh na novo oživljenih 2. (Murska Sobota, Loški potok). Novo osnovanih podružnic je 7 in sicer: Stara cerkev, Kočevska Reka, Mozelj, Koprivnik, Beltinci, Gor. Lendava.

Na novo se snuje 8 podružnic in sicer: Sevnica (ki že pošilja prispevke), Trava, Libeliče, Crna, Dravograd, Križevci v Prekmurju, Prosenjakovci-Fokovci, Bogojina.

Prav posebno se veselimo novih podružnic, ko vidimo, da se krog naših sodelavcev širi.

Članov, čijih števila točno ne moremo povsem ugotoviti, ker nam nekatere naše podružnice ne pošiljajo vedno točnih seznamov, bo nekaj nad 10.000.

Z razprodajo razglednic se moramo tudi letos pohvaliti. Podpirajte nas tudi v bodoče!

Propagandnih predavanj je bilo opravljenih v tekočem poslovnem letu 6: Sevnica, Brežice, Novo mesto, Trbovlje (dvakrat), Ptuj.

Zahvaliti se moramo Sokolski župi v Kranju, ki je določila za sokolske edinice svoje župe obvezna propagandna predavanja za našo Družbo.

Akcija »Kočevski dinar« je imela od septembra 1936 do danes: Din 6.762.25 efekta.

Intervenirali smo v več slučajih z drugimi bratskimi društvi, na pristojnih mestih, če smo

videli, da so naši bitni narodni interesi ogroženi.

Brošura »Naši obmejni problemi« je vzbudila zanimanje tudi v inozemstvu. Preko nemških knjigarn pri nas smo dobili naročilnice, pa tudi iz inozemstva samega. Tako je želela »Ausland-deutsche Volksforschung« v Stuttgartu našo brošuro zamenjati z neko svojo publikacijo, pa tudi drugače bi rada imela od nas podatkov.

Samo s sistematičnim delom in resnim proučevanjem prilik na licu mesta bomo doznali, kje in kako je treba delati. Zato so brošure, kot je omenjena, potrebne in koristne.

Letos nameravamo izdati brošuro o kočevskem ozemlju in upamo, da vam bo dober kašipot za delo, ki ga je treba opraviti.

Našem časopisu, zlasti dnevnikom: »Jutru«, Slovenskem Narodu« in »Mariborskemu Večerniku« se moramo tudi letos zahvaliti za njihovo pravilno razumevanje in ocenjevanje našega dela.

Prav tako gre priznanje in zahvala »Národní jednoty severočeski« v Pragi, ki nam pošilja redno svoje publikacije; iz katerih črpamo mnogo dragocenih spodbud.

Narodno obrambnih nalog, kočevskih in drugih, je torej bilo tudi letos dovolj in jih bo v bodoče morda še več.

Ko se pojavljajo vsi mogoči slovenski problemi, vidimo mi samo enega in ta je: krepiti narodno zavest v korist našo in naše ljube države Jugoslavije in očuvati ono, kar je bilo naše in mora ostati naše v sedanosti in bodočnosti.

To je naše delo in naj bo delo onih, ki nam bodo sledili kot zavedni Čirilmetodarji.

Poročilo je bilo z odobravanjem sprejeto.

BLAGAJNIKOVO POROČILO.

G. Ludvik Avgust, višji svetnik drž. žel. v p. je podal nastopno poročilo:

Slavna skupščina! Družbena bilanca za leto 1936 izkazuje, da se je imovina malenkostno zmanjšala, izkazuje pa tudi — primerjaje s bilanco iz leta 1935 — v preteklem letu večje dohodke in tudi večje stroške.

Dohodkov je bilo leta 1936 . . . Din 681.703.14
proti prejšnjemu letu . . . „ 627.130.03

napredovali smo za . . . Din 54.573.11
poleg tega pa smo prejeli iz v letu 1935

prodanega posestva še . . . Din 25.000.—
Ako od dohodkov . . . Din 681.703.14

odštejemo izredne dohodke:

za obrambni sklad . . . Din 1.640.—
za I. Vrhovnika skl. „ 100.—

za T. Zupana sklad . . . „ 675.—
Kočevski dinar . . . „ 5.924.25

Jubilejni sklad . . . „ 1.683.50
skupaj . . . „ 10.022.75

dobimo redne dohodke iz l. 1936 Din 671.680.39
ter te primerjamo z rednimi dohodki

iz leta 1935 . . . „ 565.642.53
vidimo, da je bilo rednih dohodkov v

preteklem letu več za . . . Din 106.037.86

Najvažnejša točka pri dohodkih so vedno prispevki podružnic. V preteklem letu smo prejeli

od 106 podružnic:

na članarini, pokroviteljninah, darovih, od veselice, itd. Din 181.530.22
iz nabiralnikov „ 340.25
za obrambni sklad „ 1.340.—
za Toma Zupana sklad „ 675.—
za jubilejni sklad „ 1.683.50
Kočevski dinar „ 5.919.25

Skupaj Din 191.488.22
v letu 1935 smo dobili le 162.106.85

napredovale so podružnice v pretek-

lem letu za Din 29.381.37
Prispevki prvih 10 podružnic so sledeči:

1. Ljubljana-šentpeterska žen. Din 18.309.25

2. Ljubljana šentjakobsko-trnovska
moška „ 15.844.50

3. Maribor, ženska „ 14.965.—
4. Maribor, moška „ 14.243.75

5. Ljubljana, šentpeterska, moš. „ 8.775.75
6. Ljubljana, mestna ženska . . . „ 8.515.—

7. Celje, ženska „ 7.488.15
8. Ljublj. šentjakob.-trnov. žen. „ 7.057.75

9. Celje, moška „ 6.913.75
10. Muta „ 6.581.50

Vsem tem vrlim, kakor tudi ostalim podružnicam iskrena hvala in priznanje!

Prispevkov smo prejeli od 106 podružnic ter upamo, da se bo tem prihodnjic pridružilo nekaj novih.

Od samoupravnih korporacij in den.

zav. je prejela družba Din 23.709.50
prejšnje leto „ 50.733.—

nazadovali smo žalibog za Din 27.023.50

Res je, da so občine in denarni zavodi še vedno v stiski, menimo pa, da bi vendarle lahko več žrtvovali za narodnoobrambno delo.

Razni darovi so znašali v preteklem

letu Din 2.470.—
leta 1935 „ 2.359.75

napredek znaša Din 110.25
Nabiralniki so nam dali Din 599.25

leta 1935 „ 269.75
napredovali smo za Din 329.50

Družbeni koledar nam je donesel v

letu 1936 Din 30.986.50
v letu 1935 „ 34.941.75

nazadovali smo za Din 3.955.25

Družbeni koledar daje jasno sliko o obrambnem delovanju, zato je pač žalostno, da občinstvo tako malo sega po našem koledarju.

Za narodni kolek smo prejeli v pre-

teklem letu Din 3.527.95
leta 1935 „ 8.029.80

nazadovali smo za Din 4.501.85

Zanimanje za narodni kolek je vedno manjše. Za razpečane razglednice smo do-

bili leta 1936 Din 102.026.—
leta 1935 „ 120.597.20

nazadovali smo za Din 18.571.20

Družbenih razglednic se proda samo za bo-

žične in velikonočne praznike, med letom pa je zelo malo povpraševanja po njih. Opozarjamo tudi na tem mestu, da nekateri odlašajo s pla-

čili za prejete razglednice ter jih mora Družba terjati. S tem nastanejo nepotrebni stroški in delo.

Obresti od naloženega denarja so znašali v letu 1936 Din 37.036.97
v letu 1935 „ 33.388.59

napredek znaša Din 3.648.38

Radi boljše naložitve našega denarja v preteklem letu se bodo v bodoče obresti izdatno povečale.

Zbirka »Kočevski dinar« donesla nam je samo Din 5.924.25
kar je zelo malo.

Isto moramo trditi tudi o zbirki naše mladine Din 844.50

Družba je založila brošuro »Naši obmejni problemi« ter dobila za razpečane izvode samo Din 9.122.50

Apeliramo na vse one, ki jim je mar za naš obstoj in našo obrambo, da naroče knjigo pri Družbi. Zalostno je, da še niti stroškov ni mogla kriti Družba s prodanimi brošurami.

Razni prispevki so znašali v preteklem letu Din 188.213.—
v letu 1935 „ 129.523.80

dobili več za Din 58.680.20

Celotni družbeni izdatki so znašali

leta 1936 Din 747.395.52

leta 1935 „ 608.817.94

Družba je izdala v preteklem letu več za Din 138.577.58

kar pa nič ne de, saj mora Družba po svoji možnosti delovati za narodno-obrambno stvar. Izdani denar je za našo obrambo, za naš narod, ni torej izgubljen.

Izdali smo med drugim:

1. za slovensko šolstvo, prosveto in razne kulturne namene Din 180.679.89

2. šolam za knjige, učila, šolske odre in druge narodno obrambne namene „ 160.706.50

3. za šolstvo v Gradišču, za gradnjo poslopja, učila, šol. opremo „ 166.111.22
(v celoti je izdala Družba za to šolo Din 269.016.85).

4. za brošuro »Naši obmejni problemi« „ 10.937.50

skupaj Din 518.435.11

nasproti leta 1935 „ 365.023.60

torej izdali več za Din 153.411.51

Celotna čista imovina znašala je

koncem decembra 1936. leta Din 3,049.518.92

koncem decembra 1935 leta „ 3,050.484.11

čista imovina se je zmanjšala za Din 965.19

Slavna skupščina! Zahvaljujemo se vsem družnicam, podpornikom in prijateljem naše Družbe za marljivo delovanje in nakazane podpore. Organizirajmo krepko propagando, iščimo novih denarnih virov, kar bodi poglavitna skrb nas vseh, kajti potreba je velika, če hočemo rešiti naš najdražji zaklad: našo deco. Ostanimo zvesti naši Družbi in vplivajmo na čim širše vrste naroda za »mal dar, domu na

oltar«. Delajmo vztrajno še nadalje na narodno obrambnem polju v prid naše drage domovine Jugoslavije!

NADZORSTVENO POROČILO.

je podal dr. Ravnihar, ki je predlagal absolutorij blagajniku. Zahvalil se je tudi družbeni pisarni in predlagal razrešilnico glavnemu odboru. Prvomestnik je dal predlog na glasovanje in je bil soglasno sprejet.

SLOVENSKI KMET NA KOČEVSKEM.

poročilo, ki ga je sestavil učitelj Zupanc Lojze. (Sestavek glej v almanahskem delu koledarja).

Predavatelju se je prvomestnik zahvalil za izčrpno poročilo.

RESOLUCIJE

je prečital prvomestnik:

Na skupščini Družbe sv. Cirila in Metoda, ki se je vršila 15. avgusta 1937 v Kočevju, je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija:

1. V nacionalnem interesu predlagamo merodajnim činiteljem, da je treba čimprej vzpostaviti popolno gimnazijo v Kočevju. V zvezi s tem odločno odklanjamo mišljenje, da se naj izselijo iz Kočevja vsi državni uradi, ker bi to pomenilo težak udarec našemu jugoslovenskemu življu na kočevskem ozemlju.
2. Družba sv. Cirila in Metoda čuti tudi ob tej priliki potrebo poudariti svoje načelno stališče, da se morajo s strani državnih in samoupravnih oblasti uporabljati na nacionalno ogroženem ozemlju pri izvajanju nacionalne, kulturne, gospodarske in socialne politike posebna merila.
3. Kot najmočnejšemu nosilcu nacionalne in državne misli se morajo v narodnostno mešanih in obmejnih predelih naše domovine nuditi držav. uradniku vsaj tiste ugodnosti, ki ga osvobodijo vseh bremenečih vplivov in omogočajo popolnoma svobodno udejstvovanje. Zlasti je treba skrbeti za naše učiteljstvo, ki mu je treba spričo težkih prilik zagotoviti v zakonu predvidena naravna stanovanja.
4. Družba sv. Cirila in Metoda ponovno zahteva, da se v narodnostno mešanih predelih podređi strankarsko politično življenje nacionalnim interesom.

Resolucije so bile soglasno sprejete.

VOLITVE.

Predsedstvo je prevzel tajnik Gruden in nagovoril skupščinarje: »Prijatelji, mi poznamo našega prvomestnika že dolgo vrsto let. Videli smo ga pri delu in bi ga tudi v bodoče ne mogli pogrešati. Predlagam, da ga danes izvolimo za prvomestnika. Vaše burno odobravanje pričā, da je prvomestnik izvoljen.«

Nato je prečital imena odbornikov in članov nadzorstva in razzodništva: Gruden Mirko, Ivan Robnik, Viktor Rohrman, Miroslav Senekovič, Ivan Tomažič. V imenu delegacije je predlagal ves dosedanji odbor z g. ravnateljem Strukljem namesto umrlega g. dr. Kersnika v izvolitev. Kot zastopnika akademske mladine bi kooptira-

li za sodelovanje v odboru akademika g. Lea Stareta.

Predlog je bil z aklamacijo sprejet.

V nadzorstvo je predlagal na predlog delegatov: Evgena Lovšina, dr. Vladimirja Ravniharja, Matijo Rodeta, Alberta Siča in Jakoba Zupančiča.

Predlog je bil z aklamacijo sprejet.

Za razsodnike je predlagal na predlog delegatov tudi iste zastopnike: Matijo Marinčeka, dr. Ferda Lašiča, Frana Pahernika, dr. Mateja Senčarja in dr. Janka Žirovnika.

Predlog je bil z aklamacijo sprejet.

PRORAČUN ZA LETO 1938.

Prvomestnik je prevzel predsedstvo, se zahvalil za izvolitev ter predlagal proračun:

1. Za slovensko šolstvo	Din 200.000.—
2. Podpore	„ 160.000.—
3. Popravila	„ 30.000.—
4. Pokojninski sklad	„ 20.000.—
5. Povračilo posojila	„ 9.000.—
6. Razne podpore, nabave	„ 400.000.—
skupaj	Din 819.000.—

Predlog proračuna je bil sprejet soglasno.

SLUČAJNOSTI:

Prvomestnik je omenil: Naša Družba je bila baš danes deležna časopisnih napadov od slovenske strani, to naj nas ne moti. Mi gremo naprej z našim delom preko tega.

Nato je še spregovoril g. Prekoršek: Že naš prvomestnik je označil, kar nas boli in žali. Jaz pa izrekam zahvalo: prvič za lep pozdrav, petje in cvetje ob sprejemu, druga zahvala pa velja tudi časopisu, ki nas je pozdravil na poseben način. Po 25 letih je to drug napad na CMD. Ta napad nas bo samo podkrepil za naše novo še uspešnejše delo.

Ga. Potočnikova je predlagala da bi članstvo CMD poromalo na Oplenac in se tam poklonilo manom Nj. Vel. kralja Aleksandra Zedinitelja.

Ga. Prekorškova je poročala, da je o tem tudi razpravljala ženska celjska podružnica, ki želi v lastnem delokrogu pripraviti potovanje na Oplenac.

Prvomestnik je še pojasnil, da je bil tozadevni predlog že obravnavan na vodstveni seji, pa ni mogel biti realiziran, ker so se naši člani, kot člani drugih društev že udeležili romanja na Oplenac, zato je bilo premalo odziva.

Pač pa je treba na spomlad vodstvu pravočasno poslati prijave.

Zahvalil se je nato vsem udeležencem in zaključil skupščino.

DAROVİ OB PRILIKI VELIKE SKUPŠČINE:

1. Dr. Ferdo Lasič, Maribor	Din 100.—
2. Dr. Viktor Kac, Maribor	„ 100.—
3. Fran Majer, Maribor	„ 100.—
4. Miloš Oset, Maribor	„ 100.—
5. Helena Bevk, Litija	„ 100.—
6. Franja dr. Tavčarjeva, Ljubljana	„ 100.—
7. Dr. Oton Fettich, Ljubljana	„ 100.—
8. Ivan Rozman, Ljubljana	„ 20.—
9. Nilka Potočnik, Ljubljana nabrala po skupščini za podr. Kočevje	„ 500.—
10. Neimenovana dva gospoda	„ 200.—
11. Neimenovani	„ 200.—
12. Jakob Zupančič, gimn. direktor v pokoju	„ 500.—
13. Šentjakobska-trnovska moška podružnica, Ljubljana za kočevski dinar	„ 400.—
14. Otmar Krajec, Novo mesto	„ 50.—

ZAHVALA.

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani se ob zaključku 48. glavne skupščine, ki se je vršila 15. avgusta v Kočevju, najprisrčneje zahvaljuje vsem, ki so s svojim sodelovanjem pripomogli, da je skupščina tako sijajno in prisrčno uspela.

Posebna zahvala vsem, ki so pripravili skupščinarjem tako lep sprejem ob prihodu na kolodvoru.

Iskrena zahvala CM. podružnici v Kočevju, ki je tako spretno in v vsestransko zadovoljstvo pripravila in uredila za kar najlepši in najdojstojnejši potek skupščine.

V dolžnost si štejemo, da se še prav posebno zahvalimo navzočim zastopnikom javnih oblasti in uradov, narodnim poslancem, predsedniku občine Kočevje, predsednikom javnih korporacij in zastopnikom viteških, kulturnih, prosvetnih in narodnoobrambnih društev.

Zahvaljujemo se tudi mnogoštevilnim delegatom podružnic, da so s svojo prisotnostjo dokazali zanimanje za narodnoobrambna vprašanja.

Vsem našim podružnicam, prijateljem in podpornikom pa za požrtvovalno delo v minulemu letu najiskrenejša zahvala in prošnja, da vztrajajo še nadalje v svojem nesebičnem delu za narodno obrambo.

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Kdor prispeva za Družbo sv. Cirila in Metoda
dela za našo narodno bodočnost!

BILANCA

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za leto 1936.

PREJEMKI.

Blagajniški ostanek dne 31. grudna 1935. l. 63.495 Din 04 p

Dohodki leta 1936.

1. Podružnice, i.s. članarine, pokroviteljnine, darovi, veselice itd.	181.530	Din 22 p	
2. Podpore samoupravnih korporacij, denarnih zavodov in dr.	23.709	,, 50 ,,	
3. Razni darovi	2.470	,, — ,,	
4. Družbeni nabiralniki	599	,, 25 ,,	
5. Družbena kava	500	,, — ,,	
6. Družbeni koledar	30.986	,, 50 ,,	
7. Družbene knjige	10	,, — ,,	
8. Narodni kolek	3.527	,, 95 ,,	
9. Družbene razglednice	102.026	,, — ,,	
10. Družbena posestva	18.214	,, — ,,	
11. Obresti od naloženega denarja	37.036	,, 97 ,,	
12. Obrambni sklad	1.640	,, — ,,	
13. Ivana Vrhovnika sklad	100	,, — ,,	
14. Tomo Zupana sklad	675	,, — ,,	
15. Jubilejni sklad	1.683	,, 50 ,,	
16. Kočevski dinar	5.924	,, 25 ,,	
17. Zbirka mladine	844	,, 50 ,,	
18. Prodana brošura »Naši obrambni problemi«	9.122	,, 50 ,,	
19. Povrnjena posojila	2.400	,, — ,,	
20. Prejeto brezobrestno posojilo	60.000	,, — ,,	
21. Volila	10.490	,, — ,,	
22. Razni prejemi	188.213	,, — ,,	
Dohodki znašajo torej leta 1936. skupaj			681.703 ,, 14 ,,
Prodano posestvo			25.000 ,, — ,,
Prehodni prejemi			194.517 ,, 57 ,,
Dvignjeni zneski, in sicer			
a) iz družbene glavnice	185.289	Din 68 p	
b) iz dr. Josipa Georga sklada	620	,, — ,,	
c) iz Ivana Vrhovnika sklada	6.000	,, — ,,	
č) iz dr. Jakoba Pirnata sklada	3.351	,, — ,,	
			Skupaj . . . 195.260 ,, 68 ,,
			Skupaj . . . 1.159.976 Din 43 p

IZDATKI.

1. Za slovensko šolstvo, prosveto in razne kulturne namene	180.679	Din 89 p
2. Podpore šolam za knjige, učila, šolske odre, božičnice in narodno obrambne namene	160.706	,, 50 ,,
3. Za šolstvo v Gradišču:		
a) za gradnjo šolskega poslopja	152.071	Din 47 p
b) za šolsko upravo in učila	11.087	,, 50 ,,
c) za hišno opremo šolskega upravitelja	2.500	,, — ,,
č) za davke in zavarovalnino šolskega poslopja	452	,, 25 ,,
		Skupaj . . . 166.111 ,, 22 ,,
		Dnos . . . 507.497 Din 61 p

	Prenos	507.497 Din 61 p
4. Za brošuro »Naši obrambni problemi«		10.937 „ 50 „
5. Družbena posestva		23.591 „ 50 „
6. Družbeni koledar		23.978 „ 30 „
7. Izplačane pokojnine		16.720 „ — „
8. Vrnjena posojila		2.692 „ 93 „
9. Obresti od posojil		1.707 „ 07 „
10. Družbene razglednice		52.880 „ — „
11. Razni stroški		34.821 „ 86 „
12. Družbena pisarna, in sicer		
a) plače uradnikom	49.200 Din — p	
b) plača strežnici, najemna, kurjava, razsvetljava	15.300 „ — „	
c) potni stroški razni mfunkcionarjem	3.949 „ — „	
č) tiskovine, poštnina in razni pisarniški stroški	4.119 „ 75 „	
	<u>Skupaj</u>	72.568 „ 75 „
izdatki znašajo torej leta 1936. skupaj		747.395 „ 52 „
Prehodni stroški		194.517 „ 57 „
Plodonosno naloženi zneski, in sicer		
a) na družbeno glavnico	160.190 Din 98 p	
b) na obrambni sklad	1.640 „ — „	
c) na Ivana Vrhovnika sklad	6.100 „ — „	
č) na Tomo Zupana sklad	675 „ — „	
d) na jubilejni sklad	1.683 „ — „	
	<u>Skupaj</u>	170.288 „ 98 „
Blagajniški ostanek dne 31. grudna 1936. leta		47.774 „ 36 „
	<u>Skupaj</u>	1.159.976 Din 43 p

Račun družbene glavnice.

Stanje dne 31. grudna 1935. leta	943.830 Din 07 p
Prirastek leta 1936.	<u>2.264.676 „ 43 „</u>
	Skupaj 3.208.506 Din 50 p
Odpadki leta 1936.	<u>2.477.389 „ 15 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1936. leta	731.117 Din 35 p

Račun obrambnega sklada.

Stanje dne 31. grudna 1935. leta	262.388 Din 03 p
Prirastek leta 1936.	<u>445.908 „ 60 „</u>
	Skupaj 708.296 Din 63 p
Odpadki leta 1936.	<u>437.659 „ 60 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1936. leta	270.637 Din 03 p

Račun zapuščinskega sklada Viljema Polaka.

Stanje dne 31. grudna 1935. leta	50.522 Din 85 p
Prirastek leta 1936.	<u>24.397 „ 18 „</u>
	Skupaj 74.920 Din 03 p
Odpadki leta 1936.	<u>23.991 „ 50 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1936. leta	50.928 Din 53 p

Račun dr. Ivana Tavčarja sklada.

Stanje dne 31. grudna 1935. leta	105.465 Din 43 p
Prirastek leta 1936.	<u>207.236 „ 66 „</u>
	Skupaj
	312.702 Din 09 „
Odpadki leta 1936.	<u>204.099 „ 43 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1936. leta	108.602 Din 66 p

Račun zapušćinskega sklada dr. Josipa Georga.

Stanje dne 31. grudna 1935. leta	170.663 Din 66 p
Prirastek leta 1936.	<u>115.243 „ 81 „</u>
	Skupaj
	285.907 Din 47 p
Odpadki leta 1936.	<u>118.968 „ 24 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1936. leta	166.939 Din 23 p

Račun Ivana Vrhovnika sklada.

Stanje dne 31. grudna 1935. leta	108.284 Din 56 p
Prirastek leta 1936.	<u>100.874 „ 04 „</u>
	Skupaj
	209.158 Din 60 p
Odpadki leta 1936.	<u>97.010 „ 66 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1936. leta	112.147 Din 94 p

Račun Andreja Senekovića sklada.

Stanje dne 31. grudna 1935. leta	17.224 Din 17 p
Prirastek leta 1936.	<u>32.526 „ 14 „</u>
	Skupaj
	49.750 Din 31 p
Odpadki leta 1936.	<u>32.019 „ 17 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1936. leta	17.731 Din 14 p

Račun Toma Zupana sklada.

Stanje dne 31. grudna 1935. leta	43.618 Din 46 p
Prirastek leta 1936.	<u>85.038 „ 98 „</u>
	Skupaj
	128.657 Din 44 p
Odpadki leta 1936.	<u>83.072 „ 46 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1936. leta	45.584 Din 98 p

Račun Aleksandra Hudovernika sklada.

Stanje dne 31. grudna 1935. leta	10.499 Din 43 p
Prirastek leta 1936.	<u>20.675 „ 29 „</u>
	Skupaj
	31.174 Din 72 p
Odpadki leta 1936.	<u>20.363 „ 43 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1936. leta	10.811 Din 29 p

Račun zapušćinskega sklada dr. Jakoba Pirnata.

Stanje dne 31. grudna 1935. leta	630.072 Din 63 p
Prirastek leta 1936.	<u>348.197 „ 77 „</u>
	Skupaj
	978.270 Din 40 p
Odpadki leta 1936.	<u>347.170 „ 40 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1936. leta	631.100 Din — p

Račun sklada septembrskih žrtev.

Stanje dne 31. grudna 1935. leta	32.335 Din 68 p
Prirastek leta 1936.	62.885 „ 02 „
	Skupaj
Odpadki leta 1936.	95.220 Din 70 p
	61.926 „ 68 „
Stanje dne 31. grudna 1936. leta	33.294 Din 02 p

Račun jubilejnega sklada.

Stanje dne 31. grudna 1935. leta	38.502 Din 25 p
Prirastek leta 1936.	75.846 „ 28 „
	Skupaj
Odpadki leta 1936.	114.348 Din 53 „
	73.024 „ 25 „
Stanje dne 31. grudna 1936. leta	41.324 Din 28 p

Račun družbenega posestva.

Stanje dne 31. grudna 1935. leta	694.801 Din 41 p
Prirastek leta 1936.	151.898 „ 59 „
	Skupaj
	846.700 Din — p

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani pokrovitelji:

A,

ki so izza dne 1. septembra 1936 l. do 31. avgusta 1937 l. po § 4. družb. pravil plačali po 300 Din:

- 2341 Josip I. Kavčič, indust., Ljubljana.
 2342 CM moška podružnica, Ptuj.
 2343 CM ženska podružnica, Ptuj.
 2344 Jakob Zupančič, gimn. direktor v p., Ljubljana.

B,

ki so plačali izza 1. septembra 1936 l. do 31. avgusta 1937 l. za CM obrambni sklad po 300 Din:

- 2655, 2656 Iv. Prekoršek, nar. posl., Celje.
 2657 Dr. Jakob Rebernik, šef zdravstvenega doma, Celje.

C,

ki so plačali izza 1. septembra 1936 l. do 31. avgusta 1937 l. za Ivana Vrhovnika sklad po 300 Din:

- 8—12 Šetpetska ženska CM podružnica v Ljubljani v počaščenje pok. g. Josipa Turka.

50-letni jubilej imajo v l. 1938 naslednje CM podružnice:

1. Krško, moška; ustanovljena 24. III. 1888.
 2. Sv. Lenart v Slov. goricah; ust. 13. X. 1888.
 3. Maribor, moška; ustanovljena 10. I. 1888.

25-letni jubilej imajo v l. 1938 naslednje CM podružnice:

1. Sv. Ana na Krembergu in Marija Snežna; ustanovljena 30. VII. 1913.

2. Sv. Barbara, St. Janž, Sv. Martin in Vurberg; ustanovljena 17. III. 1913.
 * 3. Globoko (za Artiče, Pišce in Sromlje); ustanovljena 26. VI. 1913.
 4. Grobelno (za Slivnico, Sv. Stefan in St. Vid); ustanovljena 30. VII. 1913.
 5. Hrastnik, ženska; ustanovljena 2. II. 1913.
 6. Sv. Jurij ob Ščavnici; ustan. 20. VI. 1913.
 * 7. Mariborska železničarska; ustan. 3. I. 1913.
 * 8. Šmartno ob Paki, Letuš in okolica, moška; ustanovljena 26. V. 1913.
 9. Šoštanj in okolica; ustanovljena 8. IV. 1913.
 10. Sv. Trojica, Sv. Anton, Sv. Benedikt; ustan. 23. VIII. 1913.
 * 11. Vojnik in okolica; ustanovljena 8. IV. 1913.

Z* zaznamovane spe.

DRUŽBENA IMOVINA

dne 31. grudna 1936 1936. leta

A. AKTIVNA IMOVINA.

I. Posestva.			
a) Posestvo v Trstu	300.000	Din — p	
b) Posestvo v Velikovcu	25.000	„ — „	
c) Posestvo v Velikovcu	5.000	„ — „	
č) Posestvo na Savi	50.000	„ — „	
d) Posestvo v Rožnem dolu pri Črnomlju	2.500	„ — „	
e) Posestvo v Ljubljani	200.000	„ — „	
f) Posestvo v Ljubljani	200	„ — „	
g) Posestvo v Gradišču	264.000	„ — „	
	<u>Skupaj . . .</u>	846.700	Din — p
II. Šolski inventar in učila		11.953	„ 30 „
III. Inventar družbene pisarne		7.425	„ — „
IV. Inventar narodno-obrambnega muzeja		11.122	„ 65 „
V. Zaloga družbenih knjig		3.240	„ — „
VI. Terjatve :		168.989	„ 50 „
VII. Brezobrestna posojila		13.750	„ — „
VIII. Družbena glavnica.			
a) Vložne knjižice Poštne hranilnice v Ljubljani št. 132.768 pr. 84.038.— Din; št. 139.706 pr. 70.000.— Din; št. 139.707 pr. 55.000.— Din; št. 139.708 pr. 65.000.— Din; št. 139.709 pr. 25.000.— Din; št. 139.710 pr. 35.500 Din; skupaj . . .	334.538	Din — p	
b) Vložni knjižici Posojilnice v Mariboru št. 18.817 pr. 13.685.—; št. 12.643 pr. 23.456.— Din; skupaj	37.141	„ — „	
c) Vložne knjižice Mestne hranilnice ljubljanske št. 9496 pr. 20.010.— Din; št. 186.529 pr. 196.861.05 Din; št. 203.093 pr. 33.093.71 Din; skupaj	249.964	„ 76 „	
d) Vložna knjižica Jadranske pod. banke št. 6591 pr.	48.857	„ 63 „	
e) Vložna knjižica Prve hrvatske štedionice št. 5511 pr.	16.090	„ — „	
f) Vložna knjižica Obč. posojilnice v Krškem št. 12.350 pr.	4.010	„ 74 „	
g) Vložna knjižica okrajne posojilnice v Ormožu št. 55 pr.	217	„ 72 „	
h) Vložna knjižica Posojilnice v Brežicah št. 5548 pr.	9.990	„ — „	
i) Vink. 4% avstr. kronska renta pr.	5.425	„ — „	
j) Vink. 4.2 ⁰ / ₁₀₀ avstr. papirna renta pr.	2.000	„ — „	
k) Vink. 4% avstr. srebrna renta pr.	11.250	„ — „	
l) 3 delnice Ljub. kreditne banke à 100 Din nom. vrednosti	150	„ — „	
m) Intab. terjatvi pri Mestni občini ljubljanski pr. 5.232 Din 50 in pr. 6.250 Din, skupaj	11.482	„ 50 „	
	<u>Skupaj . . .</u>	731.117	Din 35 p
IX. Ciril-Methodov obrambni sklad.			
a) Vložna knjižica Mestne hran. ljubljanske št. 186.518 pr.	8.914	Din 60 p	
b) 6% obveznice posojila Mestne občine ljubljanske	220.000	„ — „	
c) Intab. terjatev pri Mestni občini ljubljanski	41.722	„ 43 „	
	<u>Skupaj . . .</u>	270.637	Din 03 p
	Odnos	2.064.934	Din 83 p

	Prenos	2.064.934 Din	83 p
X. Zapuščinski sklad Viljema Polaka.			
a)	Vložni knjižici Mestne hranilnice v Ljubljani, št. 958 pr. 26.500 Din; št. 486.519 pr. 4.533 Din 18 p; skupaj; . . .	31.033 Din	18 p
b)	Vložna knjižica Posojilnice v Radovljici, št. 6221 pr. . . .	2.127 „	85 „
c)	6% obveznice posojila mestne občine ljubljanske	10.000 „	— „
č)	Obveznice bosansko-herceg. železn. posojila v nominalni vrednosti izžrebana	500 „	— „
d)	Intab. terjatev pri Mestni občini ljubljanski	7.267 „	50 „
	Skupaj	50.928 Din	53 p
XI. Dr. Ivana Tavčarja sklad.			
a)	Vložna knjižica Mestne hranil. ljubljanske št. 186.520 pr.	8.602 Din	66 p
b)	6% obveznice posojila Mestne občine ljubljanske	100.000 „	— „
	Skupaj	108.602 Din	66 p
XII. Zapuščinski sklad dr. Josipa Georga.			
a)	Vložna knjižica Mestne hranil. ljubljanske št. 186.521 pr.	11.316 Din	73 p
b)	Vložna knjižica Posojilnice v Celju št. 20.621 pr.	3.272 „	50 „
c)	6% obveznice posojila Mestne občine ljubljanske	50.000 „	— „
č)	87 delnic Ljubljanske kreditne banke nom. 100 Din	4.350 „	— „
d)	Intabulacija terjatev pri S. S.	98.000 „	— „
	Skupaj	166.939 Din	23 p
XIII. Ivana Vrhovnika sklad.			
a)	Vložni knjižici Mestne hranil. v Ljubljani, št. 179.784 pr. 64.031.81 Din; št. 186.522 pr. 3.116.13 Din; skupaj	67.147 Din	94 p
b)	6% obveznice posojila mestne občine ljubljanske	45.000 „	— „
	Skupaj	112.147 Din	94 p
XIV. Andreja Senekoviča sklad.			
a)	Vložna knjižica Mestne hranil. ljubljanske št. 186.523 pr.	2.731 Din	14 p
b)	6% obveznice posojila Mestne občine ljubljanske	15.000 „	— „
	Skupaj	17.731 Din	14 p
XV. Tomo Zupana sklad.			
a)	Vložna knjižica Mestne hranil. ljubljanske št. 186.524 pr.	5.584 Din	98 p
b)	6% obveznice posojila Mestne občine ljubljanske	40.000 „	— „
	Skupaj	45.584 Din	98 p
XVI. Aleksandra Hudovernika sklad.			
a)	Vložna knjižica Mestne hranil. ljubljanske št. 186.525 pr.	811 Din	29 p
b)	6% obveznice posojila Mestne občine ljubljanske	10.000 „	— „
	Skupaj	10.811 Din	29 p
XVII. Zapuščinski sklad dr. Jakoba Pirnata.			
a)	Vložne knjižice Ljubljanske kreditne banke: št. 14.897 pr. 76.350.— Din; št. 14.898 pr. 76.350 Din; št. 14.899 pr. 76.360.— Din; št. 14.900 pr. 76.360.— Din; št. 14.901 pr. 54.665.— Din; št. 14.904 pr. 7.745.80 Din; skupaj	367.830 Din	80 p
b)	Vložna knjižica Mestne hranilnice št. 186.526 pr.	5.583 Din	47 p
c)	6% obveznice posojila mestne občine ljubljanske	145.000 „	— „
d)	Intab. terjatev pri S. D. v Š. 75.000.— Din; pripadki 29.579.47 Din; skupaj	104.579 „	47 „
e)	Terjatev pri I. K.	8.106 „	26 „
	Skupaj	631.100 Din	— p
	Odnos	3.208.780 Din	60 p

Prenos . . . 3,208.780 Din 60 p

XVIII. Sklad septembrskih žrtev.

a) Vložna knjižica Mestne hranil. v Ljubljani, št. 186.527 pr.	3.294 Din 02 p
b) 6% obveznice posojila mestne občine ljubljanske . . .	<u>30.000 „ — „</u>
Skupaj . . .	33.294 Din 02 p

XIX. Jubilejni sklad.

a) Vložna knjižica Mestne hranil. v Ljubljani, št. 186.528 pr.	6.324 Din 28 p
b) 6% obveznice posojila mestne občine ljubljanske . . .	<u>35.000 „ — „</u>
Skupaj . . .	41.324 Din 28 p

XX. Blagajniški ostanek dne 31. grudna 1936. leta	<u>47.774 „ 36 „</u>
Skupaj . . .	3,331.173 Din 26 p

B. PASIVNA IMOVINA.

1. Posojila pri denarnih zavodih	80.651 Din 88 p
2. Neporavnani računi	1.002 „ 46 „
3. Pokojninski sklad	<u>200.000 „ — „</u>
Skupaj . . .	<u>281.654 Din 34 p</u>

C. ČISTA IMOVINA.

Ako od aktivne imovine	3,331.173 Din 26 p
odštejemo pasivno imovino	<u>281.654 „ 34 „</u>
dobimo čisto imovino dne 31. grudna 1936. leta	<u>3,049.518 Din 92 p</u>
Ako primerjamo čisto imovino z dne 31. grudna 1935. l.	3,050.484 Din 11 p
s čisto imovino z dne 31. grudna 1936. leta	<u>3,049.518 „ 92 „</u>
vidimo, da se je čista imovina v letu 1936. zmanjšala za :	<u>965 Din 19 p</u>

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani:

Prvomestnik:

Blagajnik:

Inž. Janko Mačkovšek l. r.**Avgust Ludvik l. r.**

Za nadzorstvo:

Dr. Vladimir Ravnihar l. r.

Navodila za ustanovitev CM podružnic

Za ustanovitev podružnice je potreba, da se pridobi vsaj 20 oseb, ki so pripravljene stopiti kot člani nameravane podružnice. Ko je število dopolnjeno, predloži pripravljalni odbor po čl. 2. zakona o društvih, shodih in posvetih po pristojnem sreskem načelstvu (upravi policije v Ljubljani, Mariboru ali Celju) banski upravi prijavo (vlogo) in priloži 5 izvodov pravil za podružnice skupno z izjavo vodstva, da soglaša z ustanovitvijo.

Prijava mora biti kolkovana z 20+10 din, izjava s 4 din in pravila vsak izvod s 4 din.

Vlogo in pravila morajo podpisati vsaj trije izmed pripravjalnega odbora.

Po čl. 4 odstavek 3 cit. zakona stopi društvo po preteku 6 tednov, ako ni bila izdana prepoved, v življenje.

Po čl. 6 istega zakona se po odobritvi vrši občni zbor, na katerem se izvoli društvena uprava. Sreskemu načelstvu je treba s pismeno vlogo sporočiti seznam odbornikov, naznačiti njih poklic in bivališče.

Podružnični odbor obsega: predsednika, podpredsednika, tajnika in njegovega namestnika, blagajnika in namestnika ter vsaj 3 odbornike. Izvoliti je treba tudi dva pregledovalca računov.

Občni zbor je treba priglasiti sreskemu načelstvu vsaj 8 dni poprej.

DONESKI PODRUŽNIC LETA 1936.

Tek. št.	Ime podružnice	Članarina, pokroviteljnine, darovi, veselice, i. t. d.		Nabiralniki		Obrambni sklad		Tomo Zupana sklad		Jubilejni sklad		Kočevski dinar		Skupaj		Za prodane družbene razglednice	
		Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p
1.	Ljubljana: šentp. ž. . .	18.309	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18 309	25	—	—
2.	Ljubljana: šentj.-trn. m.	15.844	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15.844	50	—	—
3.	Maribor in okolica: ž. . .	14.965	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14.965	—	—	—
4.	Maribor: m.	14.243	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14.243	75	—	—
5.	Ljubljana: šentpetr. m.	8.775	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 775	75	—	—
6.	Ljubljana: mestna ž. . .	8.515	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8.515	—	890	—
7.	Celje: z.	6.488	15	—	—	—	—	—	—	—	—	1.000	—	7.488	15	3.005	—
8.	Ljubljana: šentj.-trn. ž.	6.830	50	227	25	—	—	—	—	—	—	—	—	7.057	75	—	—
9.	Celje: m.	5.084	—	—	—	1.340	—	—	—	—	—	489	75	6.913	75	600	—
10.	Muta	6.531	50	—	—	—	—	—	—	50	—	—	—	6.581	50	150	—
11.	Ptuj: m.	5.125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	5.325	—	300	—
12.	Ptuj: ž.	5.125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	5.325	—	—	—
13.	Kranj: m. in ž.	2.410	—	—	—	—	—	675	—	100	—	2.012	—	5.197	—	2.362	50
14.	Slovenjgradec in ok.: m.	5.140	25	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	5.190	25	—	—
15.	Sava, Javornik in K. Bela	4 397	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.397	60	150	—
16.	Kamnica pri Mariboru .	4.010	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.010	55	150	—
17.	Ljubljana: Ljublj. m. . .	3.228	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.228	—	625	—
18.	Trbovlje in ok.: m. . . }	2.866	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.866	75	900	—
19.	Trbovlje in ok.: ž. . . }																
20.	Beograd	2.487	—	—	—	—	—	—	—	144	—	214	—	2.845	—	2 731	—
21.	Rogaski okraj	2.458	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—	2.758	—	412	50
22.	Ljubljana: akademska . .	2.500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.500	—	—	—
23.	Litija in Šmartno	1.762	—	—	—	—	—	—	—	500	—	200	—	2.462	—	600	—
24.	Novo mesto: ž.	1.926	—	—	—	—	—	—	—	300	—	—	—	2.226	—	1.440	—
25.	Sjilut	2.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	2.200	—	1 162	50
26.	Slovenjgradec in ok.: ž. .	1.815	50	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	1.865	50	600	—
27.	Hrastnik in okolica: ž. . .	1.592	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.592	—	450	—
28.	Ljubljana: Šiška ž. . . .	960	—	—	—	—	—	—	—	261	—	—	—	1.221	—	—	—
29.	Novo mesto: m.	946	75	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	1.146	75	—	—
30.	Ljutomer	1.136	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.136	67	—	—
31.	Slovenska Bistrica	1.136	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.136	—	600	—
32.	Gornji grad	857	50	—	—	—	—	—	—	—	—	211	—	1.068	50	301	50
33.	Gornja Radgona	863	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	863	—	600	—
34.	Domžale	730	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	730	—	—	—
35.	Jesenice: m. in ž.	730	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	730	—	900	—
36.	St. Pavel pri Preboldu . .	695	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	695	—	300	—
37.	Kamnik: ž.	433	—	—	—	—	—	—	—	—	—	238	75	671	75	300	—
38.	Hrastnik: m.	616	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	666	—	675	—
39.	Ribnica na Pohorju	542	—	113	—	—	—	—	—	—	—	—	—	655	—	675	—
40.	Ormož: ž.	590	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	640	—	200	—
41.	Bled	560	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	560	—	375	—
42.	Kamnik in okolica: m. . . .	313	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	238	75	552	25	—
43.	Cerknica	546	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	546	—	187	50
44.	Brežice	528	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	528	50	375	—
45.	Ribaica (Dol): ž.	504	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	504	—	600	—
46.	Zalec	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	—	—	—
47.	Poljane pri Prevaljah . . .	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	—	—	—
48.	Ruše in okolica	471	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	471	—	545	—
49.	Dol pri Hrastniku	460	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	460	—	150	—
50.	Poljskava — Pragersko . . .	456	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	456	—	440	50
51.	Tržič in okolica	447	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	447	25	582	75
52.	Kočevje	372	—	—	—	—	—	—	—	75	—	—	—	447	—	450	—
53.	Unec — Rakek	433	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	433	—	786	—
Odnos		170.758	22	340	25	1.340	—	675	—	1.630	—	5.704	25	180 447	72	25.571	75

Tek. št.	Ime podružnice	Članarina, pokroviteljnine, darovi, veselice, i. t. d.		Nabiralniki		Obrambni sklad		Tomo Zupana sklad		Jubilejni sklad		Kočevski dinar		Skupaj		Za prodane družbene razglednice	
		Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p
	<i>Prenos . . .</i>	170.758	22	340	25	1.340	—	675	—	1.630	—	5.704	25	80.447	72	25.571	75
54.	Ljubljana: Šiška m. . .	423	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	423	—	—	—
55.	Soštinj	407	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	407	—	—	—
56.	Borovnica	400	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 0 50	—	—	—
57.	Laško	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	825	—
58.	Vransko	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	420	—
59.	Sv. Lenart v Slov. gor.	236	—	—	—	—	—	—	—	—	—	160	—	3 40	—	—	—
60.	Velike Lašče	380	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	380	—	300	—
61.	Krško: ž.	372	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	372	—	525	—
62.	Bizeljsko	334	—	—	—	—	—	—	—	27	—	—	—	361	—	260	50
63.	Gradišče	342	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	342	—	—	—
64.	Železniki	338	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	338	—	150	—
65.	Gaberje pri Celju . . .	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 0	—	—	—
66.	Št. Ilij v Slov. goricah .	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—	225	—
67.	Tolsti vrh pri Guštanju	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—	52	50
68.	L. Kavec	290	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	290	—	—	—
69.	Zg. Sv. Kungota	280	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	280	—	150	—
70.	Svečina	275	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	275	—	—	—
71.	Sodražica	266	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	266	—	460	—
72.	Črnomelj	265	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	265	50	402	—
73.	Sv. Jurij ob Ščavnici . .	255	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	255	—	—	—
74.	Krško: m	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	—	—	—
75.	Radeče in okolica . . .	237	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	237	—	450	—
76.	Cerkije pri Kranju . . .	218	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21 50	—	300	—
77.	Dol. Lendava	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—
78.	Moravča	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	75	—
79.	Sp Sv Kungota	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 0	—	70	—
80.	Vrhnika	186	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	186	—	—	—
81.	Kostanjevica	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	180	—	225	—
82.	Sevnica	174	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	174	—	900	—
83.	Melika	121	50	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	171	50	150	—
84.	Groblo, Slivnica	170	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	170	—	288	—
85.	Sv. Trojica v Slov. gor.	156	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	156	—	—	—
86.	Petrovče	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—	—	—
87.	Sladki vrh	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15 0	—	—	—
88.	Sv. Barbara	126	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	126	—	75	—
89.	Limbuš	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125	—	150	—
90.	Mokronog	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125	—	75	—
91.	Kočevska reka	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	—	—	—
92.	Št. Jernej, Dolenjsko . .	115	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	115	—	300	—
93.	Zidani most	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	105	—	600	—
94.	Sv. Trije Kralji	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	300	—
95.	Fram	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—
96.	Sv. Lovrenc na Pohorju .	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	675	—
97.	Sv. Jurij ob Pesnici . . .	95	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	95	50	74	50
98.	Škofja Loka	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85	—	—	—
99.	Logatec	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	84	—	—	—
100.	Loški potok	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80	—	—	—
101.	Št. Rupert, Dolenjsko . .	48	—	—	—	—	—	—	—	26	50	—	—	74	50	—	—
102.	Sv. Jenej nad Muto	61	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	50	—	—
103.	Sv. Duh na Ostrem vrhu .	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—	—	—
104.	Pertoča	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	—	—	—
105.	S. Ana v Slov. goricah . .	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	—	—	—
106.	Velike Polane	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	15	—	—	—
	Skupaj	181 530	22	340	25	1.340	—	675	—	1 683	50	5.919	25	191.488	22	34.054	25

Uprava Družbe sv. Cirila in Metoda

a) Vodstvo

Po volitvi na 48. veliki skupščini v Kočevju.

1. Častna predsednica: Franja dr. **Tavčarjeva**, dvorna dama v Ljubljani (izvoljena 1934).
2. Prvomestnik: ing. Janko **Mačkovšek**, mestni gradbeni nadsvetnik (izvoljen 1937 za dobo 3 let).
3. Namestnik prvomestnika: dr. Simon **Dolar**, gimn. ravnatelj v Kranju (izvoljen 1935).
4. Tajnik: Mirko **Gruden**, bančni ravnatelj v pok. v Ljubljani (izvoljen 1937).
5. Namestnik tajnika: Ivan **Kolar**, profesor v Ljubljani (izvoljen 1935).
6. Blagajnik: Avgust **Ludvik**, višji svetnik drž. železnic v pok. v Ljubljani (izvoljen 1935).
7. Odborniki: Josip **Breznik**, direktor ženske realne gimnazije v Ljubljani (izvoljen 1936).
8. Nilka **Potočnikova**, soproga žel. nadinšpektorja v pok. v Ljubljani (izvoljena 1936).
9. Ivan **Prekoršek**, nar. poslanec v Celju (izvoljen 1935).
10. Dr. Jakob **Rebernik**, šef zdrav. doma v Celju (izvoljen 1935).
11. Ivan **Robnik**, strokovni učitelj v p. v Mariboru (izvoljen 1937).
12. Viktor **Rohrmann**, veletrgovec v Ljubljani (izvoljen 1937).
13. Miroslav **Senekovič**, banski svetnik v Ljubljani (izvoljen 1937).
14. Fran **Štrukelj**, ravnatelj Učiteljske tiskarne v Ljubljani (izvoljen 1937 za 1 leto).
15. Ivan **Tomažič**, sres. šol. nadzornik v p. v Mariboru (izvoljen 1937).
16. Andrej **Uršič**, akademik v Ljubljani (izvoljen 1936).
17. Dr. Ivan **Vašič**, odvetnik v Novem mestu (izvoljen 1936).

Ožji odbor: gg. ing. Janko **Mačkovšek** kot prvomestnik, dr. Simon **Dolar**, Mirko **Gruden**, Avgust **Ludvik**, Nilka **Potočnikova** in Andrej **Uršič**.

b) Nadzorništvo

1. Evgen **Lovšin**, ravnatelj »Rude in kovine« v Ljubljani.
2. Dr. Vladimir **Ravnihar**, odvetnik in podžupan v Ljubljani.
3. Matija **Rode**, viš. kontrolor Mest. hranilnice v Ljubljani.
4. Albert **Sič**, profesor v pok. v Ljubljani.
5. Jakob **Zupančič**, real. ravnatelj v pok. v Ljubljani.

c) Razsodništvo

1. Matija **Marinček**, notar v Novem mestu.
2. Dr. Ferdo **Lašič**, odvetnik v Mariboru.
3. Fran **Pahernik**, veleposestnik v Vuhredu.
4. Dr. Matej **Senčar**, odvetnik v Ptuju.
5. Dr. Janko **Zirovnik**, odvetnik in predsednik odv. komore v Ljubljani.

č) Pisarna

Ljubljana, Beethovnova ulica 2.

Vodja: ing. Janko **Mačkovšek**.

Uradniki: Knjigovodja: Emanuel **Josin**.

Pisarniški tajnik: Fran **Skulj**.

Uradnica: Franja **Benedikova**.

MARIBORSKA

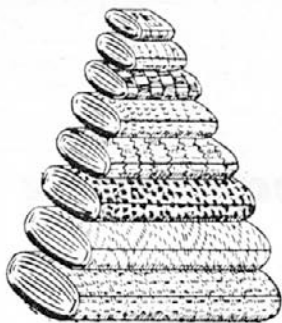

TISKARNA
LITOGRAFIJA
KNJIGOVEZNICA
OVOJNI TISK
REKLAMA
PLAKATIRANJE

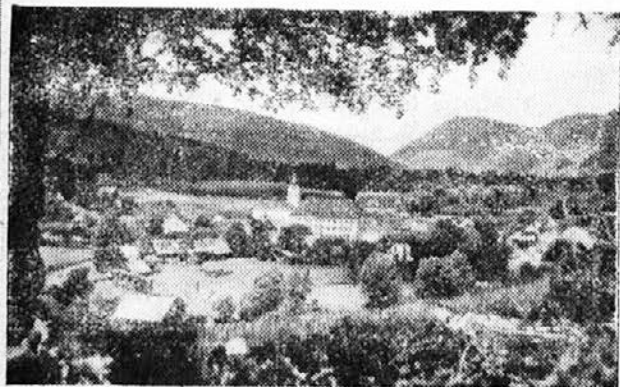
TISKARNA

D. D.

M A R I B O R

Modna
manufaktura
Franjo Majer
Maribor, na Glavnem trgu
se priporoča!

Najučinkovitejše Radio termalno kopališče 38°C (kapaciteta term. vode 3.000.000 litrov na 24 ur) zdravi sigurno revmatizem sklepov in mišic, bolezni živčnega sistema, ženske bolezni, organske motnje srca in krvnega obtoka, razne poškodbe, zlomljenih kosti itd. — Od 15. marca do 15. junija in od 1. septembra do 31. oktobra 10 dnevno pavšalno zdravljenje I. razr. (soba, prehrana, kopelji s perilom, enkratni zdravniški pregled in vse takse) Din 600.—, 20 dnevno Din 1.100.—. Pojasnila in prospekte daje uprava.

Dolenjske
Toplice

železniška postaja
Trava - Toplice

LJUBLJANSKA
KREDITNA BANKA
V LJUBLJANI
TYRŠEVA CESTA ŠT. 1

DELNIŠKA GLAVNICA DIN 30.000.000.-

Obrestuje vloge na tekoči račun in na knjižice najugodnejše. — **Kupuje in prodaja** devize, valute in efekte vseh vrst. — **Eskontuje** in vnovčuje menice in devize na tu- in inozemska mesta. — **Sprejema** vsa borzna naročila na tu- in inozemske borze in jih izvršuje najugodnejše. — **Daje** vsakovrstne predujme na blago, efekte itd. — **Dovoljuje** vsakovrstne kredite pod najugodnejšimi pogoji. — **Daje** informacije v vseh v bančno stroko spadajočih zadevah

Brzjavni naslov: Banka, Ljubljana — Telefon števil. 2861, 2413, 2502, 2503 — Račun poštne hranilnice v Ljubljani števil. 10.509

Podružnice: Celje, Kranj, Maribor,
Novi Sad, Ptuj, Rakek, Slovenjgradec,
Split, Šibenik, Zagreb

Za
damo in gospoda

vedno

najnovejše

v elitni konfekciji

Mastek
Maribor

Krojaški salon
v hiši!

PREVAŽANJE

MASARYKOVA C. 9.

TELEFON ŠT. 21-57

OCARINJENJE

VILHARJEVA C. 33.

TELEFON ŠT. 24-59

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih
pošilk oskrbi hitro, skrbno in po naj-
nižji tarifi

RAJKO TURK

LJUBLJANA - MASARYKOVA 9

(nasproti carinarnice). Revizija pra-
vilnega zaračunavanja carine po me-
ni deklariranega blaga in vse infor-
macije brezplačno.

Veležganjarna

M. Rosner & Co. nasl.

Viktor Meden

v Ljubljani

kupuje slive in drugo sadje za
žganjekuho

Izdeluje po ugodnih cenah najboljše
likerce:

pelinkovec,
planinec grenčica,
vanille,
rum,
konjak medicinal,
brinjevec,
janeževec,
slivovko,
sadjevec,
tropinovec.

Cejlska posojilnica

d. d. v Celju

v lastni hiši - - - Narodni dom

*Glavnica in rezerve nad
Din 16,500.000.—*

Kupuje in prodaja devize in valute

Izdaja uverenja za izvoz blaga

*Sprejema hranilne vloge na knjižice in tekoči račun ter
nudi za iste popolno varnost in ugodno obrestovanje*

Podružnici: Maribor, Šoštanj

Zdravilišče Dobrna pri Celju

Akratoterma 36° C, radioaktivne naravne ogljikovo-kisle kopeli.

Izborni zdravilni učinki pri boleznih srca, živcev, ženskih boleznih, boleznih ledvic, mehurja, oslabelosti, kroničnih želodčnih in črevesnih katarjih.

Zdravilni pripomočki: naravne, termalne, ogljikovo-kisle kopeli, kopeli v vročem zraku, solčne in zračne kopeli, termalni, železnati pitni vrelec, diatermija, višinsko solnce, masaža, enterocleaner (črevesna kopel), dijetetično zdravljenje.

Specijaliteta: zdravljenje s kozjim mlekom in joghurtom.

Krasen park, divna okolica s smrekovimi in jelkovimi gozdovi, lepe številne izletniške točke. Koncerti opernega orkestra, kino, prvovrstna kuhinja, dijetetična kuhinja.

V spomladanski in jesenski sezoni kompletno 20 dnevno zdravljenje za znižano ceno Din 1.100.— do Din 1.650.— (avtobus Celje — Dobrna in nazaj, stan, hrana, kopeli, zdravnik in takse).

SEZONA OD 15. APRILA DO 31. OKTOBRA.

Železniška postaja Celje, avtobusna zveza štirikrat dnevno. Prospekti pri upravi zdravilišča in v vseh pisarnah »Putnika«.

**TELEFON INTERURBAN ŠT. 1, BRZOJAV:
ZDRAVILIŠČE DOBRNA.**

Kmetovalec, pomni!

Kakršna setev, takšna žetev!
Dobra setev, dobra žetev!
Brez gnojenja ni dobre setve!

Za slovensko zemljo so najboljša sledeča gnojila:

**apneni dušik, apnena sečnina, nitrofoskal I,
nitrofoskal II, nitrofoskal III in nitrofos.**

V teh gnojilih ima kmetovalec dovolj izbire, da
izbere za svojo zemljo in posevek najboljše gnojilo.

Naročajte pri

Tvornici za dušik d. d. Ruše
v Rušah,

po svojih združnih organizacijah.

Z A L O G A
STEKLA, PORCELANA, SVETILK

FRAN

KOLLMANN

LJUBLJANA - MESTNI TRG

priporoča bogato zalogo vseh v svo-
jo stroko spadajočih predmetov

Osobito priporoča cenjenemu
občinstvu v nakup

VALJČKE ZA SVETILKE

v korist Družbi sv. Cirila in Metoda

CENIKI NA RAZPOLAGO

„Kdor za prihodnje dni ne skrbi,
življenja vreden ni.“

(A. M. Slomšek)

Res, ni mogoče vzpričo slabih zaslužkov zbrati na enkrat velikih prihrankov za stare dni. Toda mesečno ali četrtletno redno vlaganje v hranilnico, četudi majhnih prihrankov, pa omogočuje zagotovitev bodočnosti tudi še sedaj. Poizkusite, videli boste! // Od

3 – 5 %

obrestujemo vloženi denar. // Nad 10.000 vlagateljev zbira svoje prihranke pri nas. // Tudi kratkoročna posojila lahko najamete pod ugodnimi pogoji. // Za vse naše obveznosti jamči cela naša banovina.

Hranilnica dravske banovine

prej Kranjska hranilnica,

Ljubljana - Knafljeva ulica 9.

ZALOGA
STEKLA

porcelana, zrcal,
svetilnik, raznih
okvirou, šip itd.
Staubinsko in
umetno steklarstvo

AUGUST
AGNOLA

LJUBLJANA, TYRŠEVA C. 10

Obleke,
klobuke,
perilo,
kravate,
čevlje,
nogavice
i. t. d.
kupite le v
konfekcijski
trgovini

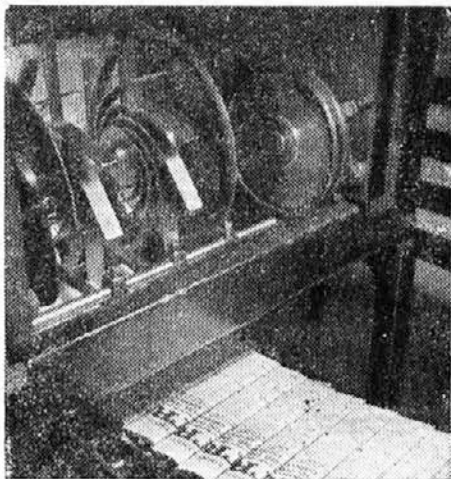
J. CAF

MARIBOR

GLAVNI TRG ŠT. 2

*Prav tako skrbno
kakor v starih časih*

*se navzlic mehanizaciji iz-
vršujejo tudi danes Vaše
tiskovine. V brežhibni obliki
izvršujemo vsa knjigotiskarska
dela od najpreprostejših do naj-
finejših. Moderni črkovni mate-
rial Vam jamči za okusno izde-
lavo. Zahtevajte za Vaša tiskar-
ska dela naše ponudbe.*

Narodna tiskarna